

Q factu est cu consummasse / **Expo. Ca. XI.** ser zc. Istud capitulu diuidit in quattuor partes. In prima agit de interrogatioe iohannis p discipulos suos / z comendatioe iohannis. In secunda agit de exprobratione iudgoru: quinec iohannis pdicatione nec christi moti sunt ad penitentia: ibi: Cui aut simile zc. In tertia agit de exprobratione ciuitatis iuda: i quib multa miracula fecerat do min? nec tamen crediderunt: ibi: Tunc cepit exprobrare zc. In quarta de comendatioe humilitatis z exhortatioe discipulor ad mansuetudine z humilitate: ibi: In illo tempore respondens iesus zc. Dic ergo: a / **Et factu est cu consummasse iesus sermones.** Simile. 3. vij. d. Et factu est cu consummasse iesus verba zc. b / **Precepit discipulis suis transire inde ut doceret: Et sic reuertit os turturis ad a/cellas: Leuit. i. d. i. sermonem ad opa. Et sup humerali rationale consumxit. i. opus sermoni per catenas aureas. i. duo precepta charitatis: Exo. xxvij. c. Mystice: c / **Transiit inde. i. per eos venit in cognitione populoru. Act. ix. c. Gas electionis mihi est iste ut portet zc. Moraliter: Transit in nobis de timore in amorem: ut de statu seruoru transeam? in statum amicoru. Job. xv. b. Nam non dicam vos seruos sed amicos: quia seruus zc. d / **Et doceret que sunt fidei: e / **Et pdicaret que sunt moralia. Ambrosi? Per fidem scientia assumit: per scientia disciplina. f / **In ciuitatib? eorum. Ciuitates discipulor dicit: in quibus erant vel nati vel eruditi. g / **Iohanes autem cum audisset zc. Iohanes sciens se in primo morturu: volens omnem dubitationem amouere a cordibus discipulorum suorum de christo: mittit eos ad christu ut sic certificent. De hoc autem euangelio diuersi auctores diuersimode sentiunt. Hilarius pictauesi. dicit iohanne non dubitasse sibi: sed discipulorum ignorantie consuluisse. Neq enim credi debet spiritus sancti gratia posito in carcere deuisse. Et ille qui dixerat: Job. i. d. Ecce agnus dei: ecce q tollit peccata mundi. Et iteru: Non su dignus vt solu? eius corrigat calcamentu. It? et illud: Illum oportet crescere: me aut? minui. Sed videns proximam mortem suam: voluit discipulos suos christo plingere anteq decederet. Et quia discipuli sui adhuc dubitabant illum. i. christu esse messiam: cui tam? testimoniu phibuerat iohannes: mittit eos ad iesum quasi sub specie sua: vt interrogaret eis no sibi. Duos mittit: quia sub ore duoru testis stat omne verbu: Deut. xix. d. Dixit ergo discipulos: quasi discipulis diceret: Si vos dubitatis illum esse messiam: cui testimoniu phibuit: ite ad eum z querite sub noie meo: Tu es zc. Grego? refert iohanne dubitasse: quous no dubitaret in ppria psona z in misidum venisse: z baptizatus esse: alijs pdicasse: tam? ignorabat vtru esset morturus z ad inferos descensurus. Cu g iohanes mortem sibi iminere videret: z ad inferos descensuru cognosceret: voluit scire aduentu ad inferos: vt qui pcurzor fuerat natiuitatis eius: eius fieret nunciator: ad inferos descensiois. Querit g iohanes p discipulos: Tu q venisti in mundu nascendo: es tu ad inferos ventur? mortedo: an aliu expectam? demorates in inferis: Dic g: Iohanes aut? Corinuat: quasi transiit vt pdicaret: et du pdicaret iohannes audiu? q faciebat. Et hoc est: g / **Iohanes aut? cu audisset in vinculis: posu? suple ab herode ad instantia herodiadis: b / **Opa christi. i. miracula. c / **Mittens duos de discipulis suis: ait illis. i. discipulis. Del. illi. i. iesu. Et quid dixit: Doc. f. k / **Tu es qui ventur? es. i. pdictus esse ventur? messias in lege. pmissus. Simile: Job. i. d. Ipse est q post me venturus est zc. l / **An aliu expectam?. Chrysostom?. Osten**********************

A

Luc. 7. c.

Mystice
Moraliter

Job. 3. d.

dit duos esse venturos: Christu z antichristu. Job. v. g. Ego veni in nomine patris mei z non recepistis me: alius ventus in nomine suo z illum recipietis. Moraliter: g / **Iohanes** Moraliter in vinculis peccati: est gratia christi gratis data: q in vinculis peccatorum retinet ne pficiat. Ro. i. b. Qui veritate dei iniusticia detinet. Del in vinculis: carnis no pot ita pure accedere ad iesu. Sap. ix. c. Corp? qd corrupit aggrauat animam: et terrena habitatio deprimit sensum multa cogitant. Del in vinculis: tribulationu. Act. xv. e. Paulus z silas icarcerati: z pedibus illoru in ligno

Moraliter

St. illis

k lis suis: ait illi: Tu es q ventur? es: an aliu expectamus? **m** Et respondens iesus: ait illis: **n** Eutes renunciate iohani que **o** audistis z vidistis. C?ci videt: claudi ambulat: leprosi mundant: surdi audiunt: mortui resurgunt: paupes euangelizant:

strictis laudabant deum. Gen. xxij. b. Isaac in vinculis offert domino. i. risus z gaudiu in tribulationibus. De his vinculis Job. xxxij. a. Si fuerint in catenis z vinciant funibus paupertatis indicabit eis opera eoru z scelera eoru. Del in vinculis: religionis: De quibus Job. xxxij. a. Quis dimisit onagram liberum: z vincula eius quis soluit: **Lum** audisset. Esa. xxvij. e. Sola vexatio dat intellectu auditu. Eccl. vij. c. Inice pedem tuu in compedes illius. i. sapientie / pedes affectus: z in torques illius. i. doctrinam / collum tuu. i. loquelam. subice humeru tuum et porta illam: et non accidertis in vinculis illius. It? audit iesum in vinculis: q intelligit ipsa disciplina vincula esse christi opera. Del ipsa christi opera esse nobis vincula ad eum amandu z obedendu ei z adherendum. Osee. xj. b. In funiculis adam traham eos: i vinculis charitatis i / **Mittens duos de discipulis suis: intellectus et affectum ad christu qui est magister z dominus: Job. xij. b. k / **Tu es zc. In deserto aperte confessus est veritatem de christo: in vinculis herodis dicit quasi dubitans: Tu es zc. Sic quidam scholares dum su? in deserto paupertatis: veritatem profiterent in morib?: sed iam ditati / mutat opinione: z su dubitant vel negant qd prius asserbant. Ro. i. c. Qui mutauerunt veritate dei in mendaciu: Et sic alligatum est i eis verbum domini. Contra quos. ij. Timoth. ij. b. Verbu dei non est alligatu in me. Eph. vlt. d. Legatione fungor: in catena ista. Qui aut? in vinculis herodis su? i. mundi: no est: sed mittunt alios ad iesum. k / **Tu es zc. i. tu es venturus in salute nostra: si aliud non expectamus. Ps. Expectans expectaui dominu z intendit mihi. Thren. iij. c. Bonu est pistolari cum silentio salutare dei. m / **Et respondens iesus ait illis: non statim: sed visis miraculis. Ambrosi?: Dominus? respondet potius factis q dictis. Utiq? visa miracula plenu testimoniu dant q sit filius dei. n / **Eutes renunciate iohani que audistis z vidistis. Hec omnia que hic dicunt de iohanne: Lucas. vij. c. ponit: sed no eo ordine. Sed quis ordinem rei geste teneat: non apparet: z tam? Lucas magis sequendus est: qui magis pparat? erat in scribendo euangelij historias: Unde historia Actus autentica est. o / **Eeci videt. Hec aut? ante euangeliu rara vt nulla fuerit. An Tobias xj. c. oculos recepit: et hec fuit angeli: no hominis medicina. Bellas. iij. Regl. xvij. d. mortuum suscitauit: ipse tamen rogauit et fleuit. Bellus. iij. Regl. v. d. leprosum mundant fecit. Non tamen hoc valuit pcepti auctoritas: sed mysterij figura. Dicit ergo: **Eeci vident: claudi ambulat. Hec** pphetauerat Esaias. xxxv. c. Tunc saliet sicut ceruus claudus. p / **Leprosi mundant: surdi audiunt: mortui resurgunt. Hec** sunt signa z miracula que petebat Eccl. xxxvj. a. dicens: Innoua signa immuta miracula glorifica manum: et brachium dextrum. q / **Pauperes euangelizant. i. euangelio instruunt passue. Esa. lxi. a. Ad annuclandum mansuetis misit me. Del euangelizant: vt dicit Hieronym? . i. euangelio attrahunt et ad fidem conuertunt. Alactius. i. euangelizant. An Hiero?. Et qd his no minus est pauperes**************

Ps. 39.

[Marginal notes on the right side of the page, including references to other biblical passages and commentary.]

est patres euangelizantes commemorat. a **Et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me.** Hilari^{us}. Beati quoru^m affert fidei crux mors et sepultura. Beda. Mucos iohannis qui eum esse christum credebant ia perfide scandalo castigat. Gregorius. Vitis tor signis et virtutibus fidelis non potuit de morte eius dubitare sed admirari: sed infidelium mens scandalum in illo pertulit cum et post miracula mori vidit. Unde. i. **Corinth. j. d.** Mos autem predicam^{us} christum crucifixum in deis quide^m scandalum gentib^{us} autē stulticia. **D**ira faciebat dominus: sed tamē mori nō dedignat. Scandalizatus dubitatio. I. de inea deitate: qd vos fuistis. **Job. v. d.** In sex tribulatioⁿib^{us} liberabit te: et i septima nō tanget te malū. **I**llis autem abeuntibus: scz discipulis iohannis. **C**epit iesus dicere ad turbas de iohanne. **V**ero nym^{us}. Quia turba circūstans mysterium interrogationis nesciebat: et putabat iohannem dubitare de christo: vt intelligeret iohannem non sibi sed discipulis suis interrogasse: inquit: illud ad laudem iohannis. Sicut voluit iohānes discipulos suos de magistro certificare: ita magister certificare voluit turbas de suo discipulo. s. iohāne. **C**hryso^{stom}. Certificati tā sūt discipuli iohannis: modo oportet saluari plebem. Discipuli enim nihil suspicant sunt de magistro: sed turba. Et quare non arguit turbā et discipulos iohannis: sed iudeos. s. ix. a. Quid cogitatis mala in cordib^{us} vestris: Quia nō ex malicia sed ex ignorantia querebāt. **Q**uid existis in desertum videre: quia quidam audierant questionē a discipulis iohannis: putabant iohannē inconstante esse: qui christum solebat comendare: modo aliter videt sentire. Alij putabant qd inuidus esset: et cum sciret ipsum esse messiam ex inuidia querebat tanq̄ nesciret. Alij dicebant eum adulatorē: quia eum p̄sentē comendaret absente detraheret. **D**icitur modū falsas opinioniones a iohanne remouet christ^{us}. **D**ic̄ q̄: **Q**uid existis in desertum: vbi iohannes p̄dicabat et baptizabat. **T**ū et ipse dicitur vox clamantis in deserto: **D**arci. j. a. **E** videre arundinem vento agitatum. i. hominē incōstantem qui prius me comendauit: modo autem videt contradicere sibi. **S**ed quid existis videre hominē mollibus vestitus: id est adulatorē. **E**cce: quasi in p̄senti est nō in futuro. **I** **Q**ui mollibus vestitū in domibus regū sunt: id est potentū vel diuitū. **P**s. Edidit terra eorum ranas in penetralibus regum ipsorum. **D**ozaliter: **Q**uid existis in desertum videre arundinē vento agitatum: id est magnum litterarum: Arundine em scribis sed agitaf v̄to inaniglorie. **J**ob. xl. c. Sub ymbra dormit in secreto calami et in locis humentibus. **H**ilarius. Per arundinem designat animū cognitione dei vacuum et ad inuidorum spiritū statum vagantē: quē nec habebat iohannes: qd nec p̄spertis erigebat: nec aduersis declinat nouerat. **C**omendat autem iohannes a seueritate vite: carnem domādo: a mentis rigore: minas principū nō timēdo. **I**tem arundo significat hypocritam: qd extra nitet: int^{us} ē vacu^{us}. **J**ob. xl. c. Sub ymbra dormit in secreto calami. **O**mnī vento temptationis agitaf: sicut dicit **E**ph. iij. c. In luto crescit. **J**ob. viij. b. **N**iquid v̄rescere potest scirpus sine humore: aut crescere carecum sine aqua: **D**ulcem sonum reddit: facile cōfringit. **J**ob. viij. c. **I**nnitit super domū suam et non stabit: fulciet eā et non cōsurgit. **S**ap. v. c. **S**pes impij quasi lanugo est quē a vento tollit: et tanq̄ spuma gracilis quē a pcella dispergit: et tanq̄ fumus qui a vento diffusus est: et tanq̄ memoria hospitū vnus diei p̄tereuntis. **G** **H**ominē mollibus vestitū. **C**ontra eos qui detrahunt claustralibus et exemplū su-

munt in prauis. **E**ccl. xxxvi. b. **Q**ui pessimant plebem tuam inueniēt pditionem. **G**regorius Johannes non fuit mollibus vestitus: quia vitam peccantium non blandimentis souit sed asperere increpauit. **E**ccl. xij. d. **V**erba sapientū quasi stimuli et quasi clauī in altū defixi. **V**el delicias carnis querebant: et ideo adulantem. **E**xo. x. d. **L**ocustę omnē virorem egypti consumit. i. adultores omne residū virtutis quō adducit auster. i. prospertitas. **O**see. xij. a. **E**phraim in egyptus oleum deferebat. **I**ho^u minē mollib^{us} vestitū. **G**regorius. **N**emo existimet in studio p̄ctosarum vestitū peccatū deesse. **U**nde. **J** **P**et. iij. a. **N**on in veste p̄ctosa. **P**etrus in arrio p̄sidentis mollis effect^{us}: flexit se ad vocem ancille. **S**ed quid existis videre. **I**lla duo: sed legunt^{ur} pro et: et repetit vt addat **P**ropheta: quia eū venturum p̄dixit: et in hoc fuit p̄pheta. **E**tiam dico vobis: et plus quā p̄pheta: quia christū digito demonstrauit: et in h^{oc} fuit plus quā p̄pheta **J**oh. j. d. **H**ic ē em de quo scriptū est: **D**alac^h. iij. a. **C**omendat autē hic iohannes: primo a testimonio scripture: ibi: **D**e quo scriptū est. **S**ecūdo a testimonio p̄phete: ibi: **E**cce ego mitto angelum meū. **T**ertio a testimonio christi: ibi: **A**mē dico vobis et c. **I**tem comēdat a triplici collatione. s. cū omnib^{us} generaliter: et nulli postposito: ibi: **N**ō surrexit inter natos. **S**pecialiter autē helle parificādo. **I**tem a comoditate temporis comēdat: ibi: **A** diebus autē iohannis. q. d. venit tempore gratie: in quo primū regnum celozū p̄dicauit. **D**icit ergo: **E**cce ego mitto angelum meū. **V**erba sunt patris ad filium et comēdat a patre. **C**hryso^{stom}. **P**uto si non est audacie dicere: qd gloriofior est iohannes: quia fuit homo: et quia p̄pter meritū virtutis angel^{us} est vocatus: quā si nomine angelus et natura fuisset. **A**ngelus em qd angelus est: nō est tm virtutis p̄mūm sed p̄pter nature: iste obtinuit p̄ gratiā quod habuit p̄ naturam. **A**nte faciē tuā. i. p̄sentia o tu fili: p̄ **Q**ui p̄parabit viā tuā ante te: p̄dicando: baptizando. **D**ozaliter: **E**cce ego mitto angelū meū et c. **G**regorius. **O**mēs etiā qui sacerdotij nomine censent angelū vocant. **D**alac^h. iij. b. **L**abia sacerdotis custodiunt scientiam: quia angelus domini exercituum ē. **N**ecnō vnusquisq̄ fidelis si a prauitate primū reuocat et ad bonum exhortatur: si regnum eternū vel supplicii errantē denunciat: p̄fecto angelus. i. nūcius domini existit cum hoc facit. **E**sto igitur angelus dei: vt videas faciē patris qui in celis est. **J**. xvij. b. **A**men dico vobis. **H**ec est terra comēdatio iohannis a christo. **N**on surrexit inter natos mulierū. **D**uller notat hic corruptionē: quia christus eo maior fuit. **M**aior iohanne baptista. **I**n hoc tamē non p̄feret patriarchis et cunctis hominibus: sed equalis ceteris sanctis ostendit. **Q**ui autē minor est in regno celozū. i. christus qui minor fuit tempore: vt multozū opinione. **E**t fm hoc regnum celozū est ecclesia militās: **M**aior ē illo: dignitate. **I**tem qd minor in regno celozū: vt angelus celi nouissim^{us}: et fm hoc regnum celozū ē ecclesia triumphans. **M**aior est illo: quātum ad charitatem. **E**sa. xxxj. c. **D**icit dñs cuius signis est in sion et caminus in hierusalem. **I**tem **G**lo. i. omnis sanctus: qui tam cum deo ē et c. **S**ed quō hoc dicit: cū adhuc nullus esset cū deo: **S**i dicat qd dicit de angelis: ergo male dicit i alia **G**lo. **V**el nouissimus. **S**ic intelligendū est de sanctis existentibus in sinu abraę: qui p̄pter certitudinē spei et carentiā p̄nc̄ dicunt esse i regno celozū. **V**el loquit^{ur} **H**ieronim^{us} in respectu sui tēporis: **M**aior est illo. i. securior quātum ad statum. **E**st em in certa expectatiōe carne exutus: alius in lubrico carnis et statu

Malac^h. 3. a. **D**arci. 1. a.

Luci. 7. c.

Dozaliter

21. q. 4. c. 1. **B**

Dozaliter

Ps. 104. **R**egum ranas in penetralibus regum ipsorum. **D**ozaliter: **Q**uid existis in desertum videre arundinē vento agitatum: id est magnum litterarum: Arundine em scribis sed agitaf v̄to inaniglorie. **J**ob. xl. c. Sub ymbra dormit in secreto calami et in locis humentibus. **H**ilarius. Per arundinem designat animū cognitione dei vacuum et ad inuidorum spiritū statum vagantē: quē nec habebat iohannes: qd nec p̄spertis erigebat: nec aduersis declinat nouerat. **C**omendat autem iohannes a seueritate vite: carnem domādo: a mentis rigore: minas principū nō timēdo. **I**tem arundo significat hypocritam: qd extra nitet: int^{us} ē vacu^{us}. **J**ob. xl. c. Sub ymbra dormit in secreto calami. **O**mnī vento temptationis agitaf: sicut dicit **E**ph. iij. c. In luto crescit. **J**ob. viij. b. **N**iquid v̄rescere potest scirpus sine humore: aut crescere carecum sine aqua: **D**ulcem sonum reddit: facile cōfringit. **J**ob. viij. c. **I**nnitit super domū suam et non stabit: fulciet eā et non cōsurgit. **S**ap. v. c. **S**pes impij quasi lanugo est quē a vento tollit: et tanq̄ spuma gracilis quē a pcella dispergit: et tanq̄ fumus qui a vento diffusus est: et tanq̄ memoria hospitū vnus diei p̄tereuntis. **G** **H**ominē mollibus vestitū. **C**ontra eos qui detrahunt claustralibus et exemplū su-

Euangelij scdm Mattheum

penall. a Ad dieb' aut iohannis baptiste. Dic comē
dat a comoditate teporis. In quo notat q' tepus aduer' ei'
comodū fuit humano generi. A diebus. i. postq' iohannes
cepit predicare. Et comēdat hic ab officio pdicationis.

b. **Et sic nūc**: id tempus gratie. Et sumit nunc/inclusiue.
ij. Corinth. vj. a. Ec
ce nūc temp' accepta
bile rē. c. **Regnū**
celozū. i. ecclesia mi
lūans vel triūphans.

d. **Quim patitur**/et
violenti rapiūt il
lud. Grandis em' vio
lentia est: vt dicit Glo.
Hieronymi: in terra

nasci z celum capere /z habere per virtutē quod per naturam
non possumus. e. **Omnes em' pphete** zc. Dixi q' erat
plus q' ppheta: et vere: **Omnes em' pphete** z lex vsq'
ad iohannē pphetauerūt /vel/predicauerūt. Deut.
xvij. d. dicit moyses: **Propheta** suscitabit vobis dominus:
id est christum. f. **Et si vultis recipere**: id est credere
verbo meo: g. **Ipse est helias** qui venturus est:
quia venit in spiritu z virtute helie: z ambo in heremo vix
runt. Contra: Job. j. c. **Non sum helias**. Solutio. Verum
est personalis: sed mysticus. Item ibi: **Non sum propheta**.
Solutio. i. nō annūcio futura sed p'sentia. h. **Qui habet**
aures audiendi: id est ad audendum. i. ad intelligendū qd
dico: i. **Audiat**/quia hoc mystice intelligendū est. Sene
ca. Sine aures assuere sanctoribus verbis. Ezech. xliij. d.
Nasum tuū et aures tuas p'cedent tibi. Quidā abortiuntur
id est adulterant verbū dei: sicut dicit. ij. Corinth. ij. d. **Esa**
xliij. b. **Educ** foras populū cecum /z oculos habentē: surdum
z aures sunt ei. Gregori'. **Dum aures exteri** aperit /interius
obsurdefcit. **Moraliter**: a. **Ad diebus iohannis zc.**
Non est regnum dei esca z potus: sed iusticia et pax et gau
diū in spiritu sancto: Roma. xliij. c. **Glo**. Si nō potes vl' ra
pere vel emere /saltē vim patere et ingrediēre vel compulsus.
Ab oriente porte tres comparantib' regnum celozum: p ope
ra misericordie: per officia iusticie: per studia sapientie. Ab
occidente porte tres furātibus: per occultas afflictiones: per
humiles cōfessiones: per secretas orationes. **Proverb. xx. c.**
Malū ē malū ē dicit omnis emptor: z cū recesserit tūc glori
abif. Ab aquilone porte tres patientibus: cum subtrahit qd
delectat: imponit quod affligat: quod terreat intentatur. Ab
austro porte tres compulsis: dum p'auitas voluntatis: lon
giquitas cōsuetudinis: nature fragilitas fugat. Patet itaq'
regnum celozum. Et sibi homines infernū mercant' rapiunt/
furan' z compellunt intrare. Pusillanimitas cogitur: intem
perans animositas rapit: iniquitas comparat: furatur fatui
tas oleo carens. c. **Regnum celozum vim patitur**:
id est vim pati videtur. Et est dictum per simile: Sicut si re
gnum aliquod daretur extraneis /z filiis regis auferretur /vl'
deretur esse violentia: sic pharisai et scribe iusti apparebant
hominibus /et filij regni videbantur: publicani et meretrices
et ceteri peccatores extranei videbantur. Regnum ergo ce
lozū vim patit' /cū publicani z peccatores regni dei rapiunt:
z scribe z pharisai eijctunt. s. viij. b. **Dulci** ab oriente z occi
dente venient et recumbent cum abraā /isaac z iacob in regno
celozum: filij autē regni eijdent in tenebras exteriores. j. xxi.
d. **Auferet** a vobis regnū dei et dabit gēti faciet fructus ei'.
Item cū terrigenē celū rapiūt: vnde angeli ceciderūt: regnū
celozum vim pati videt. Quasi em' rapere est: vbi nullū ius
habem' /et qd angelozū est acquirere. Nota quidam rapiūt/
vt perfecti vita et signo: quidam furant' /vt qui carnem laten
ter affligūt et sub m' ollib' asperts induunt: quidā emunt per
elemosynā. **Esa. lv. a.** Qui nō habetis argentū pperate emi
te. De rapientibus / **Beti. penult. b.** Catulus leonis iuda: ad
p'edā ascendisti fili m'. **Ibidem. d.** Benjamin lupus rapax:
mane comedet p'edā / reficiendo se i hac vita bonis operib':
z vespere diuidet ipolla. **Sup Tob. ij. Glo.** Dio dei lenit'

lachryma cogit: hęc vngit / illa pungit. Terra pmissiois per
violentiā occupat: in Josue: Et hierusalē. ij. Regl. v. b. **Ob**
sideamus ergo celum z intremus obsidionē: tam sumpsim'
litteras z p'imum eius baliū. f. ecclesie sacramēta. **Gregori'.**
Dachinātis vis amoris / lapides: id est opa misericordie: sti
pendiarlos ciues no
bis affocet. **Deb. xij.**
a. **Deponentes** omne
pondus et circūstans
nos peccatū per pati
entia curramus ad p
positum nobis certa
men: aspicientes in au
ctozem fidei z cōsum
matorē iesum: qui p
posito sibi gaudio crucem sustinuit cōfusione cōtempa. **Job**
vij. a. **Dilitia** est vita homine super terram. Sancti sumus
in reges. j. xxv. c. **Percipite** regnum acquisitum. f. per opera
misericordie. Item **Beti.** Quattuor sunt genera hominū
regnū celozum possidentis. Alij violenter rapiunt: alij mcr
cant: alij furant: alij compellunt ad illud. Qui relinquit om
nia et christum sequuntur / violenter rapiunt. **Unde. s. v. a.**
Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum celo
rum. **Mercantur**: qui dant in p'fenti temporalia pauperi
bus vt in futuro recipiātur ab eis in eterna tabernacula: que
non nisi per eos merentur habere. **Luc. xvj. c.** **Facite** vobis
amicos de mammona iniquitatis: vt cum defeceritis recipi
ant vos in eterna tabernacula. **Necesse ē** em' officio qui in iu
dicio futuro examinādi sunt / vel esse iudicis amicos: vel apud
iudicem amicos habere intercessores. **Habent** ergo p'imum
locum beatitudinis qui intercedunt: habēt et hi p quibus in
tercedūt secundū. **Furan'**: qui bona occulte faciūt / laudē ho
minū vitantes / solo diuino testimonio contenti. **Hic** est latro
qui pendet cum domino a dextris / cui dicit: **Amen dico** tibi
hodie mecū eris in paradiso. **Compellunt** intrare pauperes
necessarij: quos hic ignis paup'atis dño dispēante pbat: vt
in futuro ignis iudicij damnabiliter nō puniat. **Hi** nimisi va
rijs necessitatib' z opp'essioib' afflicti cōpellunt intrare. **Uti**
Luc. xliij. e. **Exi** in vicos z plateas ciuitatis z paupes z de
biles / cecos z claudos introduc huc. **Et ait seruus**: **Dñe / sa**
ctū est vt impasti: z adhuc locus est. **Et ait dñs seruo**: **Exi** d
to in vias et sepes z cōpelle intrare vt impleat domus mea.
Dilari'. **Regnū celozū vim patit'**: qz gloria dom' israel a pa
tribus debita: a ppheteris nūciata: a christo oblata / fide gentis
occupat / z rapit / dum p p'nitentiā quā iohānes pdicauit re
tulit / ad patriā celestē quasi in alienū locum penetrantes.
Augustin'. **Simplices** z indocti regnū celozū diripiunt / nos
autē cū litteris nostris descēdim' ad inferna. **K. Cui autē**
similē estimabo generationē istā: **Aptatur** similitudo
nō in parte negocij sed in toto: qz sicut in illo cōtinent arguē
tes z arguti: ita et in hoc. **Itē** quia negociū cōtra generatio
nem tempore pphetarū factum est: nunc tempore christi si
mile est negociū qd cōtra pueros vel fit vel fieri potest: ita q'
totū toti comparet: alioquin magis companda esset genera
tio ista argutis quā arguētibus. **Si etiā** pars parti / incōgruū
esset: quia pueri sumunt hic i bono: vt patet ex Glo. **Uti**
similis est pueris sedentibus in foro. **Compar** negociū
negocio: non psonas psonis. **n. Qui pueri clamātes**
cogqualibus zc. **Poruit** enim esse q' pueri haberent can
tica leticie vl' lamentatiōes: **adicerent** alijs pueris in hūc mo
dum: **Cecinimus zc.** q. d. male facitis q' ludentibus nō col
luditis z dolentibus non cōdoletis. **Iohannes pdicabat** la
mētatiōes p'nitentiē: iesus hō exultatiōes in deo: qz comede
bat cū illis: et comedētū ē exultare. **Moralis Simi** **Moraliter**
lis ē pueris: de quib' **Esa. viij. d.** **Ecce** ego et pueri quos
dedit mihi dominus in signum et portentum. **m. Se**
dentibus in foro. **Proverb. viij. b.** **Facta** est quasi na
uis institozis de longe portans panem suum. **n. Qui**
clamantes cogqualibus / vt p'dicatio fm facultatem
auditorum temperetur. **P's.** **Equitatem** vidit vultus eius. **P's. 10.**
Dicunt: **Cecinimus**

Al. diripiunt
Luc. 16. d.
De pe. d. 2. c.
si em' h. paulip

Moraliter

Luc. 7. c.

Quattuor ge
nera hominū
possidentia

Luc. 23. f.

Moraliter

P's. 10.

Dicit: Cecinim^o vobis et non saltastis. Esa. lxij. a. Eris corona glorie in manu domini et diadema regni in manu dei tui. Hilarius. Quonia ad cantantiu / saltantiu modus officio corporis aptat / dicitur est: Cecinim^o vobis et non saltastis: hoc est: ad confessione pfallendo puocauim^o / et non obedistis coaptado et coformando vos doctine. Item / Cecinimus / pmittendo bona. Osee. xj. b. In fuculis adam traham eos. i. allciam p pspere a aduersa. Item / Cecinimus / vobis nuptiale carne: vt verbo dei aia: et spiritus caro nuberet. **Et non saltastis.** i. non estis applausi. Gregorius. Saltat anime q pennulis virtutu fulte per celeste desideria saltant ad contemplatione / quls in se relabant p carnis fragilitate. Item / Ad saltastis. Ad littera / in veteri testameto in laudib^o dei solebat vti quibusda gestib^o corporis: vt dauid saltabat totis viribus. ij. Regl. vi. c. Augustin^o. Ad salutatiois vbo / no histrionis motib^o corporis rotatis: sed impigri cordis deuotio / et religiosa mebroz designat agilitas. **Lametauim^o et.** Dicitur. vij. g. Sup pntioe filie ppi mei pnt^o su et tristat: stupor obtinuit me. Jobel. ij. a. Canite tuba i sid. Per canite / cecinimus: p tuba qd e signu bellu / lametauim^o. Moyles cecinit bndictioes adimplenti lege / lametar^o e maledictioes trasgreditu: Deut. xxxij. a. et. b. Ezech. ij. d. Expadit libz cora me q erat scpt^o int^o et foris: et scpt^o erat i eo lametar^o des carne et ve. Suma aut ton^o e q generatio ista / neq plozat cu iohane plorate / neq gaudet cu christo gaudete. Contra qd Roma. xij. d. Flere cu scitib^o: gaudere cu gaudetib^o. **Venit enim iohanes et.** Erponit pmissa similitudine / dicitur: Venit enim iohanes neq maducas neq bibes: qsi vn^o pueroz lametar^o i. pphetaru ad penitentia puocantiu et cominantiu. **Et dicitur demonium habet.** Idem dixerunt iudei de vno: Job. viij. i. j. Regl. xxj. d. Achis regem dauid furiosu dixit: quia impingebat in ostia. **Venit filius hominis:** quasi vnus puerozum gaudentiu. i. pphetarum leta pmittentiu. **Manducans et bibens.** s. ix. b. Quia cu publicans et peccatoribus manducabat. **Et dicunt: Ecce homo vorax et potator vini / publicanoru et peccatoru amicus. Et iustificata est sapientia a filiis suis.** q. d. quicquid de me putatis: ego tamen dei virtus et dei sapientia: vt dicit. j. Corinth. j. d. iuste intelligo facere ab apostolis. Hieronym^o. Dispensatio atq doctrina a fidelib^o comprobata: que sup erbis resistit / et humilibus dat gratia. **Tunc cepit exprobrare ciuitatib^o in speciali:** que pus exprobrauerat in generali. **In quib^o facte sunt plurime virtutes eius:** qz non egissent penitentia. Cassiodor^o sup Ps. xlij. Exprobrare est i facie maledicere: obloqui ho in absentie dolose mordere. **Et tibi corozaim^o erit:** m. **Et tibi bethsaida^o erit:** m. **Quia si in tyro et sidone facte essent virtutes que facte sunt i vobis.** Corozaim^o / bethsaida: caput erant iudeozu. In his fecit dñs multa miracula: qz sicut legif. s. ix. d. q iesus circuibat oes ciuitates et curabat omne languore et omne infirmitate: inter qs fuerut he ciuitates. Tyro^o et sidon^o gentiu ciuitates sunt: quaz copatioe ille pessime ostendunt. Tu et eis ve dicit: qd eterna pena inuuit. Bene autē coniungunt tyrus et sidon angustia et venatio: qz dicit. j. Timoth. vj. b. Qui volut diuites fieri incidit in temptatione et in laqueos diaboli. **Mortamē q no dicit eis coniunctim ve: sed diuisim ve tibi:**

et qz singulis sua ppria pena reddet. j. xlij. d. Colligite sica / nia et alligate in fasciculos ad coburendu. Esa. xliij. d. Cui / tabit dñs sup milicia celi in excelso: et sup reges fre q sunt sup tra: et congregabunt in congregatioe vni^o fascis in lacu. Prese / runt aut tyro^o et sidon^o: qz tm lege naturalē habuerūt. **Quia si in tyro et sidone facte essent virtutes que facte sunt i vobis:** olim i cilitio et cinere penitentia egissent. Tyro et sidoni remissius erit in die iudicij qz vobis. Et tu capharnaū: nuquid vsq in celū exaltaberis: vsq in infernū descēdes. Quia si i sodomis facte fuissent virtutes que facte sunt i te: forte mansissent vsq i hac die. **Venitamen dico vobis:** qz terre sodomoz remissius erit in die iudicij qz tibi. **miss^o erit i die iudicij qz vobis:** qz minus peccauerūt: Mo em habuerūt lege septā neq pdicatores q monerēt eas q habuerūt iste ciuitates. Job. xv. d. Si no venissem et locutus fuissem eis / peccatu no haberēt. ij. Pet. ij. d. Velius em erat illis no cognoscere via iusticie q post agnitione retrozū conuertit. Allegorice: **Venitamen et.** Iaco. iij. d. Scienti bonū facere et no facienti / peccatu est illi. Luc. xij. f. Seru^o q cognouit voluntate dñi sui et no se pparauit et no fecit / fm voluntate eius / vapulabit multis. **Et tu capharnaū:** q. d. no solum corozaim et bethsaida ve erit: sed et tibi capharnaū. **Quid vsq in celū exaltaberis:** vsq in infernū descēdes: sicut et caput tuū diabol^o. Esa. xliij. c. Quod cecidisti de celo lucifer q mane orlebari: Corruisti in terrā q vulnerabas gentes: q dicebas in corde tuo: In celū ascēdā / sup astra celi exaltabo solū meū: sed ego i morte testamēti: in lateribus aqilonis: ascēdā sup altitudinē nubiu: sicut ero altissimo: Venitamen ad infernū detraheris in pfundū lacu. **Quia si i sodomis facte fuissent et.** forte mansisset vsq i hac die. i. subuerse no fuisset. Forte no rat dubitatione q possit i alijs esse: no q esset in deo: vel arbitriū libertate. **Venitamen dico vobis:** qz fre sodomoz remiss^o erit i die iudicij qz tibi: qz min^o peccauit: vt. s. Thome. iij. a. Dicitur effecta est iniquitas filie ppi mei pctō sodomoz q sberua ē i momēto. Ezech. xvi. f. Iustificata est Sodoma soroz tua ex te. i. ex tui copatioe. Allegorice: **Et tu capharnaū et.** Per corozaim bethsaida et capharnaū possunt intelligi reprobi gentiles / qui lege naturalē: et falsi iudici legē dei: et falsi christiani / q legē euāgelij habuerūt. Et pmiss^o ve alijs mag^o: maxie aut ve chustians / i eodē genere peccati. Allegorice: Corozaim / hoc secretū mihi iter / pra: contra clericos q secretarij et de cōsilio dñi sunt: et eū vendūt cu iuda. Dicitur. v. b. Ibo ad optimates et loquar eis: Ipsi em cognoscūt viā dñi et iudiciū dei sui: Et ecce mag^o hi simul pfergerūt iugū: ruperūt vincula. Bethsaida / dom^o venatoz: ptra aduocatos vl cupidos. Capharnaū / villa pulcherrima: had milites vl supbos. **Et i celū exaltaberis.** Job. xx. a. Si ascēderit vsq ad celū supbia ei^o et caput ei^o nubes terigerit: qsi sterqlinū i fine pdef. Dicitur. xlij. d. Si exaltauerit qsi aqila nidū tuū: inde detrahā te dicit dñs. Amos. ix. a. Si ascēderint vsq i celū / inde detrahā eos. Abdie. j. b. Si exaltatus fueris vt aqila: et si int sidera posueris nidū tuū / inde detrahā te dicit dñs. **Exaltaberis / bona opatioe p famā mei hospitis tui:** et p famam signoz meozum. Sed / **Et i infernū descēdes.** i. vsq ad sumā penay miseria. **Descēdes:** fm Hiero. remissius: fm Rab. interrogatiue: qz quāto pl^o ela,

s. d. c. sexto

C

Luc. 10. c.

B

1. q. 1. c. nonne
† Ps. 103.

Allegorice

Doraliter

ta tanto plus humiliata. a In illo tpe. s. cu ita exprobrasset iudeis: b In illis diebus iesus tacite obiectioi vel cogitatioi qua velut interrogante vidit: qre no pdicauit credituris: et pdica- uit non credituris: Duce cogitationi vel oblectoni respon- dens iesus dixit: Confiteor tibi pater domine celi

Triplex pfectio

Luc. 10. d.

1 p. 106. et. 117.

Est autem cofessio fi- dei. Roma. x. b. Coz- de credit ad iusticiam: ore autē cofessio fit ad salutem. Cofessio pec- catoru. Jaco. vlt. d. Cofitemini alterurū peccata vestra. Item cofessio laudis et gra- tiarū actiois: sicut hic. Et in Ps. Cofitemi- ni dño qm bon? et. c

Quia abscondisti hec a sapientib? et prudētib? .i. a scribis et pharisais/ et q sibi sapiētes vident. Job. v. c. Qui apprehēdit sapiētes i astutia eoz. Job. iij. b. Pure? s. scpturę alt? ē: nec habes i quo haurias. s. humilitatem: quia intellectū dat par- uulis. Eccl. v. c. Esto mansuetus ad audiendum verbum dei vt intelligas. Esa. xxxij. a. Coz stultozū intelliget sapientiam et lingua balbozū loquet velociter et plane. e Et reuelasti ea paru- lis. Itā pater qm sic fuit pla- citū añ te. Oīa mihi tradita sūt a patre meo: Et nemo no- uit filiū nisi pater: neq; patre m qd nouit nisi fili? et cū fili? vo- luerit reuelare. Venite ad me omīs qui laboratis et onē- rati estis/ et ego reficiā vos. Tollite iugum meū sup vos et discite a me/ qz mitis sum et humilis corde: et inuenietis requiē animabus vestris: hic per

Ps. 118.

Ideo hic permutat ordo: vt ostendatur nullus grad? esse in trinitate: nihil prius aut posterius/ aut maius aut minus et. Unde. ij. Corinth. vlt. d. Gratia domini nostri iesu christi et charitas dei: et comunicatio sancti spiritus sit cum omnibus vobis. i. Hec patrem quis nouit nisi filius. Doc

intelligitur de noticia icreata qua nouit pater filium sibi consubstan- tialem: et conuerso. Et cui fili? vo- luerit reuelare. Vñ Job. xv. b. Oīa que- cūq; audiui a patre meo nota feci vobis. Et hec noticia est gra- tię. De gratia em filij ē: si qd hz noticia prius noticia creata. Et hē

3 Eunomiū: q volebat ex h textu eādē esse nob trinitatis no- ticia q patri et filio. n Venite ad me omīs: passib? mē- tis. o Qui laboratis in peccatis. Hier. ix. b. Et in- que agerent laborauerunt. p Et onerati estis/ peccatis vel iugo legis. De quo Ps. Iniquitates meę supgressę sunt caput meum: et sicut onus graue grauātę sunt super me. De quo Act. xv. c. Hoc est onus quod neq; nos neq; patres nostri portare potuimus q Et ego reficiam vos. Eccl. xlij. c. Transite ad me omnes qui concupiscitis me: et a generationib? meis adimplemini. r Tollite iugum meū super vos: id est euangelij: qd duas gētes coniun- git. s Et discite a me. Job. xij. b. Exemplū dedi vobis. qz mitis sum/ exteri? .i. Et humilis corde/ interi? .i. Et inuenietis requiē animabus vestris: hic per

ipem: itādem per rem. n Venite ad me. i. Regl. xxij. a. Conuenerunt ad dauid oēs q erant in angustia pstituti et oppressi gre alieno et amaro animo. Cant. vj. d. Reuertere reuertere et. o Omnes qui laboratis. Esa. lvij. d. Impij quasi mare feruens quod quiescere nō potest. Apoc. xlij. c. Non habebant requiem die ac nocte qui adorauerūt bestiam. Sap. v. b. Lassatum ē i via in pditiōis: ambulauim? vias difficiles. Sz de bonis: Hier. xvij. c. Et ego non sum turbatus te pastorem sequēs. Glo. Quāto magis christum sequeris: tanto minus laboras. p Et onerati estis/ peccatis: q significant per vndecim onera Esaię. Ps. Sicut onus graue grauātę sunt super me. Heb. xij. a. Deponentes omne pondus et circūstans nos pec- catum per patientiā curramus ad ppositum nobis certamē: aspicientes in auctorem fidei: et cōsummatorē iesum qui pro- pposito sibi gaudio sustinuit crucem: cōfusione contempta.

q Et ego reficiam vos. Eccl. xxlij. d. Ego pascam oues meas: et ego accubare faciā eas die domin? deus. Quod perferat requirā: qd ablectū fuerat reducā: qd contractū fue- rat alligabo: et quod infirmū cōsolidabo: quod pingue et forte custodiā: et pascam illas in iudicio. Ps. Domin? regit me et nihil mihi deerit et. Proverb. ix. a. Sapientia edificauit sibi domum: excidit columnas septē. Immolauit victimas suas: miscuit vinum: et proposuit mensam suam. r Tollite quantum ad exteriorē cōuersationem. s Iugum meum super vos/ tanq; vobis dñans et vobis dignū. Eccl. xij. a. Pondus super se tollit qui honestiori comunicat. Uel sup vos. i. in vestro suploze: qd est ratio: quasi rationale sit ob sequū: Roma. xij. a. Zach. xij. c. Homo agricola ego sum: qm adā exemplū meū ab adolescentia mea. Eccl. vlt. d. Eō pate vobis sine argēto sapiētiā: et collū vestr? sibi cite iugo ei? .i. Et discite a me quia mitis sum et humilis corde: quia nullū despicio. Beda. Nihil aridum humilibus: nihil asperum mitibus: et facile pcepta veniunt in affectum/ quādo et gratia pcedit auxilium. Ps. Suavis domin? vniuersis et

miserationes eius sup omnia opera eius. Et verus: quia non fictus. Eccl. xix. d. Est q nequit se humiliat: et interiora ei? ple- na sūt dolo. Eccl. xlij. c. Spūs me? sup mel dulc. r Et in- uenietis requiē

2. q. 6. c. d. sicut Hier. 6. d.

Ps. 37.

Alter

Ps. 37.

Ps. 22.

Ps. 144

Marginal notes on the right side of the page, including references to other biblical passages and commentary.

Spem: tandem per rem. Unde Apoc. xliij. c. Jam dicit spiritus: vt requiescat a laboribus suis. a. **I**ugum enim meum suave est. Sed contra. s. vij. b. Arta est via que ducit ad vitam. Solurio. Grauat in principio: quia graue est consuetudinem deserere. Sic etiam in stupore dentium grauat primo comedere: sed post delectat: sic processu temporis ineffabilis delectationis dulcedine fit suauis et dilatatur. Unde Prover. liij. b. Ducam te per semitas equitatis: quas cum ingressus fueris non artabuntur gressus tui. Et onus meum leue.

Alter * Ward. 2. d. Luc. 6. a.

uenietis requiem animabus vestris. **I**tere. vi. d. Inuenietis refrigerium animabus vestris. Eccl. viij. d. Hodie laboraui et inueni mihi multam requiem. Sap. liij. a. In paucis verati in multis bene disponunt. a. **I**ugum enim meum suauis est. q. Coimth. vi. c. Nolite iugum ducere cum infidelibus. Exo. xvij. c. Danus moysi graues erant. Lhez. liij. d. Bonum est viro cui portauerit iugum dicit ab adolescentia sua. Berni. Vult videt nostras punctioes sed non videt nras vinctioes. Et leue fit qm bene deserit onus. Eccl. xl. a. Iugum graue super filios adam. Esai. x. f. Auferet onus eius de humero tuo: et coarctabit iugum a facie olei: id est a presentia gratie. b. **E**t onus meum leue: quia dat gratiam et magna permittit. Nota autem quod onus domini leue dicit multipliciter. A facultate implendi respectu multitudinis et oneris legalium: De quo Act. xv. c. Quid ceptatis deum imponere iugum super ceruices discipulorum: quod neque nos neque patres nostri portare potuimus? Gal. liij. b. Quisquis enim ex operibus legis sunt sub maledicto sunt. Scriptum enim est: Maledictus omnis qui non permanserit in omnibus his que sunt scripta in libro legis vt facta ea: Deut. xxvij. d. Item in euangelio sufficit voluntas: quod non in lege: cum facultas non supererat. Item natura sectandi leue est per sacramentorum susceptionem: quia tibi circuncidunt pueri: hic lauant saluandi. Ibi adulterium puniuntur per dilapidationem: hic purgant per penitentiam. Eccl. xxxvij. a. In his curans mitigabit dolorem: et vnguentarius faciet pigmenta suauitatis: et vinctiones conficiet et sanitatis. Item leue amanti. Augustin. Quod iumentum per se non ueheret: vehit in biga. Berni. xxx. e. Videbant iacob dies pauci quibus seruauit pro rachele: pro amoris magnitudine. Beda. Sicut auicula sine plumis et sine alis seipsum ferre non potest: pondere autem plumarum et alarum addito volat sine labore: Sic et panis durus qui per se non potest transgredi ad lectionem lactis vel alterius liquoris collabilis fit in gutture. Item leue adiutorio sacramentorum: quia nostra conferunt gratiam illa non. Eccl. xxxvij. e. Effundam super vos aquam mundam: et mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris. Item explicacione doctrine euangelij et legis. Prover. xj. b. Salus vbi multa consilia. Item iocundus comes quasi vebiculum in via. Item imitatione dominice passionis. Heb. xij. a. Aspicite in auctorem fidei etc. Item exemplo sanctorum qui prius portauerunt. j. Nachab. ij. f. Dementote operum patrum que fecerunt in generacionibus suis. Gregori. Si facta precedentium recolamus: difficilia non erunt que toleramus. Item coadiutorum pluralitate. liij. Reg. vi. d. Plures nobiscum sunt quam cum illis. Numeri. xliij. b. Recessit ab illis omne presidium: dominus nobiscum est nolite timere. Item aduersariorum debilitacione numero et potentia: quia christus delevit chirographum decreti: Col. ij. c. Et delevit principatus et potestates demonum: et multi in infernum sunt reclusi vti et aboliti: vt dicit Origen. Item promissorum et premiorum maiestate. Roma. viij. d. Non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que reuelabit in nobis. ij. Corinth. iij. d. Ad enim quod in presenti est momentaneum et leue tribulationis nostre supra modum in sublimitate eternum glorie pondus operatur in nobis. Olim enim terrena modo eterna sunt in promisso etc.

a requie animabus vestris: Iugum enim meum suauis est: et onus meum leue. **Ca. XII.** **I**n illo tempore abiit iesus per sata sabbato

Veritas
Oratio deuotio
Satisfactio
Puritas mentis
Caritas mundicia
Dilectio dei
Dilectio proximi

De sate

Integritas: firmitas: humilitas: simplicitas.
Elemosynarum largitio: carnis inaceratio: lachrymarum effusio: peccati abrenunciatio.
Affectus sincerus.
Rectitudo mentis: i domino delectatio: munda et ordinata delectatio: voluntatis sanctitudo: simplex et pura intentio.
Eius pudicitia: auditus castimonia: olfactus modestia: gustus temperantia: tactus sanctimonia.
Nulli nocere: omnibus prodesse: rerum detrimenta non sentire: animam pro fratre ponere: in his perseverare.
Aliena non cupiscere: sua distribuere: nihil sibi reseruare: seipsum abnegare: in his perseverare.

re: sua distribuere: nihil sibi reseruare: seipsum abnegare: in his perseverare. **Expo. Ca. XII.**

In illo tempore abiit iesus etc. In capitulo precedenti egit de miraculis ante mortem iohannis a chris- to factis: hic de post factis. Et quia in hoc capitulo agitur de mutatione sabbati litteralis in spirituale: dicit: **I**n illo tempore: quia tempus est mensura motus. Diuiditur autem istud capitulum in sex partes. In quarum prima agitur de argutione phariseorum contra discipulos domini: qui die sabbati spicas vellebant et manibus conficabant. In secunda agitur de curatione manus aride: et cuiusdam demoniaci muti et cecati: **E**t cum inde transisset. In tertia agit de inuentione domini in phariseos: qui i eum blasphemias dixerunt propter infirmorum sanationem: ibi: **I**esus autem sciens cogitationes etc. In quarta de exprobracione scribarum et phariseorum super petitione signorum: ibi: **T**unc respondit ei quidam. In quinta de spiritu immundo que cieat reuertit cum septem spiritibus nequioribus se in mentem vacantes in quo docet nos oculum fugere: ibi: **L**um autem imundus spiritus etc. In sexta agitur de matre domini et ioseph: qui eum queiebant: ibi: **A**dhuc eo loquente etc. **D**icit ergo: **I**n illo tempore. Nota quod statim post iugum et onus subiicit de fructu. Unde Berni. j. a. Berminat terra herbam virentem et facientem semen: et lignum pomiferum iuxta genus suum. Ps. In custodiendis illis retributio multa. Prover. xliij. a. De fructu ortus sui homo satiabit bonis. Job. liij. e. Alius est qui seminat: alius qui metit. **A**biit iesus per sata sabbato. Sciendum est quod iohannes prius oculus fuit quam discipulus hoc fecissent. S; vt continet disputaciones christi discipulis autem

Ps. 18.

Abiit iesus per sata. Mystice: Sacra scriptura sata sunt: semen litteralis intelligentia. Per hec sata christus abiit: dum scripturam spiritualiter exposuit. Et hoc in sabbato pectoris. Augustin. Israel sabbatum accepit in munere: egyptus repletur muscarum multitudine. Discipuli euellunt spicas: dum sententias inde portores eligunt. Grana non comedunt: dum opere complent quod corde tenent. Moraliter: Sata sunt auditorum corda. De hac messe. s. ix. a. Job. liij. e. Fructus opera bona reficiunt peccatores esurietes ea. Discipuli vellunt verba: sicut explebis traiecit sacramentis. Leuit. ij. d. **L**ecorebis primitias

Mystice

Moraliter

Euangelij scdm Mattheum

Discipuli aut eius esurietes: quia vt Marci. iij. c. dicitur: non habebant locu vescendi p turbis ppter nimia im/porunitate. d. Ceperunt vellere spicas z manduca re. Lucas. vij. a. addit: qz cofricabant manib. Nota autē qz apostoli littera sabbati destruit: nō solū paulus quē tāqz legi destructore despiciū heblonitē.

Dystice * Torrebis pmitas fru gū igne: z pfringes in more farris. i. pmitua opera tua bona chari tate informabis: vel incipietis quos ad fi/ dem couerteris. Et cō fringes. i. mola timo/ ris conteres: vt palea inanis glorie et cōcu/ pscencie exufflet. De mola spel et timoris Deut. xxiij. b. Cañ. vj. d. Descendi i hor/ tum nucū: id est ecce siam: vt viderem po/ ma cōualitum. i. con/ fessores: et inspicerē si floruisent vineg. i. p̄dicatores: z gerim/ nassēt mala punica. i. martyres. a. Sab/ bato. Eccl. xxxvij.

1. Regl. 21. b.

Osce. 6. c.

Ruth. 2. a.

Doralter Quidi i eplis

td: discipuli aut ei esurietes ce perunt vellere spicas z madu care. Pharisai aut videtes dixerunt ei: Ecce discipuli tui faciunt qd non licet eis facere sabbati. At ille dixit eis: Nō legistis qd fecerit dauid qñ esuriit z q cū eo erāt: quō in/ trauit in domū dei et panes ppositiōis comedit quos nō licebat ei edere: neqz his qui cū eo erāt nisi solis sacerdoti bus: Aut nō legistis in lege: qz sabbatis sacerdotes i tem plo sabbati violāt et sine cri mine sunt: Dicō autē vobis qz templo maior est hic. Si autē sciretis quid est: miseri/

cordiā volo et nō sacrificiū: nūqz cōdemnassetis inno/ cētes. Dñs est em fili' hois etiam sabbati. Et cū inde trāsisset venit in synagogam eoz. Et ecce homo manū ha bēs aridam: et interrogabāt eum dicētes: Si licet sabba tis curare: vt accusarēt eum. Ipse autē dixit illis: Quis erit ex vobis homo qui ha beat ouem vnam: z si cecide rit hęc sabbatis in foueam: nōne tenebit et leuabit eam? Quāto magis melior est ho mo oue. Itaqz licet sabbatis benefacere. Tunc ait homi ni: Extende manum tuam.

catlonē/nō in destructionē. Ubi necessitas vrget/excusabilis est dispensatio: vbi vtilitas puocat dispensationē/laudabilis ē dispensatio. Vtilitas dico cōmunis nō ppria. Ubi nihil hoz est/nō est dispensatio: sed crudelis dissipatio. Sensus qz litte/ ralis expositiōis: qz si dauid z abimelech non respēduntur

De trāgressione man/ dati ppter necessitatē: sic nec apostoli debēt respēdi. Super mē sam em ppositiōis po nebant duodecim pa nes z alijs substitutis tollebantur: Numeri xxvij. a. Leuit. xxiij. Marc. 3. a. b. Et qñ dauid come dit erat dies neome/ nis. Aut nō le gistis. Secūda excu satio: k. In lege: Numeri. xxvij. d. Le uit. xxiij. a. Quia sabbatis sacerdo tes in templo sab batum violāt. i. nō obseruāt: ita qz viola re vidēt: m. Et si ne crimie sunt: hoc factēdo. n. Dico au tē vobis: qz tem plo maior est hic:

De pe. di. 1. c.

Marci. 2. d. Luc. 6. a.

Marci. 3. a. Luc. 6. b.

id est in loco illo: qz iesus christus q erat dñs templi. o. Si aut sciretis. Tertia excusatio p misericordie p̄lectionem. p. Quid est. i. quid significet hac auctoritate: q. Misericordiā volo et nō sacrificiū. Osce. vi. c. s. i. b. Eun tes autē discite quid est misericordiā volo et non sacrificiū. r. Nūqz cōdemnassetis innocētes. i. aplos. Beda. Marci. ij. d. Sabbatū ppter hominē factū est: z non homo ppter sabbatū: ideo maior cura adhibenda est saluti hominū qz custodiē sabbati. Sic em mandatū est sabbatū custodiri: vt si necessitas esset non fieret reus qui solueret: hodie si quis eger corrupit ieiunū nō tenet reus. s. Dñs em filius est hominis etiā sabbati. Quarta excusatio p dñi dispēsa tionē. Unde cū dñs sit: pōt mutare qd instituit. t. Et cum inde trāsisset. i. a satis: alioqn videret esse factū eodē sabba to. Uñ Luc. vj. b. Factū est aut z in alio sabbato vt intraret in synagogā. v. Venit i synagogā eozū: in altero sab/ bato: vt ait Lucas. vj. b. x. Et ecce hō habēs manū aridā: suple erat ibi vel aduenit. Hiero sup hūc locū. In euāgelio quo vtunt naçaret: hęc vox p̄cantis: Lemetari? erā manib' viciū qrens: p̄cor: te iesu vt mihi restituas sanitatē ne turpiter mendicē cibos. y. Et interrogabāt eū dicētes: Si licet sabbatis curare: vt accusarēt eum: Marc. iij. a. et Lucas. vj. b. dicit illos interrogatos esse a dño. Uñ Lucas: Interrogo vos si licet sabbato benefacere an male? Sed dicit qz illi prius iterrogauerūt a dño. Intelligēs autem dñs cogitatioēs z accusatioēs eoz cōstituit in medio sanan/ dū: et tūc q̄sult qd Lucas z Marcus ait. Et tunc illis tacen tibus p̄posuit similitudinē de oue: z conclusit qz licet sabbato bñi facere. Deinde em circūspectis illis cū ira: vt dicit Marc: specialit̄ p̄tendēs vultuositate quādā ad modū irati: qz Esa. xli. a. Nō erit tristis neqz turbulēt' dixit: Exte. 3. Ipse autem dixit illis: Quis erit ex vobis hō qz habeat vñā ouē rē. Quāto magis melior est homo oue. Locus a maior. Glo. Competenti exemplo soluit questionē eorum: vt eos ostendat sabbatum violare in opere cupidita/ tis: quod est res minima: qui eū violare arguit in opere cha/ ritatis: quę est res maxima. a. Itaqz licet sabbatis be nefacere. Tunc ait homini: Extende manū tuam. Eccl. iij. d. Non sit porrecta manus tua ad accipiendum: et ad dandū collecta. Unde Glo. Dic frustra p peccatis roga/ turus manus ad deū

Vertical text in the right margin, likely a commentary or continuation of the text.

Et rursus manus ad deum expandit: qui has ad pauperes p. pos- se non extendit. Unde Proverb. xxi. b. Qui obrurat aurem suam ad clamorem pauperis: ipse clamabit et non exaudiet.

7 Ep. 5. b.

7 Marc. 3. a. 7 Job. 10. 5.

7 Isa. 42. a.

7 Ps. 33.

Et extendit. Hic est avarus. Regu. xij. b. Hicero/ boam cōtra addo: qui eum reprehendit de idolatria/ extendit manū vt apprehenderent illum: et aruit manus eius. Hicero/ boam/ causa populi interpretat. Auar⁹ em̄ causat a toto po- pulo: qz dona dei cō/ munita sibi appropzi/ ar. Et avaricia idola/ tria est: quia idolorum seruitus. Addo/ serui/ ens et: synderesis. Sz dum vult eam capere e subigare/ et man⁹ arefcit a bono opere. Et restituta est sanitati sicut alte/ ra. Planū ē. Ex/ euntes aut phari/ sei conciliū facie/ bant zc. Ipsi sūt no/ cte diaboli. Job. iij. c. Lux venit in mun/ dū: z dilexerūt homi/ nes tenebras magi qz lucem. Ps. Accedite ad eū et illuminamini. d. Iesus autem sciēs/ istas eorum/ recessit inde: pro/ pter exēplū: p̄ hu/ militatū iudiciū: p̄ etis miseris parcēdū. Recessit em̄ vt ho/ mo: qz herat vep signū humanitatis. Luc. vi. e. Ipse beni/ gnus est super ingratos. e. Et secuti sunt eum multi et curavit eos omnes. Nota simplices sequitur: docti s̄o psequitur. Et p̄cepit eis ne manifestū eum facerent. Bilarius. Vubendo secretum dominus glorian/ di de se tacitanti declinat: et per hanc tacendi voluntatem victorū esatē effectus implet. s. At adimpleret/ causa/ tiue vel consecutiue. Sic peperit eis/ ne inuidia trucidarent: vt impleret illud esatē: Arundinem zc. Et fm̄ hoc p̄eun/ tia in hac auctoritate ex abūdanti inducta sunt. b. Quod dictum est per esaiā p̄phetam dicentem: Esa. xij. a. Ibi est littera aliter. Ecce puer meus. Vox patris lo/ quētis de filio. Puer: id est seruus. Phil. ij. a. Exinanuit semetipsum formam serui accipiens. Electus/ quem elegi. Cant. v. c. Dilectus meus candidus z rubicundus electus ex milib⁹. d. Dilectus meus. Cant. v. c. Qua/ lis est dilectus tuus ex dilecto o pulcherrima mulierū: Glo. Et dilecto/ ex patre. m. In quo bene cōplacuit ani/ me me: nihil in eo videns quod displiceret. Simile. s. iij. d. et. j. xvij. a. n. Nonam spiritum meū super eum. Esa. xj. a. Requiescet super eum spiritus domini. Et. lxj. a. Spiritus domini super me/ eo qz vixit me: Et hoc inquātū homo. o. Et iudicium futurum: p. Gentibus nū/ ciabit/ per p̄dicatōnem suā. q. Non contendet neqz clamabit. Contra: Job. vij. f. Strabat iesus et clamabat/ dicens: Si quis sitis veniat/ ad me et bibat. Solutio. Non clamabit: id est non clamosus erit. Sed in secundo aduentu: Esa. xij. c. Tacui: semper filii: patiens fui: sicut parturiens loquar. r. Neqz audiet aliquis in plateis vocem eius. j. Pet. ij. d. Cum malediceret non maledixit: cum pa/ teretur non cōtaminabatur. Hiere. xj. d. Ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam. Esa. liij. c. Sicut ouis ad occisionem ducetur: z quasi agnus coram tondeute se ob/ murescet: et non aperuit os suum. s. Arundinem quas/ satam non confringet: id est iudeos omni vento tempta/ tionis vel doctrine cedentes: vt dicit Eph. iij. b. non statim

damnabit. Per arundinem hypocrite: vt supra proximo. Et linum fumigans nō extinguet. Per linum: qui quedam bona agunt: quedam mala: vtrosqz expectat domi/ nus. Item per arundinem gentes vento vanitatis agitate: et in peccatis quassate: et in salutem per christum reseruate. Li/ num fumigans: id est exiguum spiritum ex reliquijs vete/ ris gratie: et quia resumendi totius in tempore penitentie sit

in plateis vocem eius. Arū/ dinem quassatam non con/ fringet: et linū fumigās non extinguet: donec eiciat ad victoriam iudicium: et in no/ mine eius gentes sperabūt. Tunc oblatus est ei demo/ niū habens cecus z mutus: et curavit eum: ita vt loque/ ret et videret. Et stupebant omnes turbe et dicebant: Nunquid hic est filius da/ uid? Pharisei autem audi/ entes dixerunt: Hic nōn eij/ cit demones nisi in beelze/ bub principe demoniorum. Iesus autem sciens cogi/ tationes eorum / dixit eis:

facultas. Lignū vel linū: de quo facta est vestis dñi. Chrysosto mus. Facile erit et omnes illos sic arundine frangere: et sicut linū inflammarum extingue/ re illozuro furozem. v. Donec eiciat ad victoriam iudi/ cum. Actiue vt iudi/ cet: vel passiuē vt iudi/ cetur. Ad victoriā dicit: quia idipsum qd iudicatus ē cessit ei ad victoriam. Job. xij. c. Nunc princeps hui⁹ mundi eijcietur foras. Vel iudicium inter se et diabolium. Vel iu/ dicitum adhuc homi/ nibus occultum quod viciat mortedo. Et in noie eius gētes sperabūt: qz non est

7 L. lignū

7 s. 9. d. Luc. 11. b. De pe. dñi. 3. c. sunt plures

7 Marc. 3. c. Luc. 11. b.

allud nomē sub celo i qd oporteat saluari: Act. iij. c. Tunc oblat⁹ ē ei/ vñ/ demoniū habēs cec⁹ et mut⁹. Tria signa simul facta sūt i isto. Moralit: y. Tunc oblat⁹. Oblatio partim erat sacerdotis: partim offerentis: Sic partim sumus nostri quo ad querenda necessaria: sed principalliter dei. j. Corinth. vj. d. An nescitis quoniam membra vestra templum sunt spiritus sancti qui in vobis est quem habetis a deo: z non estis vestri: 3. Cecus. j. Reg. xj. a. dixit naas obsessis tabes galaad. In hoc fertam vobiscum sedus: vt eruam omniū vestrum oculos dextros: ponamqz vos opprobriū in vniuerso israel. Naas/ serpens. Ps. Supercecidit ignis et nō viderunt solē. a. Et mutus/ a cōfessioe pcti. Ps. Mo/ lite fieri sicut equus z mulus: quib⁹ non est intellectus. Ecce cecus. In chamo z freno maxillas eorum constringe/ pmissi/ ue: qui non appropinquant ad te/ per confessionem: vel a confes/ sione laudis. Ps. Peccatori dicit deus: quare tu enarras iu/ sticias meas zc. Item/ Humiliauerūt in compedibus pedes eius/ donec veniret verbum eius. s. confessionis. b. Et cu/ ravit eum. Hoc refertur ad illud: Donec eiciat ad vi/ ctoriam iudicium. Curavit enim/ eijciedo demonem: c. Ita vt loqueret. Hoc refert ad illud supra/ Arundi/ nem quassatam zc. d. Et videret. Hoc ad illud/ Li/ nū fumigans zc. Nota autē ordinem. Gregorius. Prin/ cipium illuminatiōis est humilitas vere cōfessionis. e. Et stupebant omnes turbe z dicebant: Nunquid hic est filius dauid: Mansuetus contra demoniū: desidera/ bilis aspectu/ contra cecum: manu fortis cōtra mutū. Filius dauid/ qui misericors et beneficus fuit. Pharisei au/ tem audientes dixerūt/ in corde: s. Hic non eijcit demonia nisi in beelzebub principe demoniorū: quasi participiū z familiaritatem habet cum principe demo/ niorum: et ita ex consensu z auctoritate eijcit minores demo/ nes: sicut secretari⁹ regis/ auctoritate multis nocet. h. Ie/ sus autem sciens cogitationes eorum/ dixit eis. Hiere. xvj. b. Ego dñs scrutans corda: et pbans renes. s. Omne regnū cōtra

7 Doaliter

7 Ps. 57. Ps. 31.

7 Ps. 49. Ps. 104.

Omne regnu contra se diuisum desolabit. Re- gnū solidum & firmū / si per partes diuidit et alij ab alijs pe- rimunt v' opprimunt / in solitudinem redigit / vacuatū ab ha- bitatoribus. Infirmat dominus qd de eo dixerant pharisai. Primo indirecte duplicat / per synecresim v' hypoceusim sum / pro qd dixerant: et ex

Et. fin
Marci. 3. c.
Luci. 11. c.
25. q. 2. c. si ea

hoc deducens eos ad incōueniēs: & sim or- dinem littere: licz ma- gister in postillis hoc modo pmuret textū: vt sit ppositio maior: Et si sathanas. Al sumptio: Omne re- gnū. Dis ciuitas / assumptiois pbatio. Vel domus / pba- tionis supprobatio. Quod ergo: hoc cō- clusio: quasi nullo mō stare potest. De hoc pleni⁹ Marci. ij. d. Dicit ergo: a

Omne regnū contra se diui- sum desolabit: & dis ciuitas vel domus diuisa contra se nō stabit. Et si sathanas sa- thanā eijcit / aduersus se diui- sus est: quomō ergo stabit regnū eius? Et si ego in beel- cebub eijcio demones / filij vestri in quo eijciūt: Ideo ipsi iudices vestri erunt. Si autē ego in spiritu dei eijcio demōes: igit puenit in vos ne regnum contra se diuisum desolabitur. Hic⁹. Cōcordia nāq; res paruē crescūt: discordia mariē dilabunt. Nota regnū christus / dans regnum: euangelij / inuitans ad regnū: eterna beatitudo / ipsum regnum. b Et ois ciui- tas vel dom⁹. i. familia: diuisa cōtra se non stabit. c Et si sathanas rē. quomō ergo stabit regnū eius? q. d. nullo modo potest stare. d Et si ego in beelcebub eijcio demones / filij vestri in quo eijciūt: Exorciste iudeorū ad nomis dei inuocationē eijcebant demones. An si filijs vestris non ascribitis q in beelcebub eijciant demo- nia: quare hoc mihi imponitis? f Ideo ipsi iudices vestri erūt: cōparatione melioris facti: quia deo ascribunt qd vos beelcebub. Vel e filij vestri. i. apostoli q erant de iudis: Ideo ipsi iudices vestri erunt. i. xij. d. Sedebitis sup sedes iudicātes duodecim trib⁹ israel. g Si autē ego rē. Altera pars cōplexiois. Et infert ex pposito: cum reliqua pars sit falsa: & est probatio directa. Dicit ergo: Si ego i spū dei: Lucas. xj. c. ait: In digito dei: h Eij- cio demones igit puenit in vos regnū dei. Augu- stin⁹. Regnū dei idem est qd potestas / qua damnant impij: & a fidelibus secernunt. i Aut quomō rē. Qd proba- uerat indirecte: vult probare directe. q. d. si ego non in spiritu dei eijcio demonia sed i beelcebub / quomō potest quisq; intrare in domū fortis. Job. xij. d. Non est potestas su- per terrā que ei comparet. Chryf. Diabolū fortem facit no- stra negligētia: nō illi⁹ potētia. i Domū hypocrite mari me. Job. xl. c. Umbra. i. hypocrite ptegent ymbra eius. i. peccatū celant: in quo apparet imago diaboli. Hic⁹. xxxj. b. Liberabit eum de manu potentioris. i Et vasa eius di- ripe. i. arma eius. i. homines. Esa. x. f. Apud magnas com- mēdabit vasa sua. Magmas interpretat⁹ mor⁹: & in tactu mari- ma est delectatio: que custodit peccatorē diabolo. Ro. vi. d. Humanū dico ppter infirmitatē carnis vestre: Sicut enim exhibuistis membra vestra seruire immūdicē & iniquitati ad iniquitatē: ita & nunc exhibite membra vestra seruire iusticiē in sanctificationē. Vasa in quibus habitat: et quibus quasi ministris vitur. m Nisi prius alligauerit fortē: quia tunc minorē vim temptandi sanctos habuit intrinsecus p fo- mitem: et si forte maiorē extrinsecus. Diabolus enim est rel- garus in inferno: & manus impellens debilitata est. Danus trahens absca: quia nō trahit simul bonos & malos. n Et tunc domū illius diripiet. i. ad diuersos ordines rapiet. Eph. iij. c. Ipse dedit quosdam quidem apostolos: quosdā pphetas: alios autē euangelistas: alios autē pastores et do- ctōres. o Qui non est mecū contra me est. i. qui dis- similia meis opera facit / mihi cōtrarius est. p Et qui nō congregat mecū dispergit. q. d. opera mea non possunt

operibus beelcebub comparari: quia ego cōgrego / ille disper- git. Nota opus christi est congregare ad cultū vnus dei: et ad vnitatem fidei et ad vnū singulare bonum: De quo Ps. Unā petij a dño. Ad dilectionē dei & proximi: Un Esa. xj. c. Dispersos iuda colliget a quattuor plagis terre. Dispergunť

Ps. 26.

regnum dei. Aut quomōlo potest quisq; intrare i domū fortis: et vasa eius diripere nisi pūs alligauerit fortem? Et tunc domum illius diri- piet. Qui non est mecum contra me est: et qui non cō- gregat mecū / spargit. Ideo dico vobis: Omne pecca- tū et blasphemia remittetur hominibus: spiritus autem blasphemie nō remittetur.

quidā per nobilitatē: hęc est oriēs. Quidā per timorem mortis: hic est occidens. Alij per p̄speritatem: hic est auster. Alij per ad- uersitatē: hęc est aq- lo. Hos p̄gugat do- min⁹. Ezech. xxxvij. c. A quattuor ventis veni spirit⁹ et insuffla sup interfectos istos: et reuiuifcant. Opus autē diaboli est disp- gere monstra demo- norū: varietates hy- resum: vanitates ter- renor: discordias fra-

Marci. 3. d.
Luci. 12. b.

Et. blasphem

trum. q Ideo dico vobis: quia dicitis me eijcere de- monia in beelcebub p̄ncipe demoniorū: Ideo dico vo- bis: omne peccatū & blasphemia remittet homini- bus. Hoc contra Nouatianū: qui lapsis in martyrio veniā negabat. r Spiritus autem blasphemie nō remit- tetur. Hoc est contra Origenem: qui dicit omnes veniam cōsecuturos: post vniuersale iudicium transactis multis seculis. Dicit autem illud peccatum irremissibile octo de causis: sicut potest colligi ex Glo. super Matth. v. et in hoc loco: et alijs dicitis sanctorū. Primo: quia aduersatur fonti remissio- nis. Unde Augustin⁹ super Matth. v. Peccatū ad mortem est: cum post agnitionem dei per gratiam christi oppugnat ali- quis fraternitatē: & aduersus gratiam dei qua recōciliatus est deo / inuidiē faucib⁹ agitā: quod fortasse est peccatū in spiri- tū sanctū. Secūdo: quia nō habet colorem excusationis. An Richardus de sancto victore: Quēdam peccata hominū p- tinent specialiter ad corruptelā ppriam / vt ebrietas & stupra: quēdam specialiter ad iniuriam pximi / vt homicidia / furta: quēdam specialiter ad diuinam cōtumeliā / vt blasphemia. Sed quidam blasphemant ex coactione: et hi peccant in pa- trem: alij ex deceptione: & hi peccāt in filium: alij ex sola ma- lignitate: & hęc est pessima species / in spiritū sanctū. Est autē & hoc in genere sceleratissimū: et in quo malicia credit vsq; ad summū: quādo qd i dei vituperijs delectat & gloriat. Quid ergo videtur aliud spiritus blasphemie q̄ affectatio et desi- derium vituperatiōis diuine: Spirit⁹ blasphemie spirat ad odium dei: spiritus sanctus spirat ad amorem dei. Eo igit q hoc malum nihil habet in se excusationis: non meretur habe- re excusationē remissionis. Tertio: quia talis vix potest se hu- miliare ad veniam petendam vel ad bonum. Unde Augusti- nus super Matth. v. g. lbi: Orate p̄sequētib⁹ vos. Lan- ta est labes illius peccati / vt deprecandi humilitatem habere non possit: et si peccatum suum mala cōscientia recognoscere et enūciare cogatur: vt iudas cū dixit / Peccauit: facilius de- sperans cucurrit ad laqueum / q̄ humilitatis veniā petijt: qd ppter magnitudinē peccati tam ex damnatione peccati tales habere credendum est. Et huc pgnitentē nō ignoscit deus: cum & se peccasse fateant / & fecisse mala vehemēter eos pgnit- teat: tamē huiuscemodi affectionem mentis habent vt se non humiliant ad petendam veniam. Quarto: quia paucis & raro remittitur: vt dicit Glo. Roma. ij. a. super illud: Scdm duri- ciā tuam & cor impentens rē. Quinto: quia nunq; legitur re- missum: immo legitur contrarium in hoc. xij. ca. et Marci. ij. d. Qui blasphemauerit in spiritum sanctum non habet re- missionem in eternum. Ibi Interliū. quia ipse eterne delin- quit qui nunq; pgnitet. Et Luc. xij. b. Qui in spiritum san- ctū blasphemauerit nunq; remittetur ei. Glo. Ilic blasphem⁹ exigentibus malis

De causis

Exigentib⁹ malis meritis suis: sic nunq̄ ad remissionē: ita nec ad penitentiā pventurus est. **Sexto:** quia graui⁹ punit: quasi nihil de pena debita dimittit. **Unde Richard⁹ de sancto victore.** Peccatū diaboli inexplabile est: qz nullo remedio ex-
plari potest. Illud autem irremissibile est: cui pene nulla re-
laxatio sit: que in pec-
catis actualiter simili-
bus fieri cōsuevit. **Se-**
ptimo: quia meref ta-
lis non penitere. **Un-**
de Barci. ij. d. Qui
blasphemauerit in spi-
ritū sanctū / non habe-
bit remissionem. **Glo.**
ideo quia non meref
penitentiā agere vt re-
cipiat. **Octauo:** quia
etiā post mortē rema-
net: etiā quo ad actum

- a Et quicūq; dixerit verbū cō-
- b tra filiū hoīs / remittet ei: qui
- autem dixerit contra spiritū
- sanctū / non remittet ei neq;
- in hoc seculo neq; in futuro.
- c Aut facite arborem bonam
- d et fructū eius bonum: aut fa-
- e cite arborem malam / et fru-
- ctum eius malū. Si quidem

sicut charitas. **Unde Richardus de sancto victore.** Sicut nunq̄ excidit amor dei: ita nunq̄ excidit odium dei: **Et tamē** charitas potest amitti: sic et odium dei in p̄senti admitti. **Sic** autem fides et spes cessabunt: sic sunt quedam mala que locum habent solum in hac vita: vt adulteria / furta: quedam vero in hac vita simul et in futura: Nam qui cum odio dei ex hac vita discedit / sub eodem morbo in eternū tabescit: et sic in eternū delinquit: et sine cessatione delinquēdo meretur vt sine cessatione punit. **Qui ergo reus est diuini odij / reus est eterni delicti.** Sed blasphemā que est in spiritū sanctū nunq̄ est p̄ter odium dei. **De hoc etiam Esyrius super Leuit. x. et. xliij.** Hoc sancti patres irremissibile peccatum et blasphemā in spiritū sanctum dixerunt: in sceleribus vsq; ad finem vite p̄seuerare: de salute sua desperare: de misericordia et potētia redēptoris diffidere. **Itē Augustin⁹ i Enchiridion.** Qui in ecclesia non credens peccata dimitti / cōtemnit tantā diuini muneris largitatem: et in hac mentis obstinatione oīē claudit extremū: reus ē ille irremissibili peccato i spiritū sanctum / in quo christus peccata dimittit. **Uersus.** Aduersum purum vite raro non legis vnq̄ Plene punitur remanet non penitet vnq̄. Peccatur autē in spiritū sanctum isto peccato sex modis. **Duobus modis in deū: duobus in p̄ximum: duo** bus in seipsum. **In deum / desperando / p̄sumendo.** **In p̄ximum / impugnatō agnitē veritatē: et fraternē charitatis.** **Duplex enim est effectus bonitatis diuine in homine.** **Unus** quo ad intellectus p̄fectionem: et quo ad hoc est impugnatō agnitē veritatis. **Alius** quo ad p̄fectionem affect⁹: et quo ad hoc ē impugnatō fraternē charitatis. **In seipsum finalis im-** penitentiā: et quando penitet de penitentiā. **Item nota ad hoc** qd aliquid sit peccatum in spiritū sanctum tria exiguntur: scz qd sit ex certa maliciā: qd diuinam bonitatem oppugnet: et qd sit cum finali pertinaciā mentis indurata in maliciā. **Spiritus** autem blasphemie non remittet. **Augustinus.** Blasphemā est per quam de deo falsa dicunt. **Et ideo peius est** blasphemare q̄ periurare: qz p̄iurādo falsē adhibetur testis deus: blasphemando de ipso deo falsa dicunt. **a Et qui-** cūq; verbum dixerit contra filium hominis remit-
tetur ei: id est ad remittendū facile est si penitet: quia igno-
rante hoc dixit. **b Qui autem dixerit contra spiri-** tū sanctum / verbum: non remittet ei / neq; in hoc se-
culo / neq; in futuro: vt expositum est. **c Aut facite:** id est dicite: sicut vulgariter dicunt: **Iste facit se bonū: id est vi-** dit: **Arborem bonam et fructum eius bonū.** **d Aut** facite: id est dicite: **Arborem malam et fructum eius** malum. **q. d.** fin naturam iudicate et dicite de arbore bo-
na: scz me: qd faciat bonum fructum: aut de arbore mala: scz
diabolo: qd fructū malum faciat. **̄. vij. c.** Non potest arbor
bona fructus malos facere: nec arbor mala fructus bonos fa-
cere. **Qz autē christus dicatur arbor / habet Cant. ij. a.** Si
cui malus inter ligna siluarum: sic amicus meus inter filios.

Sic diabolus / **Judic. ix. b.** Ligna agrī cōstituerunt rham-
num super se. **Hieronym⁹.** Christus seipsum dicit arborem:
suum opus / fructū. **e Si quidem ex fructu arbor cognos-**
citur arbor. **̄. vij. c.** A fructibus eorum cognoscetis eos.
Ecc. xxvij. a. Sicut rusticatio de ligno ostendit fructū illi⁹:

- ex fructu arbor cognoscitur.
- f Progenies viperarū: quō-
- modo potestis bona loqui-
- b cum sitis mali: Ex abundan-
- tia enim cordis os loquitur.
- c Bonus homo de bono the-
- sauo p̄fert bona: Et mal⁹
- homo de malo thesauo p̄-
- fert mala. **Dico autē vobis:**

sic verbum ex cogita-
tu cordis hominis.
f Progenies vi-
perarum: quia occi-
derunt christum pa-
trem: sic mali christi-
ni occidunt ecclesiam
matrē. **Isidorus.** Si-
cut vipera a filiis in
vtero positis perimif
lacerata: ita nos cogi-
tationes nostrē intra
nos positē occidit: qz
eas quasi fet⁹ diabo-

Zuc. 6. g.

li lactamus et papillam facimus delectando. **g Quomō-** potestis bona loqui cum sitis mali: q̄si non potestis
bonum fructum facere / cū sitis arbor mala. **h Ex abun-** dantia enim cordis os loquit: sicut olla ex plenitudi-
ne redundat. **Job. xij. d.** Feruere faciet quasi ollam p̄fun-
dam maris: et ponet quasi cum vnguentis bullunt. **Prouer.**
xx. a. Os stultorum ebullit stulticiā. **i Bonus homo** de bono thesauo. **Cōtinuatio.** Vere ex abundantia cor-
dis os loquit: quia bon⁹ homo de thesauo bono. **i. de** bona intentione: **k P̄fert bona / vba.** **l Et ma-** lus homo de malo thesauo: id est p̄uersa intentione:
m P̄fert mala / verba. **Prouer. xvij. d.** Dors et vi-
ta in manibus lingue. **̄. xv. b.** Que p̄cedunt de ore de corde
exeunt: et ea cōsequuntur hominē. **De corde em̄ exeūt cogita-** tiones male / homicidia / adulteria / fornicationes / furta / falsa te-
stimonia / blasphemie. **Nota autē qd est triplex thesau⁹ bon⁹.** **Thesauus bo-**
Doctrinē: gratiē: et glorię. **Primus admirabilis:** secundus
desiderabilis: tertius inestimabilis. **De primo Esa. xiv. a.** Dabo tibi thesauros absconditos et arcana secretorū. **i. sacre** scripturę: vt scias quia ego dñs. **Hoc dicit cyro:** qui interpre-
tas heres / dericus: qui dicit: **Dñs pars hereditatis meę.** **De Ps. 15.**
Secūdo: **Prouer. xxj. c.** Thesau⁹ desiderabilis et oleū in ha-
bitaculo iusti. **̄. Corinth. iij. b.** Habem⁹ thesau⁹ istū i vastis
fictilibus. **De tertio:** **Deut. xxvij. a.** Aperiet dñs thesaurū
suis optimū eglū: vt pluuia tribuat terrē in tēpore suo: benedi-
cetq; cūctis operib⁹ manū tuarū. **Dos tres thesauros agit**
dñs. **De p̄mo dicit Luc. xj. d.** Ego dabo vobis os et sapi-
entiā: cui nō poterūt resistere oēs aduersarij vestri. **Ps. dñe** labia mea aperies: et os meū annuntiabit laudē tuā. **De alijs**
duob⁹: **Ps. Gratia et gloriā dabit dñs.** Similit⁹ ē triplex the-
saur⁹ mal⁹: **Cupiditatē:** iniquitatē: et penę gehēnalis. **Prim⁹** p̄ceptibilis: qz de stercore. **Secūdo:** miserabilis: qz **Prouer.**
xliij. d. Miseros facit p̄los p̄cti. **Terti⁹** intolerabilis. **De p̄-** mo dī: **Deb. xj. c.** Fide moyses grādus effect⁹ negauit se cē si-
llū filij pharaonis: magis eligēs affligi cū populo dei q̄ tem-
poralis peccati habere locūditatem: maiores diuitias est/
mans thesauo egyptiorū improperium christi. **Ecc. xxxj.**
a. Beatus diues qui inuentus est sine macula: et qui post au-
rum non abiit nec sperauit in pecunię thesauris. **Prouer. b.** Qui cōgregat thesauros lingua mendaciū vanus et ex-
cors ē. **De secūdo:** **Dich. vj. c.** Adhuc ignis in domo impij:
thesauri iniquitatis et mensura minor irę plena. **Iste thesan-** rus sit de subtiliorib⁹ / p̄ciosiorib⁹ et durabilioribus sicut alij
thesauri. **i. de subtilioribus peccatis. i. spiritualib⁹** que p̄ciosi
sūt diabolo: qz maioris sūt culpę q̄ carnalia. **Gregori⁹.** Car-
nalia peccata minoris sūt culpę: sed maioris infamie: et eo du-
rabiliora qz occultiora: quia tunc non possunt reprehēdi. **De** tertio dicitur **Roma. ij. a.** Scdm duriciam tuam et cor impę-
nitēs thesaurifcas tibi iram in die irę et reuelationis iusti iudi-
cij dei. **n Dico autē vobis.** Anthyphora ē. **Re par-**
b ulpederent verbū

Thesauus bo-
nus triplex

Ps. 15.

Ps. 50.

Ps. 85.

Thesauus ma-
lus triplex

uspenderent verbum blasphemie. a Quonia de omni verbo ocioso qd locuti fuerint homines reddent rationem de eo in die iudicij. Sed quare non similiter de opere: Responsio. Quia verbum ex ratione oritur: quod no omne op. Item omne verbum comprimere possumus: no omne aliud opus.

22. q. 5. c. quotiens

Marc. 8. b. Luc. 11. b.

In locutione quinq sunt inquirenda

Proverb. 9. b.

Tacendum est ppter multa

Et hoc notat dominus cum dicit reddent rationem. Quid autem sit ociosum verbum dicit Gregorius super Jaco. vii. Verbum ociosum est quod caret ratione iuste necessitatis: et intentione plenitudo. Hic notat super Leuit. xxi. Quicquid non edificat audietes: in periculum vertitur loquendum. Item qui scurrilitatem replicat /z cachinnis ora dissolvit /z aliquid profert turpitudinis: hic no ociosi sermonis sed criminosi reus tenebit. Item in verborum pondere / pbatio existit humane vite. Origenes super Numeri. xii. Inanis est omnis sermo i quo non est intrinsecus aliquid de deo vel dei mandato. Glo. hic. Quod sine utilitate loquens dicitur aut audientis. Verba enim instructiva vel correctionis vtilia sunt anime: verba recreationis vel consolationis sunt corpori: hęc tamen indifferentia sunt / nisi fiant eo sine vt mediante corpore p sint anime. b. Et verbis enim tuis iustificaberis: id est mereberis vt iustus remuneraberis. c. Et ex verbis tuis / si mala sunt / condemnaberis. Unde Proverb. xvii. d. Dors et vita in manibus lingue. Nota in locutione quinq sunt inquirenda. Quid dicat: cui dicat: vbi quid dicat: quando quid dicat: et qualitas. i. modus loquendi. Quid dicat: dicitur in apostolo Luc. Col. iii. a. Sermo vester semper in gratia sine sit conditus: id est semper sit gratus et vtilis sine vili ociositate. d. Quosa sunt omnia q sunt nocua / aut inhonesta / aut inutilia. Inutilia sunt: q nec audientibus / nec loquentibus p sunt. Inhonestasunt: que non conveniunt dignitati illius qui loquitur / vel illi cui loquitur / vel illius de quo loquitur. Nocua sunt: que suis suasionibus animos auditoru / siue ad errorem / siue ad pietatem ducunt. Senes itaq loqui debent de discretionem bene consulendi: iuvenes de instantia beneficiendi: sapientes de mysterijs scripturarum: simplices de exemplo bonoru operum: hi qui quietam vitam ducunt / de disciplina modi recte vituendi: hi qui exteriora tractant negocia / de industria acqrendi: pignati de promissione: subditi de obedientia pceptoru: et vnusquisq qui loquitur / fm qualitate psonę siue materię inquirat congruam de qua loquat materiam. Secundum e: cui quid dicat. Eccl. xxii. b. Cum stulto ne multu loquaris: quia qui arguit impium generat maculam sibi. Qui ergo cum alio loquitur / primo consideret si pro se aut ppter alium loquatur. Si ppter suam vtilitatem loquatur / videat vtrum ipse sit talis de cuius colloquio vtilitas ei puenire possit. Si propter alium loquat / caueat ne talis sit ille / q vel sua exhortatione non indigeat: vel ita in malo obstinatus sit vt correctione alterius se corrigi non pmittat: Alloquin et sapientes velle docere supbia e: et obstinatos corrigere insipientie e. Exhortentur itaq ad confortationem timidus: ad reparationem pdigos: ad humanitatem parcos: ad pccatum temerarios: ad silentiu pbofos: ad alacritatem segnes: ad mansuetudinem ipatiētes: ad iusticiam negligētes: ad timorem supbos: ad liberalitatem auaros: ad paritatem gulosos: ad feruorem tepidos: ad hęc exhortationis nimis tactos: ad indulgentiam crudeles: ad quietem pccpites: ad prudentiam incautos: ad modestiam inuercudos: ad sollicitudinem obtusos. Tertiu est: vbi quid dicat. Est enim locus vbi perpetuu seruantur e silentiu: vt sanctuaris / dormitoris. Quartu e: quando quid dicat. Est enim tempus tacendi. i. si alius loquitur cęperit: Eccl. iij. b. Job. xxxix. d. Qui me audiebant expectabat sententiam meam. Est autem tacendum ppter infirmitatem audientis.

rum. Job. xvi. c. Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modo. Item propter precipitationem vtriusq. Prover. xvii. c. Qui prius respondet q audiat / stultu se esse demonstrat. Item Eccl. v. d. Si e tibi intellectus responde primo tuo: sin autem manus tua sit super os tuu. Item ppter reuerentiam psonę. Eccl. xi. a. Paus q inter roges non vituperes quęq: et cum interroga ueris corripe iuste. Item ppter maliciam auditoru. Eccl. xxij. a. Qui narrat verbum non audiet: quasi qui excitat dormientem de grau somno. Cu dormiente loquitur / qui narrat stulto sapientia: et

lum a te signu videre. Qui respondes / aut illis: Generatio mala et adultera signum querit: et signu no dabit ei nisi signum ione pphete. Sicut enim fuit ionas in ventre ceti tribus diebus /z tribus noctibus / sic erit filius hois i corde terre

In fine narrationis dicit: qd e hic Prover. xxiij. b. In auribus insipientiu ne multu loqrts. s. viij. a. Nolite spargere margaritas an porcus. Item qd dicitur. i. modus loquendi in tribus consistit. Hoc est: quo gestu: quo sono: qua significatione qd dicat. Sit gestus modestus / humilis: sonus mitis et suavis: quia de christo dicit in hoc capitulo: Non contendet / neq clamabit / neq alius in plateis audiet vocem ei. Significatio verax et dulcis: quia falsus testis non erit impunitus: et qui mendaciu loquitur non effugiet. Dulcis: quia sermo dulcis multiplicat amicos. Ipsi snt quinq digiti lingue. d. Tunc responderunt ei quida de scribis et pharisęis dicentes. Con-

fusi pharisęi in calumia tam verboru q factorum conuertunt se ad signum. Promptuaris enim eorum plena eructantia ex hoc in illud: quasi tu eijs demones inuisibilis exhibe nobis aliqd signum visibile. e. Magister volumus a te signu videre. Lucas. xi. b. dicit: Alii repentes / signu de celo querebat. i. Corinth. j. d. Iudei signa querunt: greci sapientia. Signum: vt tonitruum tempore samuelis. j. Regl. viij. c. Ignem tempore helij. iij. Regl. xviij. f. Adhuc autem scribe et pharisęi nostri signum petunt de celo. i. signum sublimitatis volunt habere in se / et in alijs venantur: sed signa paupertatis et humilitatis contemnunt. Unde Luc. ij. e. Postus est hic in ruinam et in signum cui contradicet. Item ibi dem. b. Et hoc vobis signu: inuenietis infantem positu in pꝑsepto pannis inuolutu. Jam signa ista no snt multis credibilia sed suspecta: vnde eis detrahunt. f. Qui respondes ait illis: Generatio mala: per inuidiam. Job. xxviij. a. Terra de qua oriebat panis. i. doctrina: in loco suo igne subuersa est. i. per inuidiam. g. Et adultera: cu idolis. Eccl. xvj. c. Multiplicasti fornicationem ad irritandum me. Eccl. e. Iudicabo te iudicio adulteraru. Diere. iij. a. Tu fornicata es cum amatoribus multis: tamē reuertere ad me et ego suscipiam te. h. Signu querit de celo: Et signu no dabit ei nisi signu ione pphete. Nota: Nonne signu fuit lazarus suscitatio: Job. xj. f. Item Job. xij. e. Vox de celo audita est qsi tonitruu. Et sol obscurat e. j. xxvij. e. Solutio. Id est dabit eis signum mortis non potentie / vt resurrectionis et ascensionis: qz resurgente non viderunt / neq ascendente in celum. Signum. i. partem signi. Absorptio enim ione mortis christi figurabat: que visibiliter exhibita fuit iudeis. Eumotio resurrectionem: que non fuit eis exhibita sed apostolis solum. In suscitatione lazarus perdit dominu signum potentie: sed in terra. Signa autem mortis illius que erant de humana natura / data sunt eis tam de celo q de terra: Et petrus scissio /z veli templi /z monumentoru apertio / de terra. Solis obscuratio / de celo. Vel exponat / ei. i. ad vtilitatem eius: quo. i. signo conuertatur et credat. k. Sicut enim fuit ionas in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terre: id est in sepulchro: et tribus diebus

et tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terre: id est in sepulchro: et tribus diebus

et tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terre: id est in sepulchro: et tribus diebus

et tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terre: id est in sepulchro: et tribus diebus

et tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terre: id est in sepulchro: et tribus diebus

Luc. 11. d.

Job. 2. b.

Modus loqui in tribus consistit

Prover. 14.

Eccl. 6. a.

Job. 14.

Eccl. 1. e.

Eccl. 1. e.

Eccl. 1. e.

Eccl. 1. e.

Eccl. 1. e.

Eccl. 1. e.

Eccl. 1. e.

Eccl. 1. e.

Tribus diebus et tribus noctibus. Nota ab initio mundi usque ad resurrectionem christi precessit dies ad litteras et mystice: quia tam angelus quam homo cecidit a luce in tenebras. Sed de christi resurrectione nox precessit: in cuius figura sabbatum in lege servabatur a vespere usque in vespere fuit in sepulchro sexta feria. p parte et nocte illa que tunc erat sexta diei: et in sabbato et seque nocte que tunc erat sabbati et principio diei dominice: et tunc nox precedens christo resurgente: facta est diei dominice: et sic computatur pro duabus noctibus. Et merito: quia simpla nocte sua duplicem nostram abstulit: et ita nox illa fuit quasi angularis. Quisdam tenebras a sexta usque ad nonam reputant pro vna nocte: sed tunc non fuit in corde terre: id est in sepulchro. Hieronymus. Tribus diebus et tribus noctibus: ut a parte totum intelligas: id est infra tria spacia que constant ex tribus diebus et tribus noctibus dominus fuit in sepulchro quasi in corde terre.

Jon. 3. b.
Luc. 11. d.
Regl. 10. a.
Paral. 9. a.
q. 1. c. vercor

Tribus diebus et tribus noctibus. Viri nimirum resurgenti in iudicio cum generatione ista et condemnabunt eam: quia penitentiam egerunt in predicacione ionę. Et ecce plus quam iona hic. Regina austri surget in iudicio cum generatione ista et condemnabit eam: quia venit a finibus terre audire sapientiam salomonis.

Et ecce plus quam salomon hic. Cum autem immundus spiritus exierit ab homine ambulat per loca arida querens requiem et non invenit. Tunc dicit: Revertar in domum meam unde exiui. Et veniens invenit eam vacantem scorpis mundatam et ornata. Tunc vadit et assumit septem alios spiritus secum nequiores se:

privatis domicilijs. s. quasi balneat: minuitur veterasce: et cum magnis luminaribus et tripudio deducunt eum quasi domum suam per villas: et obviam ei procedunt tyrocinando: hastas frangendo: et huiusmodi. De pe. dif. 4. c. reuertar

Rem sunt in centro terre. Leso quoque membro cor leditur: sic lesa quacumque participatione est avarus leditur. Ecce. xxvij. a. Ad tyrum: In corde maris sita es. i. amaritudinis. Hic christus mortuus est: a Tribus diebus et tribus noctibus. i. infantia/ puericia/ adolescentia/ Juventute/ senectute/ senio. Vel Tribus diebus/ in prosperitate: quia offertur ille super equales/ superiores/ et inferiores. a. Et tribus noctibus: id est i aduersitate deprimis sub omnibus. Dicere. xxxvj. g. Cadaver eius proijciet ad estum per diem: et gelu per noctem. Primum elationis: secundum torporis. b. Viri nimirum resurgenti in iudicio/ generaliter: c. Cum generatione ista. i. Corinth. xv. g. Omnes quidem resurgemus. d. Et eodem nabunt eam/ comparatione: e. Quia penitentiam egerunt in predicacione ionę: qui solis tribus diebus predicavit: nec etiam viderunt signa a iona: fuit etiam minor christo. f. Et ecce plus quam iona hic. Scdm Hieronymum/ hic aduersus est. Hieronymus. Jonas triduo predicavit/ nihil signorum fecit: acceptus est peregrinus: Christus vero predicavit multo tempore: fecit tot et tanta/ reprobatum est tandem a suis. g. Regina austri. i. sibylla. ij. Paral. ix. a. venit cum magnis opibus et camelis: qui portabant aromata et auri plurimum gemmasque preciosas. Idem. ij. Regl. x. a. Honorabilia autem in hac regina. Sexus fragilis de remotis cum difficultate relicto imperio cum muneribus ad purum hominem sola fama cognitum venit: econtra pharisęi dominum negligunt: vbi presentem gratis oblatum sui generis beneficium/ deum et hominem miraculis approbatum. b. Surgit in iudicio cum generatione ista et condemnabit eam. Chryostomus. Regina austri venit a finibus terre: et christiani nolunt de plateis vbi nihil agitur venire ad audiendum christum. Vultus etiam de ecclesia exeunt/ et christum solum relinquunt. c. Quia venit a finibus terre audire sapientiam salomonis: Et ecce plus quam salomon hic: ut expositum est. k. Cum autem immundus spiritus. Ostendo quibus non sunt similes: ostendit quibus sunt similes. Dicit ergo: Cum autem immundus spiritus exierit ab homine/ in baptismo. Unde dicit: Exi immunde spiritus. l. Ambulat per loca arida: quia gemit male humectare eos quos dominus siccauit. Unde j. Paral. iij. b. Erat iabes inclutus pro fratribus suis. Iabes interpretatur exticcans: hic est christus. Ps. Factus sum sicut terra sine aqua tibi. Unde dominus deus siccauit rubrum

Ps. 142.

uitij: quia facilius reciduant. Unde Judic. vij. g. Badiani/ te castrametati sunt in valle israel. i. semen dei. Badiani/ fluxus vel iniquitas. Esa. xxxvij. g. Per via que venit sennacherib pro eam reuertet: et civitatem hanc non ingrediet. o. Et veniens invenit eam vacantem. Domus vacans est: vbi non fit ignis charitatis: et homines: id est motus rationales non habitant. Hęc ruinosas fit et habitaculum murium/ canum/ et immundiciarum: sicut legit de templo. j. Machab. iij. e. Item ij. Regl. xi. a. de david ocioso. Ecce. xvj. f. Hęc fuit iniquitas sororis tuę sodomę: superbia/ saturitas panis/ et abundantia et ocium ipsius. Proverb. xxiij. c. Non esse in conuivijs potatorum: nec in comestationibus eorum qui carnes ad vescedum conferunt: quia vacantes potibus et dantes symbola presumunt. Act. xvij. c. Athenienses autem omnes et aduenę hospites ad nihil aliud vacabant nisi aut dicere aut audire aliquid noui. Ut in bono: o. Vacantem/ orationi/ contemplationi/ et lectioni. De primo. j. Corinth. vij. a. Nolite fraudare inuicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis orationi. De secundo/ Ps. Vacate et videte quoniam suavis est dominus. De tertio/ Eccl. xxxix. a. Sapientia antiquorum omnium exquiret sapiens et in prophetis vacabit. p. Scopis mundatam. Ecce. xvj. b. Laui te aqua et emundavi. Vel Scopis. i. doctoribus: iuxta illud Dicere. xvij. a. Erit quasi myrtus in deserto. Esa. xliij. f. Scopabo eam in scopis. Vel Scopis/ confessionis. Ps. Exercitabar et scopebam spiritum meum. Vel Scopis/ instructionis et correctiois vel virtutum apparentium. q. Et ornata: cortina alba: id est mundicia. Cortina coccinea: id est verecundia. Cortina hiacynthina: id est spe. Ecce. xvj. b. Ornauit te ornamento. Eccl. xxxij. a. Ornamentum gratię accipias. Item ornamentum est doctrina. Eccl. xxi. d. Ornamentum aureum prudenti doctrina. Item virtutes. Eccl. l. b. Quasi vas auri solidum ornatum omni lapide precioso. Vel Ornata/ simulata virtute. Ps. Filie eorum composite. r. Tunc vadit et assumit septem alios spiritus secum nequiores se. Hęc quia nequiores sine diabolo/ sed ab effectu: quia homo eos habens efficit nequior. Beda. Quę merito dicunt nequiora diabolo comparatione prioris in habitationis. Septem: quia/ Esa. liij. a. Apprehendent septem mulieres virum vnũ. i. septiformis spiritus sanctus: qui dicitur propter septem operationes septiformis. Prima: quia generat spem: id est certitudinem spei et certitudinem de eternis/ dicit spiritus sapientię. Secunda: quia certificatam mentem vitij expulsi illuminat/ dicit spiritus intellectus. Tertia/ spiritus consilij dicit: quia mentem nequeps sit ratione replet. Quarta/ spiritus fortitudinis: dum formidanti animo confidentis inserit. Quinta/ spiritus scientię:

Luc. 11. c.

De pe. dif. 4. c. reuertar

Ps. 55.

Ps. 76.

Ps. 145.

Dum a nesciente cogitatem ignorantie expellit. Sexta spiritus pietatis: dum separata impietate operibus misericordie fecundat. Septima spiritus timoris: dum premens mentem ne de presentibus eleuetur / spe illa futurorum confortat. Spiritus etiam nequa septiformis dicitur in malo. Vnde est q septem demonia de Maria magdalena dominu eiecisse scriptura testatur. Sunt autem virtus i quibus aperte velut fratre spiritus malus bono resistit: Sicut alia deteriora q velut his adlaterata. De his Gregorius super Job xxxix. c. Procul odoratur bellum exhortatione ducit etc. Septimo quos secum assumit / deterioros dominus dicit: quia sub mensa specie veritatis imprudentes illaqueant.

Et. f. fonte Marci. 3. d. Luc. 8. c.

et intrantes habitant ibi: et sunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Sic erit et generatio huic pessime. Ad huc eo loquente ad turbas: ecce mater eius et fratres stabant foris querentes loqui ei. Dixit autem ei quidam: Ecce mater tua et fratres tui foris stant querentes te. At ipse respondens dicenti sibi ait: Quae est mater mea: et qui sunt

Videmus ergo malos oppositos aliquos quia deterioris qui inuisibili fraude seducunt. Spiritus bonus sanctus sapientie: cui opponit spiritus insipientie: Alter peior. s. simulatio sapientie per hypocrisim. Spiritus bonus intelligentie: spiritus malus oppositus / scilicet stulticie: Alter peior. s. simulatio disciplinae. Spiritus bonus. s. consilij: malus. s. imprudentie: Alter peior / scilicet simulatio prudentie. Spiritus bonus / scilicet fortitudinis: cui opponit malus aperte ignauietate: Alter peior / scilicet infirmitas fallens obumbratione virtutis mansuetudinis. Spiritus bonus / scilicet scientie: malus ignorantie: Alter peior / scilicet usurpatione scientie. Spiritus bonus / scilicet pietatis: malus impietatis: Alter peior / scilicet falsae pietatis obtutus. Spiritus bonus / scilicet timoris: cui contrarius est spiritus temeritatis: Alter peior / scilicet dolus fictae religiositatis. Eccl. i. b. Timor domini scientie religiositas. **Et intrantes habitant ibi.** In quo notatur mora eorum. **Et sunt nouissima hominis illius peiora prioribus.** Vnde. ij. Pet. ij. d. Velius est: id est minus malum / viam veritatis non agnoscere q post agnitam retractorum conuerti. **Sic erit et generationi huic pessime.** Immundus enim spiritus exiit a iudeis: quando legem receperunt / et ambulauit ad gentes: quae cum crederent reuersus est imundus spiritus ad iudeos: spiritus inquam blasphemie. Sed quare toties dicitur generatio: Sensus est / Eccl. i. a. Generatio praeterit: et generatio aduenit etc. Tunc vadit et assumit septem alios spiritus. Primus spiritus est ingratitude venie. Secundus ruptura fidei: quod non peccaret mortaliter: nec dominus puniret eternaliter. Tertius subfannatio misericordie: quia agit cum misericordia quasi cum meretrice. Quartus contumelia sacramenti confessionis et matrimonij inter se et deum. Quintus iniquitas retributiois ei / ciendo dominum. Sextus iteratio passionis: quia acetum fuit consummatio passiois: id est peccatum. Septimus dolus: quia reddit diabolo castrum dñi. **Adhuc eo loquente ad turbas: Ecce mater eius et fratres stabant foris querentes loqui ei.** Hic ostendit cui bona generatio debet esse similis. Chrysostomus. Vidit diabolus: quia persuadebat christus populo / quod esset filius dei / dicens: Ecce plus q salomon hic: et plus q ionas: timens ne derelinquatur / ad impediendos sermones eius introduxit parentes eius carnales: vt per illorum contemplatione diuinitatis eius obscuraretur: Ideo venit aliquis quasi diaboli aduocatus: qui humano ore verba diabolica loqueretur: **Ecce mater tua etc.** q. d. quid gloriaris in caelo qui radices habes in terra: Non potest esse filius dei quem homines genuerunt. Tunc iesus quasi ad hoies aspiciens: sed vere diabolo loquebatur: Quae est mater mea etc. non spernens carnalem generationem: sed vo-

lens spiritualem preponi carnali. Et hoc est: **Dixit autem ei quidam: Ecce mater tua et fratres tui foris stant querentes te.** Hieronymus. Quidam sequentes deliramenta apocryphorum / suspicant fratres domini esse filios ioseph de quadam muliere. Fratres autem hic vocantur sobrii domini. Quidam volens eum seducere per carnalem affectum: sed dominus nec ab opere spirituali cessat / nec locum calumnie dat. Nota: quae dicitur dominus: et per fidem inuenit. Job. i. f. Inuenimus messiam. Item inuenit per bonam operationem. Esa. lv. b. Querite dominum dum iueniri potest: Dum tempus est operandi. Item per rationem: vt philosophi. Act. xv. f. Querere deum si forte attrahent eum aut inueniant: Quis non longe sit ab vnoquoque nostrum. Sap. ix. d. Quae in prospectu sunt: id est cursus siderum / inuenimus cum labore: quae autem in caelis sunt quis inuestigabit: Item per charitatem vel cultum. ij. Paral. xv. d. In tota voluntate sua quesierunt deum et inueniunt. Item inuenitur per vigiliam. Proverb. viij. b. Qui mane vigilauerit ad me inueniet me. Sap. vi. c. Qui de luce vigilauerit ad illam non laborabit: assidentem enim foribus suis inueniet. Item per disciplinam. Cant. iij. b. Paululum cum pransiissem eos / inueni quem diligit anima mea. Item per peregrinationem. Baruch. iij. d. Quis transiret mare et inuenit illam: id est sapientiam. Item per introitum religionis. s. ij. b. Et intrantes domum inueniunt puerum cum maria matre eius. **At ipse respondens dicenti sibi ait: Quae est mater mea: et qui sunt fratres mei: Et extendens manum in discipulos suos dixit: Ecce mater mea et fratres mei.** Hieronymus. Non negat matrem quasi de phantasmate natus: vt volunt martiani et manichei: sed insidiantem responderet. **Quicumque enim fecerit voluntatem patris mei qui in caelis est.** Hec est enim voluntas dei sanctificatio vestra. **Ipse meus frater et soror / genti a deo spiritualiter vt ego naturaliter.** Ponit autem sexum femininum ne videatur excludi. **Et mater est: quia in cordibus crediturum me generant verbo et exemplo.**

Capitulum XIII. **In illo die exiens iesus de domo sedebat secus mare. Et congregate sunt ad eum turbae multae:** si forte attrahent eum aut inueniant: Quis non longe sit ab vnoquoque nostrum. Sap. ix. d. Quae in prospectu sunt: id est cursus siderum / inuenimus cum labore: quae autem in caelis sunt quis inuestigabit: Item per charitatem vel cultum. ij. Paral. xv. d. In tota voluntate sua quesierunt deum et inueniunt. Item inuenitur per vigiliam. Proverb. viij. b. Qui mane vigilauerit ad me inueniet me. Sap. vi. c. Qui de luce vigilauerit ad illam non laborabit: assidentem enim foribus suis inueniet. Item per disciplinam. Cant. iij. b. Paululum cum pransiissem eos / inueni quem diligit anima mea. Item per peregrinationem. Baruch. iij. d. Quis transiret mare et inuenit illam: id est sapientiam. Item per introitum religionis. s. ij. b. Et intrantes domum inueniunt puerum cum maria matre eius. **At ipse respondens dicenti sibi ait: Quae est mater mea: et qui sunt fratres mei: Et extendens manum in discipulos suos dixit: Ecce mater mea et fratres mei.** Hieronymus. Non negat matrem quasi de phantasmate natus: vt volunt martiani et manichei: sed insidiantem responderet. **Quicumque enim fecerit voluntatem patris mei qui in caelis est.** Hec est enim voluntas dei sanctificatio vestra. **Ipse meus frater et soror / genti a deo spiritualiter vt ego naturaliter.** Ponit autem sexum femininum ne videatur excludi. **Et mater est: quia in cordibus crediturum me generant verbo et exemplo.**

In illo die exiens iesus etc. (Expo. Ca. XIII.) In precedenti capitulo transit dominus per sara coporaliter: hic transit spiritualiter / agens in parabolis de spuali semine sibi dei. Dixerat ergo scribas et phariseos preceptores sibi sui quasi a septem spiritibus imundis possideri: hic autem doctrina euangelica comparat septem reb' in septem parabolis. Primo semini cadenti in viam / petram / terram bonam. Secundo bono semini et sic deinceps: vt sic innuat bonos auditores donis spualis sancti septuplicis erudiri. Primo autem agit de semine quod habet impedimentum ex parte recipientium. Secundo de eo quod habet exterius detrimentum. Tertio de non impedimento. Et post receptionem iudeorum non videntium neque audientium spualiter cor / mēdat aplos videtes et audientes. Diuidit autem capitulum huius septem partes sicut nunc septem parabolarum. Et sunt sex rationes quare dñs loquitur parabolice. Prima vt studiosi exerceant: secunda vt seculum desidiosi ante cibum: tertia vt per cognita trahat ad incognita: quarta vt seruet morem palestinae: vbi p̄dicabat: quia intra vt meliorem memoriam ponat. Hanc assignat Chrysostomus. Sexta vt veritas indignis celet. Dicit ergo: **In illo die / post sermonem in domo: Exiens iesus de domo: Allegorice a iudeis. Hier. xij. b. Reliqui domum meam. Sedebat tunc secus mare / gentium: et congregatae sunt ad eum turbae**

Dñs querit et inuenitur multis modis

Marci. 4. a. Luc. 8. a.

1. Thessal. 4.

Allegorice

sunt ad eum turbe multe. i. multitudo gentium ad predicatio- nem apostolorum. a. Ita vt nauiculam ascendens sederet: et omnis turba stabat in litore. Littera plana est. Moraliter. Nauis est quilibet iustus: in que deus ascēdit. Nauis enim in principio et in fine arda est: sed in medio la-

Moraliter

Al. tin

Luc. 8. a.

Al. nō hō
semē iū

ta: sic principium hominis et finis arda est: mediū hō latum. Da- lus i hac nauī est spes per quā eleuat. Col. 1. q. a. Si cōsurrexistis cū christo q̄ sursum sūt sapite. Helū: charitas est: que ante per de- siderium futurorum: dextrorsum per amo- rem fidelium: sinistros- rum infidelium exten- dit. Duo ligna velt: quorum vnum supe- rius: rationem et sensualitatem significat. Charitas enim su- perius debet firmari per rationem et immobiliter teneri: infe- rius hō non solū teneri sed moueri: per sensualitatem em̄ debet bona opera exercere. Chorde sunt virtutes: humilitas/ parti- entia/ compassio/modestia/ mansuetudo/bonitas/prudentia/ fortitudo/ iusticia/ temperatia. Hec extendant per exercitati- onē/ ne malus vacillando declinet: et nauem ducat ad naufra- giū. Habeat remos per bonorum operū exhibitionem: q̄ i aq̄s emittunt: qz ad oēs bona opa extēdunt a bonis. Be- ne autē discunt hoīes aq̄e: qz oriuntur p̄ naturatē: fluit p̄ se- culi vanitatē: effluunt p̄ mortē. A dextris et a sinistris exten- duntur. Inimicis extendunt/ iuxta illud: Benefacite hīs qui oderunt vos. Amicis etiam: iuxta legem moysi. Subernacu- lum est discretio: que nō sinit nos declinare ad dexteram per prospera: nec ad sinistram per aduersa: sed in directum ducit. Ancora est humilitas: que ad ima dimittitur/ ne nauis vento suggestionū diaboli eleuetur: vel fluctuatione malarum cogi- tationum cōcutat/ firmiter stabilis. Auritorium confessio: Ecce verbi dei. b. Et locutus est eis multa in para- bolis. Hieronymus. Parabola est rerum in natura discoz- dantis sub aliqua similitudine facta comparatio. c. Dicēs: Ecce exiit. Comparat hic persona p̄sonę: et negociū nego- cio quod fuit vel esse potuit. Exiit/ de sinu patris in mōdo: id est de inuisibilitate patris/ visibilibs apparuit. Job. xvi. f. Exiit a patre et veni i mundū. Gen. xii. a. Egredere de terra tua: et de cognatione tua: et de domo patris tui: et veni i terrā quā monstrauero tibi. Diere. xlii. b. Quare quasi colonus futurus es in terra: et quasi viator declinans ad manendum: Quare futurus es velut vir vagus et fortis: qui nō potest sal- uare: Et per apostolos. Esa. xxv. b. Qui egredient impetu a iacob: florebit et germinabit israel: id est ecclesia et implebit faciem orbis semine. d. Qui seminat/ qui seminare semē suū. Ps. Seminauerūt agros et plantauerunt vineas: et fecerūt fructum naturatatis. Item/ exiit et. Contra eos qui nolunt ad humilia descendere vt seminent verbum dei: vel ad extraneos. Gen. xxvi. a. Exiit isaac in gerara. i. aduena vt ruminans. Item contra inueteratos in studio. Dich. lii. a. De sion egredietur lex et verbi domini de iherusalē. Et con- cident gladios/ scz disputationum: in vomeres/ predicationū moralium siue moralitatis. Qui seminat/ qui habet gra- tiam et scientiam seminandi. Job. xvi. g. Platus questio quid est veritas: statim exiit/ non expectans responsonem. Deficientis est querere. Semen suū/ per intellectū et af- fectum. Gen. j. a. Germinet terra herbam virentem et fac- entem semen: cuius semen sit in semetipso. Eccl. xi. c. Da- ne semina semen tuum: et vespere non cesset manus tua. Vel semen est christus/ scz granum frumenti: de quo Job. xii. d. Quod seminatum est in sacra scriptura: et inde creuit mel-

lis intelligentie. Leuit. xix. d. Non seras agrum diuerso se- mine. Quod facit: qui bene predicat et malum exemplū dat. Act. xv. d. Quid vult seminauerit iste dicere: De paulo. Qui seminat paleā de grano: voces sine vtilitate enūciās. e. Et dum seminat: quędam/ semina/ ceciderunt secus

ubi non habebant terrā mul- tam: et continuo exorta sūt: quia non habebant altitudi- nem terrę: Sole autem orto estuauerūt: et quia non habe- bant radicem aruerūt. Aliā autem ceciderunt in spinas: et creuerunt spine et suffo- cauerunt ea. Aliā vero ce- ciderunt in terram bonam

viam. Esa. li. g. Po- sisti corpus tuum vt terram et quasi viam transeuntibus: vt me- retrix/ et ppter hoc nō potes concipere. Job xix. b. Tulerunt latro- nes et fecerunt sibi viā per me. f. Et ve- nerunt volucres cęli et comederunt ea. Eccl. xxxix. a. Feris et auibus om- nisq̄ volatilis et bestijs terre dedi te ad deuo- randum. Deut. xxxii. d. Deuorabunt eos aues morfu amarissimo: id predicatoris in presentī/ vel demones in futuro. g. Et comederūt ea. Judic. vi. a. Cū seminasset israel/ ascendeat madian et ama- lech et ceteri orientalium nationum: et apud eos figentes ten- toria/ sicut erant in herbis cūcta vastabāt. Osce. vi. b. Cul- mus stans: non est in eo germen non faciet farinam. Quod et si fecerit: alieni comedent eam. Ps. Quēdiāauerūt eam om- nes qui p̄tergreduntur viam. h. Aliā autem cecide- runt in petrosa vbi non habebant terram multā: id est dura corda. Eccl. xxxvi. f. Auferam a vobis cor lap- ideum: et dabo vobis cor carneum. Item. xxv. c. Dabo te in limpidiſsimam petram: Et loquit tyro. i. Et continuo exorta sunt: quia non habebant altitudinem: id est profunditatem. k. Terrę: id est patientię: de qua Eccl. i. a. Generatio p̄terit/ generatio aduenit: terra autem in eter- num stat. l. Sole autem orto: id est seruoze p̄secutionis. Jaco. j. b. Exortus est sol cum ardore. m. Estuauerunt: per impatientiā. n. Et quia nō habebant radicem/ charitatē firmam. Eph. li. d. In charitate radicati et funda- ti. Item radicem timoris. Eccl. j. c. Radix sapientię timere deum. Hec radices radicant in iustis. Eccl. xlii. b. In ele- ctis meis misit radices. o. Aruerunt. Luc. vi. b. Et hi radices non habent: quia ad tempus credunt/ et in tempore temptationis recedunt. Esa. xv. c. Aruit herba: defecit ger- men: viroz omnis interijt. Job. xxx. d. Ossa mea aruerunt p̄ caumate. p. Aliā autem ceciderunt in spinas: id est in corda ambitione diuitiarum sollicita. Job. xxx. b. Esse sub sentibus delicias computabant: filij stultozum et ignobilium. Dicere. li. a. Nouate vobis nouale: et nolite serere super spi- nas. q. Et creuerunt spine: id est sollicitudines tempo- rales. r. Et suffocauerunt ea: quia pluribus intentus minor ē ad singula sēsus. s. Aliā vō ceciderūt i frā bo- nam. De qua/ Versus: Algra rotunda capax medians cir- cūdata sgra: Integra stās humilis cibar omnia continet au- rum. Sic sanctus homo. Algra. Cant. j. b. Algra sum sed formosa. Rotunda. Cant. vi. b. Vna est columba mea/ per- fecta mea. Capax/ in visceribus charitatis per compassionē. Si compatimur et conregnabimus. Quis infirmatur et ego nō infirmor: Medians/ recōcillando discorde. Unde apo- stolus et sancti discunt nubes: que est inter nos et cęlum. Esa. lx. b. Qui sunt isti qui vt nubes volant. Circūdata/ oceano: id est tribulationibus. Ps. Circūderunt me dolores mortis. Sgra/ per bona opera. Gen. j. a. Germinet terra herbam virentem et facientem semen et lignum pomiferum facientem fructum iuxta genus suum. Integra: quia non patitur sectio- nem. Jaco. j. a. Et sitis p̄fecti et integri in nullo deficientes. Stans. Eccl. j. a. Terra autem in eternum stat. Qui stat vt deat ne cadat. Humilis. Eccl. xi. d. Discite a me: qz mitis sum et b s humilis corde.

Ps. 79.

2. Timoth. 2. c.
2. Cor. 11. g.

Ps. 17.
ct. 114.

1. Cor. 10. c.

hūilis corde. **E**bat omnia: verbo exemplo z subsidio: Ideo Pasce/pasce/pasce: ter dictum est petro: Joh. xxi. e. Continet aurum/divine sapientie. Cant. liij. a. Quia pulchra es amica mea: quia pulchra es oculi tui columbarum: absque eo quod intrinsecus later. q. d. pulchrior es intus quam extra. Talis est terra bona. a. **E**t dabant fructum: aliud centesimum: id est virginibus. Gen. xxxv. c. Seminavit isaac in terra illa: et inuenit in ipso anno centuplum. Job. xliij. c. Dominus autem benedixit nouissimis iob magis quam principio eius. b.

Al. fructus

B

Marcl. 4. b. Luc. 8. b.

Aliud sexagesimum: id videtur. **A**liud tricesimum: in conuersione. **Q**ui habet aures audiendi audiat. q. d. hoc mysticum est. **E**t accedentes discipuli dixerunt ei. Dolentes apostoli: quia populus non intelligebat: et quia talium verborum edificatione fraudabantur: moti charitate que non solum suam sed alienam salutem querit: ut potest: scietes quod non sine causa ita obscure populo loqueretur: et alia in corde suo haberent: querunt sibi aperte ostendi. Primo respondit dominus: ut sic ostenderet eis se esse deum: et non sine causa ita loqui populo. **E**t in hoc facto inuitant nos discipuli: ut de aliorum salute plus quam de nostra simus solliciti: quia ut dicit Chrysostomus: perfecta gratia charitatis est: que amplius festinat alijs vtilis et lucrosa esse quam sibi. In hoc etiam instruit nos dominus ut in dignis mysteria scripturę non pandant. Unde. s. viij. a. Nolite sanctum dare canibus: neque mittatis margaritas ante porcos. Dicit ergo: **E**t accedentes discipuli: ad litteram: vel mente. Ps. Accedite ad eum et illuminamini. **R**espondit ei. Chrysostomus. Cupientes discere: oportet interrogare. **Q**uare in parabolis: id est per enigmata: id est et obscuram allegoriam: **R**oqueris eis: supple dicentes etiam corde: et nobis non parabolice sed aperte. **Q**ui respondens ait illis: primo eorum questioni tacite respondens: **Q**uia vobis datum est nosse mysteria regni celorum. Beda. Illis qui foris sunt: ut Marcus. liij. b. scribit: in parabolis omnia sunt. Foris quidem dicit: non solum illos qui non curabant intrare nauem neque cognoscere veritatem: sed etiam omnes illis similes corporis sensum tamen sequentes: ut nihil spiritualiter intelligant. Illi enim digni erant audire mysteria in intimo penetranti sapientie: qui remotis cogitationum tumultibus in solitudine virtutum permanebant. Hoc autem quod dicit: vobis: significat eos presentes esse in nauis. Per hoc quod dicit: illis: significat non esse presentes: sed a remotis. Numeri. liij. b. Cumque inuoluerit aaron et filij eius sanctuarium et omnia vasa eius in conuersione castrorum: tunc intrabunt filij caath ut portet inuolutura. Baron montanus: hi sunt maiores in ecclesia. Caath presentia: hi sunt minores. **M**ysteria regni celorum. l. abditura scripturarum. Hinc est quod codex euangelicus a sacerdote deosculat apertus: et ab alijs clausus. **M**illis autem non datum. q. d. vobis reuelanda sunt mysteria regni dei et abditura scripturarum pandenda: quia ex amore auditis: et fidem dicitis adhibetis: Illi vero credere nolunt: et ideo indigni sunt ut eis mysteria reuelentur. Item: illis: quasi a longe positus tam fide quam loco. **Q**ui enim habet amorem: et hoc per naturalem cognitionem: secundam expositionem et generalem: vel per inspirationem: id est sapientiam: scilicet conditam scientiam: secundam expositionem secundam et minus generalem. Item **Q**ui habet fidem: **O** dabitur ei et abunda-

bit: quo ad augmentum virtutum. Tertia expositio hęc et specialis de apostolis. Aliter. **N** qui enim habet gratiam: **O** dabitur ei et abundabit: scilicet gloria. Esa. xxx. e. Desiderans miserabit tui. Ps. Gratiam et gloriam dabit dominus. Ps. 83. Item: **N** qui habet desiderium audiendi: **O** dabitur ei intellectus. Eccl. vi. c. In omni animo tuo accede ad illam: et in omni virtute tua conferua vias eius: inuestiga illam et manifestabitur tibi. Item: **N** qui habet fidem: **O** dabitur ei visio manifesta. i. Corinth. xij. d. Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem. Item: **N** qui habet voluntatem: **O** dabitur ei opus. Phil. ij. b. Deus est qui operatur in nobis

Ps. 83.

Al. ter qd h

Esa. 6. c. Job. 12. f. Act. 28. g.

videt habere auferet ab eo. Ideo in parabolis loquor eis: quia videntes non vident: et audientes non audiunt: neque intelligunt: ut adimpleat in eis prophetia esaię: **A**uditu audiet et non intelliget: et videt et non videbit. In crassatum est enim cor populi huius: et auribus graui audierunt: et oculos suos clauerunt neque oculis

et intellectus. Eccl. vi. c. In omni animo tuo accede ad illam: et in omni virtute tua conferua vias eius: inuestiga illam et manifestabitur tibi. Item: **N** qui habet fidem: **O** dabitur ei visio manifesta. i. Corinth. xij. d. Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem. Item: **N** qui habet voluntatem: **O** dabitur ei opus. Phil. ij. b. Deus est qui operatur in nobis

velle et perficere. Item: **N** qui habet opus: **O** dabitur ei intelligentia. Ps. A mandatis tuis intellexi. Et alibi: Intellectus bonus omnibus facientibus eum. Chrysostomus. Si aliquis desiderium habuerit et studium: dabunt ei vniuersa que a deo sunt. **Q**ui autem non habet: id quod videt habere auferetur ab eo. Chrysostomus. Bene dicit: quod videt habere: Neque enim hoc ipsum habet. Idem. Quomodo procedit: Si enim tollatur ab eo: quomodo non habuit: Et si non habuit: quomodo tollitur ab eo: Sed ita procedit. Qui habet aliquem intellectum et non facit cum illo iustitiam pertinentem ad gloriam dei: sed e contra circa res terrenas occupat eum: habens non videtur habere: quia quantum ad deum nihil habet: qui deo nihil facit. Sicut homo cuius oculi iniquitatem vident: quantum ad deum videns dicitur cecus esse. Unde. i. xv. b. Cęci sunt et duces cęcorum. Et sic peccatis viuens: mortuus videtur: quia ille talis diabolo: non deo viuat. Sic qui habet intellectum et non operatur bonum quantum ad deum nec habet intellectum: et ideo tollitur ab eo et ipsum quod habet: ut nec intelligat quod est bonum: et ideo ut cecus ducitur a demonibus per omnia opera mala. **I**deum in parabolis loquor eis: quia videntes foris miracula: **R**on vident intus me deum. Esa. xlv. b. In terra sanctorum iniqua egit: ideo non videbit gloriam dei. **E**t audientes foris: **R**on audiunt intus. **N**ecque intelligunt legem moysi et prophetas: licet exponam eis. **E**t adimpleat in eis prophetia esaię: dicentis: **V**idit et non intelliget. Hieronymus: predicationem christi: et non intelligetis. **E**t videt et oculo corporis: **N** videbitis. Hieronymus: miracula christi. **E**t non videbitis oculo interiori. **I**ncrassatum est enim cor populi huius: id est iudeorum. Ps. Prodit quasi ex adipem iniquitas eorum. Deut. xxxij. b. Incrassatus est dilectus et recalcitrauit. **E**t auribus grauius audierunt. Grauius audierunt: quia ea que audierunt contemnunt: et ideo sunt molesta eis. Sap. ij. c. Grauis est etiam nobis ad videndum. Job. vi. g. Durus est hic sermo: et quis potest eum audire: **E**t oculos suos clauerunt. Interliti. Intuitum mentis per inuidiam auerterunt. Hieronymus. Ideo oculos suos clausisse dicunt: ne arbitremur culpam naturę esse: non voluntatis: **E**t enim possent cogitare et intelligere: auerterunt. **N**ecque oculis videant. I. nunquam: id est non aliquando: et ad totum sequens retorquetur expositio ista. Item neque nunquam: quo ad hęc verba: videant: audiant: intelligant. Vel: neque. l. aliquando: quo ad hęc verba: conuertant: et iam nem. Simile. ij. Timoth. ij. d. Corripient eum qui resistunt veritati: nequādo deus det illis penitentiam ad cognoscendam veritatem. **E**t

Ps. 117. Ps. 118.

Ps. 71.

veritatem, a Et auribus audiant et corde intelli-
gant et conuertantur ad penitentiam: b Et sanem eos:
qui sum verus medicus: sanans omnem languorem et omnem
infirmiorem. c Vestri autem beati oculi: interiores et
exterior: d Qui vident oculis interioribus me deum:

Luc. 10. b. Et au-
res vestre interiores
et exteriores. f. Que
audiunt predicatio-
nem mea. g. Amem
quippe dico vo-
bis: quia multi p-
phete et iusti cupi-
erunt videre que
vos videtis. Et ait
Iesus. a. Unam dicitur
peres celos et descen-
deres: a facie tua mo-
res defuerunt. b. Et
non viderunt nisi
a longe per aliquas spe-
cies. Heb. xj. c. Iuxta
fide defuncti sunt om-
nes isti: non acceptis
repromissionibus: sed a
longe eas aspicientes et
salutantes etc. Abraam
pater vester exultavit
ut videret diem meum: vidit et gaudens est: Job. viij. g. Item
moyses per rubum ardens et in cubum puidit partum virgi-
nis: Sed dulcius ex ipso fonte bibunt aque. i. Et audire
que vos auditis: et non audierunt. Job. xij. a. Auditu
auris audiu te: nunc oculus meus videt te. k. Vos ergo
audite parabolam seminantis: Mo singula vba: sed sum-
ma sententia: Non omnino exponit: ut habeas in quo desu-
dare possis: more nutritis que nubes alumnis portans mi-
rantibus frangit: et nucleum ostendit. l. Omnis qui audit
verbum dei: id est per quod promittit regnum. Nota autem quod est
verbum celi: verbum christi: vbi terre: verbum iustitiam et gratia-
ni: verbum carnis: verbum galilei. m. Et non intelligit: id est
ad opus non producit. Hoc enim est fideliter intelligere: vnde si-
des dicit: eo quod per eam fiant dicta. n. Venit malus: id
est diabolus: o. Et rapit statim: ita quod in verbo nulla de-
lectatione habet: nec incipit bene agere. p. Quod seminat
est in corde eius: granum. f. verbi dei: et seminat semen car-
nis: de quo Gal. vj. b. Qui seminat in carne sua: de carne et
metet corruptionem. Agget. j. b. Seminat multum: et intulit
parum. Nota quod est semen seminat. f. verbum dei: Hoc christus
in iudea et apostoli in vniuerso mundo seminauerunt: de quo ag-
tur hic. Item semen inspiratum voluntas vel virtus: Hoc deo
in nobis sine nobis seminat: de quo in secunda parabola. Item
cooperatum: seruo: charitatis cooperante gratia: et bonorum
operum multiplicationem: de quo in tertia. Quartum apponit
Lantoz. f. innatum bonum propositum: quod dicit bonam voluntatem.
Item est semine datus: elemosyna. ij. Cor. ix. b. Qui parce semi-
nat: parce et metet. Item semen oratio. Ps. Qui seminat in la-
crymis in exultatione metent. Item semine est quicquid boni se-
ceris. Gal. vj. c. Bonum autem facietes non deficiamus: tempore
enim suo metem non deficietis. Eccl. xj. c. Vane semina semine
tuum: et vespere non cesset manus tua. Item semine christus: quem semina-
uit deus in vtero virginis: quem seminant predicatores in agro
ecclesie. Gen. xxij. d. In semine tuo benedicent omnes gentes.
Nota quod melius seminat rusticus quam reges: Hic est a seculo via
seminat est etc. q. Non habet autem in se radicem: cha-
ritatis radicem et timoris: vt. s. r. Sed est temporalis. Job
xv. d. Non mittet in terra radicem: et auferet spiritus oris sui. f. p. ver-
bum iactantem. Osee. viij. b. Ventum seminabit et turbine metet:
culm? stas non est in eo germine: non faciet farina: quod si fecerit: alie-
ni comedet eam. s. Facta autem tribulatio: in loco suo. De

q. s. x. c. r. Et persecutio: de loco ad locum: v. p. propter
verbum: fidei: r. Continuo scandaligatur: cadens a sta-
tura rectitudinis. y. Qui autem seminat: est in spiritibus: hic
est a verbum dei audit: et sollicitudo seculi istius. f. qui
semen recipit in corde angustiaro sollicitudinis mundanis. Et

verbum audit: et continuo cum
gaudio accipit illud: Mo ha-
bet autem in se radicem: sed est
temporalis: Facta autem tri-
bulatione et persecutione pro-
pter verbum continuo scanda-
lizat. Qui autem seminat: est
in spiritibus: hic est qui verbum
dei audit: et sollicitudo secu-
li istius et fallacia diuitiarum
suffocant verbum: et sine fructu
est. Qui vero in terra bona
seminat: est: hic est qui audit
verbum et intelligit et fructum
affert: et facit aliud quidem
centesimum: aliud autem sexage-
simum: porro aliud tricesimum.

nota quod est sollicitudo
laboris in acquirendo:
timoris in possidendo:
doloris in amittendo.
Et fallacia diuiti-
um: quod permittunt et
non soluit. Prover. x.
a. Qui innitit mada-
cium: hic pascit veros:
idem autem ipse sequit
aves volantes. Eccl.
xxvij. a. Quasi quod ap-
prehendit vmbra et pse-
quit ventum: sic quod attri-
dit ad vasa mendacia.
Ps. Fallax equus ad
salutem. Boet. Quid
aliud fortuna fallax quam
initium future calamita-
tis: a Suffocant
verbum: quasi sub
faucibus occat vne-
cat: via spiritus pclu-
dens. b. Et sine fru-

1 Ps. 32.

Ps. 103.

Aliter
De quadruplici
semine

Ps. 104.

b 4 terra crucis:

Luc. 10. b.
Et. t. quia
Et. t. quia

Luc. 4. b.
Luc. 8. b.

me mltiplex

Ps. 125.

¶ Era crucis fuit seminatū: i era deserta/vbi latrōes: inula/qz sibi habuit vnū pedē sup aliū: i aquosa/qz sicut. Itē semiatū fuit p aplos in cordib⁹ fidelū. In pma seminatōe fecit fructū trice simū/sexagesimū/centesimū: Mā beata virgo fuit cōiugata/vidua/z virgo. Vel in pma seminatōe fecit tricesimū: qz ex cō fugata natū. Sexage/

Marc. 4. c.

De elec. c. licet de vitanda

B

simū in cruce: qz tunc vidua. In tertia autē seminatōe centesimū in pdicatoib⁹/martyribus/virginib⁹. Itē semē est qlibet hō qui seipsum debet semia/re: sicut chris⁹ seipsū. Sed illud secus viam cadit: cū aliquis aliter exemplo maxie plati/peccat. Esa. iij. a. Corruet pplus/vir ad virū. Itē supra pe/

Jaco. 2. c.

Can. 2. a.

Ps. 77. Ps. 88.

tra chris⁹ cadit: qui de elus misericordia psumit. Eccl. xl. c. Nepotes impioy. i. imitatores demonū/nō multiplicabūt ramos: z radices immūde sup cacumē petre sonāt. Lacumē pe/ trē chris⁹ miscōia/que superatrat iudiciū: super hanc radices immūde. i. cogitationes sonāt de miscōia psumēdo. Isti nō habent radicē timoris dñi: ideo orto sole tēptationis estuant et arefcūt. Inter spinas cadit: qñ in mala societate moraf. Mā j. c. Sicut spīne seinuicē cōplectunt: sic puicū eoz parit potantū: qz quilibet aliū pungit z excitat ad malū. Sed qñqz ē aliqz in tales sic illū iter spinas. Itē i era bonā cadit: qz reli/ gionē irat: vñ qñ penitētiē hūilitatē aplectit. j. Corin. xv. f. Semina i corruptiōe laboz passibilitatē: surget i incorrupti/ ptiōe ipassibilitatē: semia i ignobilitate vilitatis/surget z in glia claritatē: semia i infirmitate tēptationū/ surget in vrtute subtilitatē: semia i corp⁹ animale i statu bestiali/surget spūale in agilitate. a. **Alia parabolā pposuit illis/dicēs: ad huc sedēs in nau. Prover. ix. a. Sapiētia edificauit sibi domū: excidit colūnas septē: immolauit victimas suas: miscuit vinū: z pposuit mēsam suā. Sic dñs pponit hic septē parabolā. Ps. Aperiā in parabolis os meū: loquar ppositiōes ab initio. Assumptio erit in iudicio: qz dñi est assumptio nra. Eo clusio cū retributiōe. Eccl. vii. f. Fac cōclusionē. b. **Si mile factū est zc. Exposita parabola supiori solis aphe: iterū dñs istā parabolā z alias sequentes dixit ad turbas: qd notaf. j. vbi dicit: Hęc oia locuz est iesus ad turbas i parabolis. In hac autē secūda parabola suadet domin⁹ nobis bonā voluntatē qz sola remunerat/cautelā/patientiā/discretionē/ lōganimitatē/iusticiā: vt diē hic glo. Docet bonā volūtatē: ibi: Bonū semē. Lautilā: ibi: Cū autē dormirēt. Patientiā: ibi: Inimicus hō: nō em exarsit in trā. Discretiō: ibi: Ne forte. Longanimitatē: ibi: Sinite. Iusticiam: ibi: Et in tpe. Itē: Simile ē hic de semie ispirato. Hic autē nō compaf psona psonē: cū regnū eglorū sit ecclesia/z chris⁹ seminās bonū semē: sed negociū cōparaf negotio: qd factum fuit vel fieri potuit. c. **Factū est. Hoc dicit in hac parabola sola: qz ipse est semē bonū. i. granū frumētī: Job. xij. d. et hoc fm humanitatē fm quā factū est: qz fm diuinitatē in factus erat: Vñ qz ispirato fit hō iust⁹ z habet regnū eglor. d. **In regnū eglor. i. ecclesia. e. **Homini q semiauit bonū semē in agro suo. Ben. xxij. g. Eo tēpore deambulabat isaac. i. chris⁹ ad meditantū in agro p viā. i. hūilitatē que ducit ad puteū. i. pfunditatē scripturę: cuius nomē est videntis et viuētis. i. qua cognoscit et viuatur. Vel: In agro. i. i mūdo inclinato iam die. i. sexta etate. Agro suo. Hoc supra nō dixit: qz semē seminatū sermo exterior cōmuni est bonis z malis: sed ispiratū tm bonis q sunt ager dñi. f. **Cū autē dormirēt homies. i. prauū plati. Prover. vi. b. Aliqz quo piger dormis: Amos. vi. a. Ue qui opulētī estis in sion. Et sequitur post: Qui dormitis in lectis eburneis: id est mūdi delectatiōibus/que nitent z infigidāt: tamē dure et************

aspere sunt. Vñ Deut. ij. b. legit: lect⁹ og fuisse ferreus. Og interpretat pgregās. Luc. ij. b. Pastores erāt i eadē regione vigilātes z custodiētes vigilias noci sup gregē suū. Apoc. ij. a. Esto vigilās z pfirmā reliqua qz mortura erāt. **Ue nit inimic⁹ eius. i. diabol⁹: b. **Et supsemiauit zigania: id est hereses.****

Dozaliter: Seminate triticū. i. seipsū vel virtutes in agro. i. in corde hominū: diabolus supsemiat zigania. i. venialia cum virtutib⁹ charitate infozmatis: vñ mortalia cū virtutibus infozmib⁹: vel hereses sup semen verbi del. j. Pet. v. c. Sobriū estote z vigilate zc. j. xxvj. d. Vigilare z orate ne intretis in temptationē.

Dozaliter

24. q. 5. c. notandum

¶ **Et ait illis: Inimic⁹ hō hoc fecit. Serui autē dixerūt ei: Vis/im⁹ et colligim⁹ ea: Et ait: Mō. Mō forte colligētes zigania eradicet. sil cū eis et triticū. Sinite vtraqz cresce/**

¶ **In medio tritici et abijt. Mora qz zigania in singulari pducit penultimā: in plurali hō corripiit. Ziganium nomē est cuiusdā specialis herbe: hic ponit p qualibet immūdicta segetū. Ben. iij. c. Inimicitias ponā inter te et mulierē z semē tuū z semē illi. k. **Cū autē creuiset herba. Ps. Qui pducit in mortibus sēnū z herbā seruituri hominū. i. scientiā. Vel herba sancti. Crescit cū pficit. **Et fructū fecisset. i. bona opa ostēderet. m. **Tūc apparuerūt z zigania. i. hereticoy dogmata. n. **Accedētes autē serui patrifamilias/qui custodiebāt messem illam. o. **Dixerūt ei: Dñe nōne bonū semē semiaisti i agro tuo: Unde qz habet zigania: Zigania z lolium idē est. Ben. xxv. c. Dedit dñs conceptū rebecca. i. ecclesie in pncipio: sed collidebant in vtero paruulū. i. fideles z hereticū. Que ait: si sic mihi futurū erat: quid necesse fuit cōcipere: p **Et ait illis: Inimic⁹ hō hoc fecit. i. diabolus: qz dicitur homo ab hoie deuicto: sicut scipio aphrican⁹ ab aphrica de uicta. Hieronym⁹. Diabol⁹ ideo inimicus homo dicit: quia deus esse desijt. Unde in Ps. ix. scriptum est de eo: Exurge dñe/nō cōfotet homo. Ben. iij. c. Inimicitias ponā inter te z mulierē. Vel qz pmas inimicitias voce significatiua: qz soli hominis naturaliter est exercuit: ideo dicit/ inimicus homo: Vel qz sub similitudine rationis hūanc decepti. q. **Serui autē dixerūt ei: Vis/imus. i. vt eam. r. **Et colligimus ea: excomunicādo: vel eos de medio tollendo. Eodem seruoze hoc dicit serui: quo petrus amputauit auriculā malchi: Marc. xlij. e. Itē Luc. ix. g. Vis dicam⁹ vt descendat ignis de cęlo z cōsumat illos. Et respōdit: Filius homis nō venit aias pdere/ sed saluare. s. **Et ait: Mō. Ecce discretio. t. **Ne forte colligētes zigania eradicetis simul cū eis et triticū. Ita erūt pmi nouissim⁹ z nouissim⁹ pmi. j. 20. b. Deut. xxvij. d. Ipse erit in caput: z tu eris in caudam. Ben. xvij. c. Absit a te vt rem hanc factas: z occidas iustū cū impiō: fiatqz iustus sic impi⁹: Mō ē hoc tuū qz iudicas oēm trā. Mora autē qz phibet hic festinata/damnosa/suspiciosa eradicatio. Festinata: quia prius debet corrigi. Damnosa: vt cum multitudo sit in causa/ vel princeps: nisi fuerit manifesta z re/ dundans in iniuriam ecclesie. Unde Augustin⁹ super illud. ij. Corin. vi. d. Propter quod exite de medio eozum: dicit: Exire: est facere quod pneret ad correctionē malozū quātum licet: quo gradu cuiusqz salua pace: quia aliquādo tolerandī sunt mali p pace ecclesie. Suspiciosa: quādo latent heretici: vel de eozum infidelitate dubiū est/ excludendi non sunt: sed cum cōrumaces sunt: in cuius figura iudicij non ppter suspicionem/ sed ppter causam manifestā damnabit. v. **Sinite vtraqz crescere. Ecce longanimitas que est in expectādo: patientia autē in tolerando. Ordināte enim deo fit que dam mirabilis translatio: vt electozum peccata transcant ad detri/ menta z cōfusionem reprobozū: z reprobozū bona transferant ad honorem z gloriā electozum. Unde. ij. Regl. xij. d. **Cū dauid diceret**************************

Ps. 146.

Ps. 9.

j. 20. b.

cum dauid diceret: Peccaui dño: respondit nathan: Tran-
stulit dominus peccatū tuū a te. In Genesi. j. cum sola secu-
da dies careat benedictione in tertia die duplicat: Et hoc in-
nuitur: Vidit deus qd esset bonū rē. Utrazq. Virtice pri-
ma sepe rosa est: iacob r̄ esau fratres yterini sunt. Sed videt

Marc. 4. c.
Luc. 13. d.

re vsqz ad messem: et in tem-
pore messis dicaz messorib⁹:
Colligite primū cicania r̄ alli-
gate ea i fasciculos ad cōbu-
redū: triticū aut̄ p̄gregate in
horreū meū. Aliā parabolā
pposuit eis: dicens: Simile
est regnum celozū grano si-
napis: quōd accipiēs homo
semiauit i agro suo: quōd mi-

ad messem iudicij. Apoc. xliij. d. Mitte falcem tuā et mete:
quia venit hora vt metaf̄ quoniam aruit messis terre. b. Et
in tempore messis iudicij: c. Dicam messoribus/
angelis: colligite. Esa. xxxij. d. Ipse. i. domin⁹ cōgrega-
bit ea. i. monstra. i. peccatores: r̄ ipse mittet eis fortē: r̄ ma-
nus eius diuisit eam illis. Idem. xxxij. b. Spine congrega-
te igni comburent. d. Colligite primū cicania. Con-
tra. j. xxv. c. primis dicitur. i. agnis: Venite bñdicti: Postea
hēdis: Ire maledicti. Solutio. Ibi subiungit: Et ibunt hi in
suppliciu eternum: iusti aut̄ in vitam eternam. e. Et alli-
gate ea. Ihdorus. Similis culpę reos: cōsimilis cruciatus
constringet. f. In fasciculos. Interliū. nō vnū fascem:
quia p̄ modo p̄uersitatis suę vnusquisqz punitē. Cōtra. Esa.
xxij. d. In die illa visitabit dominus super militiam celi in
excelsis: r̄ super reges terre q̄ sunt sup̄ terrā: et congregabunt
in cōgregatione vnus fascis in lacū. Interliū. Unde domi-
nus: Colligite primum rē. Solutio. Et vnus r̄ plures erunt
fasciculi: quia cōmuniter omnes reprobi dānabunt. Licet di-
uersitas sit in p̄nis: omnī tamē vna erit pena damni. f. visi-
onis dei carentia: pro criminū autē diuersitate diuersę erunt
actuales pene. g. Ad comburendū igne inextingui-
bili. h. Triticum autem: id est bonos: i. Cōgrega-
te in horreū meū. i. in celestem gloriā. f. i. c. Triticum
cōgregabit in horreū suū: paleas autē comburet igne inextingui-
bili. k. Aliā parabolā p̄posuit eis: dicens: Simile est regnū celozū rē.
Supra de edificatione r̄ p̄fectu ecclesie: hic de dilataridē agit. Nota: dicit regnū ce-
lozū iustozū vira. j. eodem. e. Simile est regnum celozū fer-
mento charitatis: quę fermento comparat. Doctrina euāge-
lij vel fides fm̄ Bedam. Item ecclesia: vt. f. eodem. c. Si-
mile est regnū celozū homini rē. Dicit ergo: Simile est re-
gnū celozū. i. p̄dicatio euāgelij: De qua. j. xxj. d. Aue-
retur a vobis regnum: r̄ dabit̄ genti facienti fructum eius.

Grano sinapis. Huic non tm̄ grano: sed toti huic ne-
gocio. Grano autē sinapis comperat p̄dicatio p̄pter seruo-
rem. Sed nota q̄ vulpes abscondit se in sabulo r̄ extrahit lin-
guam rubeam: r̄ ita decipit aues: Sic hypocrita abscondit se
in exercitio penitentię: r̄ trahit verba p̄dicationis quasi flam-
mantia: vt aliquod emolumentū inde recipiat. Rab. Granum
sinapis corpus christi seminatū in agro: sepultum in horzo:
creuit resurgēdo: ramos expandit cum p̄dicatores per mun-
dū disperfit. Vel granū sinapis charitas quę calefacit: vene-
nū peccati expellit: purgat caput: id est mentē doctrina euā-
gelica. Item granum sinapis noticia scripturarū: fm̄ Hiero-
nymū. Christus incarnatus: fm̄ Bedā. Unde dicit: Potest
in grano sinapis humilitas dominicę incarnationis intelligi:
quo accepto misit in horzū suū homo: quia corpus cruci-
fixi saluatoris accipiēs ioseph i horzo sepeliuit: Job. xix. g.
Expandit ramos in quibus volucres celi requiescerent: quia

p̄dicatores disperfit in mundū: in quoz dicitis r̄ cōsolatōib⁹
fideles ab huius mūdi fatigatione respirarent. Et factum est
in arborem: quia surrexit r̄ ascendit in celum. m. Quod
accipiēs homo: id est cuius signum est: scz doctrinam
euāgelij: n. Seminauit in agro suo: id est in mundo.

Quod minimū
quidē est omnib⁹
seminibus. Theo-
logia i principio nul-
la videtur: sed post ap-
paret difficillima. Et
etiā qz nō habet colo-
rem rhetorici eloquij
sicut vetus alticubi: et
quia p̄dicat ea quę
sunt vilia mundo. p
Cum autem creue-
rit maius est omni-
bus oleribus: r̄ fit
arbor. Istud r̄ id qd

sequitur non p̄ potest intelligi ad litterā. Unde dicit Beda sup
Lucam. xliij. d. Creuit non sicut herbe quę cito arefcunt et
corruunt: sed sicut arbor quę longa annositate et optima fer-
tilitate gaudet rē. Exponit autem sic: q. Et fit arbor: id
est arbori similis. r. Ita vt volucres celi veniant: id
est viri spirituales. Hieronym⁹: anīme credentium. Prouer-
j. b. Frustra facitur rete ante oculos pennatorū. s. Et ha-
bitent in ramis eius. Rami diuersitates dogmatum/ vt
pro varietate morborum varia sit medicina. Ezech. xliij. c.
Erit fructus eius in cibū: r̄ folia eius ad medicinā. Ps. Sa-
turabunt ligna campi r̄ cedri libani quas plātauit: illic passe-
res nidificabunt. Ibidem. Sup̄ ea volucres celi habitabunt.
Eccl. xliij. d. Statuet p̄rlatus scz filios suos sub tegmine
illius. f. sapientie: r̄ in ramis illius morabunt: Proteget sub
tegmine illius a seruoze: r̄ in gloria eius requiescet. t. Aliā
parabolam locutus est eis: Simile est regnum ce-
lozū fermento. Mora fermentū sumitur in malo: Exod.
xij. b. de agno paschali. Agyrum/ quia fermento est contra-
rium/ dicit Glo. hic: quia corrumpet fermentum a seruoze.
Zyma grece /acredo latine. Item in bono: quia fermentum

pastam eleuat: sic charitas mentem. Gregorius: Dachina
mentis vis amoris: et ideo igni comparatur cuius est ascen-
dere. Item reddit sapidam: sic charitas. Unde. Leue fit/ qd
bene fertur onus. Deut. xxxij. c. Inundationes maris quasi
lac sugent. Item trahit ad suū saporem: sicut ignis ad suū
calorem: quia est forma virtutum. Item fermentum in bono
similē hic: Et Exo. xxxij. c. Aliā Glo. i. seruoze charitatis.
Itē i malo sumit. j. Corinth. v. c. Nō i fermento malicie r̄ ne-
q̄cic. Gal. v. b. Vodicū fermentū totā massā corrūpit. Item
Leuit. ij. c. Dis oblatio absqz fermento fiet. Luc. xij. a. At-
tēdite a fermento pharisoz. v. Quod acceptū mulier
i. diuina sapientia vel gratia. r. Abscondit in faring
satis tribus. Satum ad litteram est genus mensurę: iuxta
morem palestinozū modium r̄ dimidium capiens. y. Do-
nec fermentatū est totum. Tria sata sunt spiritus: r̄ ani-
ma r̄ corpus. In his tribus satis miscuit diuina sapientia vt
gratia charitatem vt anima et corpus seruiant spiritui. Vel
tria sata sunt tres vires anīme: in quibus domin⁹ miscet cha-
ritatem: vt in vnum consonent. Item tria sata/ triplex genus
hominū: qui per noe/ iob r̄ danielē significant. Ezech. xliij.
e. Item/ lex/ p̄phete/ r̄ euāgelij fm̄ Hilariū. Scdm̄ Bedā
vel Hieronymū: Diligere deum ex toto corde: ex tota ani-
ma: ex totis virib⁹. Hilarius. Fermentum de farina est quod
aceruo sui generis virtutem acceptam reddit. Huic se domi-
nus comparauit. Quem acceptum mulier: scz synagoga/ per
iudicium mortis abscondit arguens legeti r̄ p̄phetas euā-
gelio dissolui. Ipse autem faring mensuris trib⁹: id est legis/
prophetarum et euāgelij equalitate coopertus omnia facit
vnum: vt quod lex constituit p̄phete nunciauerūt ad ipsum
euāgelij p̄fectib⁹ expleatur. Funt namqz omnia per dei
b 5 Spiritū eiusdem

Luc. 13. c.

Ps. 107.

Spiritu eiusdem virtutis et sensus. Itē Hieronymus. Farina deitas: tria sata: tres psonae: qz mēsuraliter de eis loquēdū ē. Itē farina: sacra scriptura: qz reficit: sicut Hilarius. Itē populus: qz ex diuersis: sicut Hieronymus: qui molit spei et timoris molis. Itē sicut Hilarius: tria sata: genus humanū ē ex tribus filiis noe reparatū. Cui sapiētia dei/ fidem/ dilectionem/ sanā doctrinā cōmendat: donec totū fermē

Marcl. 4. v.

ref. i. donec in fine mudi fideles ad gloriam perfectę resurrectionis veniāt.

Ps. 77.

Hęc oia/ supra dicta: b. **O**portus est iesus in parabolis ad turbas: sicut discipulis apertē loquebat. c. **E**t si ne parabolis non loq̄bat eis. **E**ryso strom: tunc. d. **A**d adimpleret. Et psecutiū ē. e. **D**ictū est p. pphētā/ in Ps. dicentē: **A**periā i parabolis os meū: eructuabo abscondita a p̄stitutione mudi.

Ps. 77.

Col. i. v. **H**ysteria qd absconditū fuit a seculis et generatiōib: nūc autē manifestū est

Ps. b.

sanctis eius. f. **T**ūc dimissis turbis venit in domū: et accesserūt ad eū discipuli ei: tanq̄ familiares et notū: g. **D**icētes: **E**dissere nobis parabolā cicaniorum agri. **E**ryso. **C**ōsiderat qd dictū fuerat ad illos: **G**obis datū est rē. h. **Q**ui respōdens ait: **Q**ui semiat bonū semē est filiū hominis: **A**ger autē est mūdus. **J**ob. i. a. **M**ūdus p̄ ipsum factus est. i. **B**onū vero semē/ hi sūt filij regni. **Z**icania autē filij sunt nequā rē. **A**bestis vō cōsumatio seculi. **I**n p̄mo aduentu dñs p̄ discipulos messuit cicania cū tritico: **D**e quo. s. ix. d. **R**ogate dominū messis v̄ intrat oparios i messē suā. **I**n secūdo aduentu per angelos messorēs sepabit loco/ ea quę separata erāt merito hīc. **Q**uę separatio erit quędā vētilatio: **D**e qua Apoc. xliij. d. **V**itite falcē tuā et mete: qm̄ venit hora vt metat. **K** **A**bestiores autē angeli sunt. **S**icut ḡ cicania colligunt et igni cōburunt: sic erit in cōsumatione seculi. i. in fine mudi. **E**um igne em̄ qui cōburet facie mudi cōcludent impij in infernū. l. **A**ditet filiū hominis angelos. i. bonos p̄ quos exercebit hęc videta. m. **E**t colligēt de regno eius. i. de ecclesia: n. **V**ia scādala: idē est qd cicania. i. malos. **U**nde exponit se cū subdit: o. **E**t id est eos qui faciūt iniquitatē/ nō qui fecerūt. p. **E**t mittēt eos in caminū ignis. i. in infernū. q. **I**bi erit fletus et stridor dentium. **P**ena calozis est fletus: p̄na frigiditatis est stridor: vt transeat ab aq̄s niuiū ad calozē niviū: **J**ob. xxliij. c. r. **T**ūc iusti fulgebūt sicut sol in regno patris eoz. i. i paradiso. **I**n sole autē quattuor dotes corporis glorificati intelligunt. **I**n claritate luciditas. **I**tē quia exiens ab oriente statim apparet in occidente: et in hoc agilitas. **I**n hoc q̄ transit p̄ vitrū subtilitas. **I**n hoc q̄ radii ei⁹ armis nō ledit/ impassibilitas. **S**ap. iij. b. **F**ulgebunt iusti et tanq̄ scintille in aridineto discurrent. **E**ccl. xxvij. b. **H**omo sensatus in sapiētia sua manet sicut sol. s. **Q**ui habet aures audiendi audiat. **E**ccl. xij. a. **O**culos habēt ad videndū et non vident: aures ad audiendū et nō audiūt: quia domus exaspans est. t. **S**imile est regnum celozū thesauro. **T**hesaurus scientia christi. **Gen. xxvij. d.** **E**cce odor filij mei sicut odor agri pleni. v. **A**bscondito. **Col. ij. a.** **I**n quo sūt omnes thesau-

ri sapiētie et scientie absconditi. **J**ob. xxxvij. c. **N**iquid ingressus es thesauros niuis aut thesauros gradinis aspexisti: **S**criptura nix est/ vbi p̄mittit: grandis/ vbi cōminat. **A**ger scriptura: qz agendo et laborādo acquirat scientia. **J**ob. xxxvij. c. **A**bscondita est ab oculis omnium viuentium. **L**atet em̄ christus in cortice litterę: vt moyses in fiscella sirpea: **E**xo. ij. a. **V**el thesaurus est vita eterna.

Messores autē angeli sūt. **S**icut ḡ cicania colligunt: et igni cōburunt: sic erit in cōsumatione seculi. **A**ditet filiū hominis angelos suos: et colligēt de regno ei⁹ omniā scādala: et eos q̄ faciunt iniquitatē: et mittent eos i caminū ignis: **I**bi erit fletus et stridor dentium. **T**ūc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum. **Q**ui habet aures audiendi audiat. **S**imile est regnum celozum thesauro abscondito i agro: quem qui inuenit homo abscondit: et p̄ gaudio illius vadit et vendit vniuersa quę habet et emit agrum illum.

Job. iij. d. **E**xpectat mortē et non venit: q̄si effodientes thesaurū: gaudentes vebemeter cum inuenerint sepulchrū. **E**t loquit de illis qui mortē habent in desiderio et vītā in p̄sentiā. v. **A**bscondito. **E**sa. lxiij. b. **O**culus nō vidit de⁹ absq̄ te/ que p̄parasti expectantibus te. **I**n agro. i. in celo: quem debem⁹ emere. **P**roverb. xxxi. b. **C**ōsidera vtrū agrū et emit illū. **E**t hic est argumentū q̄ possum⁹ mereri v̄ tam eternam ex cōdigno creatam/ nō increatam: qz nō emit thesaurū s̄ agrū. **D**iere. xxxij. b. **E**mi agrū de ananabel filio patris

mei qui est in anathor: et appendi ei argentū septem statheres et decē argenteos. **A**nanabel donū vel gratia dei: qz quicqd habes meriti p̄uentrix gratia donat: quę est filiū patris: id est christi: qui fuit frater patris nostri adam. **I**n anathor. i. obedientia. **S**eptē statheres sūt septē opera misericordię. **D**ecē argenti/ observatio decalogi. **T**hesaurus. **H**ilari⁹. **Q**uem inuenisse gratuitū est. **S**ed qz celestis diuitie nō nisi damno seculi possident: qui inuenit cōtemnere secularia debet. **I**n agro. **B**regorij⁹. **Q**uē venditis omnib⁹ cōparat: qui voluptatibus carnis renūciat: et terrena desideria p̄ celestis discipline custodiā calcit vt libentius se applicet studio intelligentie. **I**tē thesaur⁹ celeste desiderii: sicut **B**regorij⁹: ager disciplina studij celestis. **I**tē thesaur⁹ christi: ager caroi/ vel scriptura sicut **H**ieronymū. **I**tē thesaur⁹ vtrūq̄ testamentū/ sicut **A**mbrosij⁹: ager tota ecclesia. **D**e hoc dicit **B**lo. ista: **T**hesaur⁹ pōt accipi rē. **E**t **I**nteristi illa: **T**hesaurus celeste rē. v. **Q**uē qui inuenit hō. **Q**uē thesaurū. **M**ota autē q̄ solet ḡri et inueniri res abscondita: res perdita: res p̄lecta. **A**bsconditus fuit christus per humilitatē. **E**sa. xlv. c. **V**ere tu es deus absconditus. **P**erditus p̄ carnis mortificationē. **Q**ui amat animā suam perdet eam. **A**biectus per paupertatē. **P**s. **E**legi abiectus esse in domo dei mei. **L**ucl. ij. b. **I**nuenietis infantem positum in p̄sepio pannis inuolutū. 3. **A**bscondit: **Q**uia sicut dicit **B**regorij⁹: depredari desiderat: qui thesaurum in via publice portat. **U**nde **E**sa. xxxix. et. iij. **R**egl. xx. **E**cce thesauros templi amiserunt: quia nuncijs regis babilonis reuelauit. a. **E**t p̄ gaudio illius vadit et vendit vniuersa quę habet et emit agrum illum. **H**oc maxime faciunt claustrales. **L**ucl. xvij. d. **O**mnia quęcūq̄ habes vende et da pauperibus: et habebis thesaurum in celo. **E**ccl. vij. d. **Q**ui vendit ad id quod vendidit non reuertet. **A**ugustin⁹ i p̄sona dñi. **G**enale habeo: **Q**uid: **R**egnū celozū rē. **I**tē de virginitate pōt exponi. **T**hesaur⁹ absconditus est virginitas abscondita p̄ hūilitatē in agro carnis. **J**ob. xxxvij. c. **N**iquid ingressus es thesauros niuis. i. virginitatē: **Q**uę nix dicit p̄pter candorē et frigiditatē. **A**ut thesaur⁹ gradinis aspexisti/ p̄pter motus carnis quos frequenter habent isti. **H**ieronymus. **L**ibido honestas mentes libentius persequit.

Job. 12. d. Ps. 83.

Alter

De hoc etiam

De hoc etiam thesauro: Proverb. xxi. c. Thesaurus desiderabilis et oleum in habitaculo iusti. Dicit autem thesaurus: quia de raris fit: et non omnes capiunt hoc verbum. Item de preciosis. Eccl. xxv. c. Omnis ponderatio non est digna continentis anime. Item

i. 22. c. De durabilibus: Neque nubent neque nubentur: sed erunt sicut angeli dei. Virgines autem propter sunt sponse christi: et ideo regine: quarum est habere coronam. De qua Apoc. xxi. a. Dulcer amictus sole: et luna sub pedibus eius: et in capite eius corona stellarum duodecim. Primum stella dicit differentias. Cyprianus. Quomodo portavit imaginem eius qui de limo est: sic portemus imaginem eius qui de celo est. Hanc imaginem portat virginitas: non luxuria: que limosa est. Secunda angelorum conformitas. Hieronymus. In carne propter carnem vivere angelica est vita: non humana. j. xxj. c. Neque nubent neque nubentur: sed erunt sicut angeli dei. Tercia integritas. Cyprianus. Virginitas est opus integrum atque incorruptum: imago dei resplendens ad sanctimoniam domini. Quarta iudicia. Apoc. xlii. a. Hi sunt qui cum mulieribus non sunt inquinati: virgines enim sunt. Quinta fragrantia. Cyprianus. Virginitas est flos propter odorem suum. Cant. ij. a. Sicut liliam inter spinas etc. Sexta est raritas. j. Corinth. vii. e. De virginibus preceptum domini non habeo: consilium autem do. Septima preciositas. Eccl. xxv. c. Omnis ponderatio non est digna continentis anime. Octava sollicitudinis amotio. j. Corinth. vii. f. Que inupta est cogitat que dicit sunt ut sit sancta corpore et spiritu. Non est observandi eam difficultas. Hieronymus. Libido in virginibus maiorem parit famem: dulcius estimat quod nescitur. Decima remuneratio. Esa. lvi. b. Hec dicit dominus eunuchis: qui custodierint sabbata mea et elegerint que ego volui et tenuerint sedus mei: dabo eis in domo mea et in muris meis locum: et nomen melius a filiis et filabus. Undecima est eius significatio: quia significat ecclesiam triumphantem. Unde non potest consecrari nisi virgo: licet episcopus corruptus consecret qui significat militantem. Duodecima est: quia est sponsa christi. ij. Corinth. xi. a. Despondi enim vos uni viro sicut castam exhibere christo. Hec sunt duodecim laudabilia: duodecim stelle in regione. a. Iterum simile est regnum celorum homini negotiatori: qui negociando laborat ut ditetur: sic sancti vigilantes orationibus et bonis operibus. Proverb. xxx. c. Sustulit et vidit quia bona est negociatio eius. De malis: Apoc. xvii. c. Negociatio res est amare se habet. Ps. Qui non cognovit negociationem. Eccl. vii. d. Qui emit non letet: et qui vendit non lugeat. Emitit temporalia pro celestibus: lugendum est. Contrario hoc gaudendum. Luc. xix. b. Negociamini dum vento. Esa. lv. a. Venite emite absque argento: et absque vlla commutatione vini et lac. b. Que renti bonas margaritas. Nota quod margarita est dulcedo vite celestis: sicut Gregorius. Speciale preceptum charitatis: sicut Augustinus. Intellectus de incarnatione christi vel christus habitus: sicut eundem. Lex et propter: sicut Hieronymus. Sacramentum passionis et resurrectionis: sicut eundem. Apoc. xxi. f. Singule portae ex singulis margaritis erant. c. Inventa autem vna preciosa margarita. i. christo. Eph. v. a. Estote ergo imitatores dei sicut filii charissimi: et ambulante in dilectione sicut et christus dilexit nos: et tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam deo in odorem suavitatis. Semetipsum hoc est quod dicitur: Abijt vendidit emit. Abrenunciando omnibus suis: quasi abijt homo a se et a mundo. Quando vero propter rationem voluit: tunc vendidit se et sua. Quando propter rationem tunc emit quasi suam rationem dominus datus illi. Margarita in conchis reperit: sic christus in eis

qui clauso ostio in cubiculo orant patrem. Unde et christus natus est in diversorio: Luc. ij. a. Et dominus semper antiquis apparuit in caligine. Fertur etiam quod margarita nascitur ex rore celi in concha maris se aperiente: sic christus de spiritu sancto in beatam virginem verbis angeli consentientem. Esa. xlv. b. Aperiat terra et germinet saluatore. Item dicit quod margarita valet contra morbum caducum: sic christus gratia contra mortale peccatum. d. Abijt et vendidit omnia que habuit. Augustinus. Vendidit res nostras nihil magis earum accipimus quam nos ipsos: quia talibus implicati nostri non erimus. Rursum nos propter pro illa margarita demus: non quia tantum valeat: sed quia plus dare non possumus. e. Et emit eam. Proverb. xx. c. Valde est malum est dicit omnis emptor: et cum recesserit tunc gloriabitur. Nota in septem parabolis per ordinem: edificationem ecclesie: profectum: dilatationem: feruorem: operum conservationem: sollicitudinem amoris: sollicitudinem timoris. f. Iterum simile est regnum celorum sagenae. Sagena est predicatio evangelica. Hanc sagenam traxerunt apostoli et apostolici viri. Unde. iij. Reg. vii. c. dicit quod capitella columnarum vestibuli: id est ecclesie militantis erant preta: et erat reticula supposita. Hier. xv. d. Vitam piscatores multos dicit dominus: et piscabunt eos. s. iij. d. Venite post me: facta vos fieri piscatores hominum. De sagenae autem diaboli dicit Abacuk. j. d. Totum in hamo suo subleuauit: traxit illud in sagenam suam. Eccl. vii. d. Inueni amarorem morte mulierem: que laqueus venatorum est: sagenae cor eius. Sagena dico: g. Abijt in mare. i. in mundum. h. Et ex omni genere piscium congreganti. Unde Act. x. b. In disco petri erant animalia munda et immunda. Similiter in arca noe: Gen. vii. a. Moyles non timet boes dicit secus: sed et iumenta: Exo. xii. f. Circa templum est non timet erat atrium mundorum sed immundorum. Et sicut non est acceptor phonarum deus: ita nec doctrina evangelica. i. Quam cum impleta esset educetes: docerit in fine seculi. Proverb. vii. c. Non est vir in domo: abijt via longissima: sacculum pecunie secum tulit: in die lune plene reuertetur. k. Et secus litus. Litus ut dicit Hier. est finis seculi. Gen. xli. b. Zabulon in litore maris habitabit: et faciet habitaculum fortitudinis in alta vita: et in statione nauis. i. ecclesiarum pertingens vsque ad sidonem: quia tunc spolia diuidet. l. Sedetes. i. iudicantes. Remigius. Angeli officio sibi inuicem quodammodo iudicabunt: quod pro sedere intelligitur. m. Elegerit bonos in vasa sua. i. in eterna tabernacula. n. Malos autem foras miserunt. Apoc. xvii. c. Foras canes et venefici. o. Sic erit in consummatione seculi: Exhibit angeli et separabunt malos de medio iustorum. Filii israel transierunt diuisum est mare a mari. p. Et mittent eos in caminum ignis. i. in infernum. Gen. xv. d. Cum ergo occubisset sol facta est caligo tenebrosa: et apparuit diuinus fumans et lampas ignis transiens inter diuisiones illas. Ps. Pones eos ut clibanus ignis. Malach. iij. a. Ecce dies veniet succensa quasi calaminus: et erunt omnes superbi et omnes facientes iniquitatem stipula. Nota autem quod est triplex caminus bonus. Tribulationis: contra luxuriam: paupertatis: contra auariciam: humilitatis: contra superbiam. De primo: Proverb. xvii. a. Sicut igne probat argentum et aurum camino: ita corda probat deus. Hic est caminus in quo positi fuerunt tres pueri: nec tamen lesi: Daniel. iij. c. De secundum: Eccl. ij. a. Omne quod tibi applicitum fuerit accipe: et in dolore sustine: et in humilitate tua patientiam habet: quoniam in igne probat aurum et argentum: homines vero receptibiles in camino humilitationis. De tertio: Esa. xlvij. b. Elegi te in camino paupertatis. Qui autem in hoc triplici camino fuerint bene purgati

23. q. 7. c. r. 24. q. 1. c. d. s. q. s. Al. no. h. y. t. u. a

B

Exo. 14. c.

Ps. 20.

Caminus bonus triplex

Ps. 70.

Euangelij scdm Mattheum

si fuerint bene purgati ponentur in camino celestis patrie: De quo Esa. xxxj. d. Dixit dominus cibus ignis est in sion: et caminus eius in iherusalem. a. Ibi erit fletus et stridor dentium: id est in pena gehennali non erit in camino stridor dentium: sed ex frigore vel indignatione. b. Intellexistis hec oia: Dicunt ei: Etia. Et ait illis: Ideo ois scriba doctus in regno ce-

1.22. b. et. 25. c.

lorum: id est in ecclesia: c. Similis est homini patrifamilias qui pserit de thesauro suo: id est de scientia sua. Pro uerb. xxi. c. fm alliam translationem: Thesaurus desiderabilis requiescet in ore sapientis. d. Noua et vetera: id est auctoritates noui et ueteris testamenti. Unde Casi. vij. d. Omnia poma noua et vetera dilecte mi seruaui tibi. Vel Noua et vetera: id est pmilla et minas.

Marci. 6. a.

Apoc. liij. b. De throno dei exibat tonitrua et voces. Vel arguit uita moner ad frutes. Col. liij. b. Expoliate uos ueterem hominem cum actibus suis et induetes nouum cum qui renouat in agnitione dei. Nota autem quod in istis tribus ultimis parabolis tria genera pfectorum significant: scilicet agnes/martyres/predicatores. Virginitas enim est thesaurus absconditus. Secunda quae est de margarita: qui est lapis preciosus et per multas consensiones fit preciosus/martyres significant. Tertia de sagena: quae est instrumentum piscatorum/significat confessores. Ad tres habebunt aureolam: quod significatur in coronula arce altaris thymiamatis et mensae. Prima significat aureolam virginum. Virginitas enim est arca: Exod. xxxvij. a. Secunda lex euangelij approbatur. Lauda sterilitas quae non parit: et decanta laudem et hymnum quae non pariebas: quonia multi filij deserti magis quam eius quae habet uirum: Esa. liij. a. In lege enim male dicebatur sterilitas. Item uirga disciplinae qua castigat corpus suum et castum agit. Item tabulae: ut sit uis de numero prudentum/non fatig. Item manna: dulcis conuersationis. Ista significantur per illos qui dixerunt ad himael dicere. xij. b. Haec uis thesaurum in agro frumenti/quo ad primum: bordei/quo ad secundum propter punctiones disciplinae: olei lucetis/quo ad tertium: mellis/quo ad quartum. Secunda corona altaris thymiamatis significat aureolam martyrum: qui se obrulerunt deo in odorem suauitatis. Tertia aureola predicatorum: qui debent esse mensa habens panes pro positionis calidos positos in sabbato: ut in dominica familie domini distribuant. Sed multorum panes sunt iam frigidum et muscidum: sicut gaba/onitarum. Nos autem infrigidat uentus triplex: scilicet sollicitudo temporalium. Eccl. xxxliij. a. Quasi qui apprehendit uibrum et persequit uentum: sic qui attendit ad uisa mendacia. Secundus uentus est uerborum. Berni. Quid inflatis quid trasceris ad flatum uentus uentis: Job. xv. a. Numquid sapiens respondebit quasi in uentum loquens: Tertius uentus est superbia. Pro uerb. xxv. d. Uentus aquilo dissipat pluuias in/dicationis quas pluunt nubes. e. Et factum est cum consummasset iesus parabolas istas transijt inde: Et ueniens in patriam suam: scilicet nazareth: f. Docebat eos: non per parabolas ut prius: g. In synagogis eorum: ubi congregabantur: h. Ita ut mirarentur et dicerent: Unde huic sapientia haec et uirtutes: id est miracula. i. Regl. x. c. Num et saul inter pphetas: Job. vij. g. Numquid sic locutus est homo. Eccl. xij. d. Pauper locutus est sensate: et non est ei datus locus. i. Nonne hic est fabri filius: Dicitur hic est faber: Dicitur hic est fabri filius. Curisq potuit dici. Eo enim quod erat filius fabri: credebatur esse faber: sed in eorum errore ueritas later. Hieronymus. Vere enim erat filius fabri: qui per ipsum in principio omnia fecit cooperante spiritu sancto et igni: qui fabricatus est aurozam et solem: ecclesiam primitiuam et sequentem. Ps. Lu fabrica tus es aurozam et solem. k. Nonne mater eius dicit maria: et fratres eius iacobus et ioseph et simon et iudas: et sorores eius nonne omnes apud nos sunt: Unde quibus omnia ista: Et scandalizabant in eo. Iesus autem dixit eis: Non est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua. Et non fecit ibi uirtutes multas propter incredulitatem illorum. (Capitulum illorum. Capitulum illorum.)

Triplex uentus infrigidans

fabri filius: Dicitur hic est faber: Dicitur hic est fabri filius. Curisq potuit dici. Eo enim quod erat filius fabri: credebatur esse faber: sed in eorum errore ueritas later. Hieronymus. Vere enim erat filius fabri: qui per ipsum in principio omnia fecit cooperante spiritu sancto et igni: qui fabricatus est aurozam et solem: ecclesiam primitiuam et sequentem. Ps. Lu fabrica tus es aurozam et solem. k. Nonne mater eius dicit maria: et fratres eius iacobus et ioseph et simon et iudas: et sorores eius nonne omnes apud nos sunt: Unde quibus omnia ista: Et scandalizabant in eo. Iesus autem dixit eis: Non est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua. Et non fecit ibi uirtutes multas propter incredulitatem illorum. (Capitulum illorum. Capitulum illorum.)

Ps. 75.

Nonne hic est fabri filius: Nonne mater eius dicit maria: et fratres eius iacobus et ioseph et simon et iudas: et sorores eius nonne omnes apud nos sunt: Unde quibus omnia ista: Et scandalizabant in eo. Iesus autem dixit eis: Non est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua. Et non fecit ibi uirtutes multas propter incredulitatem illorum. (Capitulum illorum. Capitulum illorum.)

Marci. 6. a. Luc. 4. d. Job. 4. f. 1. q. 1. c. paulianite

In illo tempore (XIII. huic omnia ista: Et scandalizabant in eo. Hilarius. Huic magna huic humilia cernens ueritatem iudicij non recipit sed scandalizatur: quod est impediri mentis arbitrium. Iesus autem dixit eis: Non est propheta: id est ego: de quo Deut. xviij. c. Prophetam suscitabit dominus uobis de fratribus uestris: Et propheta dicit quilibet alius. Nonne honore nisi patria sua et in domo sua. Ioseph in patria a fratribus affigitur: sed in egypto ab extraneo sublimatur. Et Berni. xij. a. Egredere de fra tua et de cognatione tua et de domo patris tui etc. Numeri. xij. a. Locuti sunt maria et aaron contra moysen propter uxorem eius ethiopiissam. Numeri. xv. a. Eboze et alij de genere leui surrexerunt contra moysen: quia cognati eius. Nota de illo qui noluit adorare imaginem crucifixi: quia facta fuerat de piro sua. Hilarius. In honore deus a suis quibus et docendi et prudentia et operandi uirtutes admirationem admoneret. Et non fecit ibi uirtutes multas propter incredulitatem illorum. Fecit tamen aliquas: sed non multas. Pauca enim fecit miracula de misericordia: ne increduli amplius damnarent. Aliqua tamen fecit de iusticia: ut inexcusabiles iuste damnarent.

Eccl. 37. Eccl. 41.

In illo tempore audiuit Herodes etc. In capitulo precedenti egit euangelista de septem parabolis quibus quasi septem panibus spiritualibus dominus pauit turbas: In hoc capitulo agit de quinque panibus et duobus piscibus quibus corpora liter pauit eas. In quo ostendit dominus quod non solum pane spirituali tenetur preglatus pascere subditos: sed etiam materialiter: precipue tamen de spirituali. Unde et de tali prius actum est. Diuidit autem istud capitulum in quattuor partes. In primo agit de conuulso herodis: ubi iohannes occiditur: ubi quinque panes diaboli et duo pisces conuulsus apponuntur. Et hi sunt: Primus superstitio/luxus et petulantia saltatricis: secundus/illatum iuramentum: tertius/sicco vel hypocrisis: quartus/innocentis homicidium: quintus/duo pisces/ uanitas et voluptas. In secunda parte agit de discessu iesu in desertum audita morte iohannis: et de pastu quinque millium hominum de quinque panibus et duobus piscibus: ibi: Quod cum audisset iesus. In tertia agitur de ambulatione domini super mare: ibi: Et statim compulit discipulos. In quarta agit de curatione multorum qui ad solum tactum simbrige eius curabant: ibi: Et cum transiret assent. Dicitur quod: In illo tempore. Hoc factum est in ultimo anno predicationis dominice. Sed hoc inserit Mattheus: ut de incarceratione iohannis agat

Marginal notes on the right edge of the page, including references to other biblical passages and commentary.

Iohannis agat qua ptermiserat. a Audiuit herodes tetrarcha famam de iesu. Nota q herodes ascalonita totum regnum obtinuit dolo. Tres em erat herodes. Ascalonita: sub quo pueri occisi sunt. Antipas: sub quo christus passus est: et iohanes decollatus. Agrippa: a quo iacobus occisus. Iste herodes va-

Parcl. 6. b. Luc. 9. a.

rietatem fortune sepe expertus: tandem quam tetrarchiam habuit. Job. ix. c. Terra data est in manus impij. Tetrarcha: qui regnat in delictis vel qdraturis: scz carnis. Vel hypocrita: q tm domat carnem: et non tres virtutes anime.

Antipas paupertatē transitio significat auariciam: que facit transire paupertatem: Vel superbia que transit pauperes. i. Bachab. vi. a. Exiit rex antiochus ab antiochia et pambulabat superiores regiones. Antiochus paupertas silens. fama aut qua audiuit de iesu: sunt miracula et doctrina. b Et ait pueris suis. Chryostomus. Non est ausus foras dicere sed famulis suis: c Hic est iohannes baptista: ipse surrexit a mortuis: et ideo virtutes operant in eo. Herodes em tenuit iohannem et alligauit eum: et posuit in carcerem.

Antipas paupertatē transitio significat auariciam: que facit transire paupertatem: Vel superbia que transit pauperes. i. Bachab. vi. a. Exiit rex antiochus ab antiochia et pambulabat superiores regiones. Antiochus paupertas silens. fama aut qua audiuit de iesu: sunt miracula et doctrina. b Et ait pueris suis. Chryostomus. Non est ausus foras dicere sed famulis suis: c Hic est iohannes baptista: ipse surrexit a mortuis: et ideo virtutes operant in eo: quia. f. est maioris virtutis q no resuscitatus. Chryostomus. Magnū quid est virtus: qm et defunctū iohannē formidat et pze timore de resurrectione mortuorū pphetat. Virtus etiam apud malos admiratione et laudibus digna est. Operant passiuē vel actiuē. Et est hypalage: id est nūc operat virtutes: sicut dicit: Iste magister habet bonos quatuor: et ideo bene legit. e Herodes em tenuit iohannem: et alligauit eum: et posuit in carcerem. ppter herodiadē vxorem fratris sui. Sicut dicit Glo. Herodias ista fuit filia arethe regis. Unde. ij. Cor. x. g. Damasci ppositus gentis arethe regis etc. Pat aut et abstulit eā philippo: et ad augēdū dolorē ei dedit eam herodi q erat inimicū illi. f. fratris sui. Egiptus aut iōge alit narrat fin Josephū. Dicit em: Herodias fuit filia aristoboli soror agrippe. Herodes aut iste et philippus fuerit filij herodis ascalonite: b q dñs fugit i egiptū. Arguebat aut eū iohānes: qz forsitan legē iudeorū seruabat: et iō eū redarguebat de adulterio. i Dicebat em illi iohannes: Non licet tibi cōuerso ad legem iudeorū: k habere eam: fratre adhuc viuente: quia lex phibet hoc Leuit. xvij. c. Sed frater supstes debebat sulcitare semen fratri suo defuncto sine semine: Deut. xxv. b. Leuit. xvij. c. Turpitudinē vxoris fratris sui non reuelabis. Eodem. xx. d. Qui duxerit vxorem fratris sui rem illicitam facit: turpitudinē fratris sui reuelauit: absqz liberis erit. Moraliter: e Herodes em tenuit iohannem. Herodes pelliceus: id est dolosus. Luc. xij. g. Ite dicit vulpi illi. Hic est hereticus. Philippus os lampadis: christus. Esa. xl. b. Os domini locutū est. Cant. j. a. Oscule me osculo oris sui. Herodias gloria: que debet esse vxor solius dei. Esa. xlij. b. Gloriam meam alteri non dabo. Proverb. xij. a. Gloria viri vxor eius. Hic incarcerat iohannem: quia dona gratie que habet ad terram inflectit. Roma. i. b. Qui detinent veritatem in iniusticia. Aufert ei caput: cum putat eam a se habere: nō a deo. Ut herodes pellicibus gloriās: superbus est litteratus et cōfidens in libris suis vt presumat. Aufert vxorem philippi: cum bene dicta bonorum p̄dicatorum sua facit inuenta. Unde Hier. xxij. f. Ecce ego ad prophetas dicit dominus: qui furantur verba mea vnusquisqz a proximo suo. Incarcerat iohannem: cum malis exemplis p̄-

dicationis vel doctrine gratiam obfuscat. Vel Herodes: cupidus / fraudulentus / superbus ex temporalibus. Eccl. xj. a. In vestitu ne gloriaris vnqz. Herodias carnis concupiscentia. Ista sibi facit pelliceum ad dentes: sicut eua per pomi comestione. Unde Gen. ij. d. Fecit eis dominus tunicas pelliceas. Filia eius est perulantia: que aufert caput iohannis: id est gratiam incipientiū. Eccl. ix. a. Cum saltatrice ne assiduus sis: nec audias illam: ne forte pereas in efficacia illi. f Et alligauit eū. j. xxij. a. Alligant onera graua et importabilia: et imponunt in humeris hominū: digito autē suo nolunt ea mouere. Alligauit. Sic malus prelatus bonos alligat oneri obediētē. b Propter herodiadē. detractionē vel adulationem prauorum. Ut hoc facit: qui iesum flagellat: et bambam dimittit. Item iohannē incarcerat: qui talentum abscondit: qui libros includit: qui bonis p̄dicatoribus silentium imponit. g Et posuit eum in carcerem. Chryostomus. Considerata primum lasciuia et ebrietate: secundo inspectores corruptos et dominū conuiuus omnib⁹ nequiores: tertio puellam postqz nuptie inique erant et occultari oportebat: ppter cōiuium matris: sed et meretrices supauit virgo: quarto tempus natalis: scz quādo ligatos soluere oportebat: tunc vinculis adiecit occasionem. h Propter herodiadem vxorem fratris sui. Frater vester diabolus. Job. xl. b. Ecce behemoth quem feci tecum. Vxor eius superbia. Esa. xlij. c. Quomō cecidisti etc. i Dicebat enim illi iohannes: Nō licet tibi habere eā. i. vxorē fratris sui. Moraliter. Caro et spiritus fratres sunt. Vxor carnis cōcupiscentia. Hāc non debet sibi ducere spiritus. Filia cōcupiscentie delectatio. Leuit. xvij. c. Turpitudinem vxoris fratris tui non reuelabis. Eodem. xx. d. Qui duxerit vxorem fratris sui rem illicitam facit: turpitudinem fratris sui reuelauit: absqz liberis erit: id est filij non hereditabit. Sic opera talia non sūt meritoria. Item iohannes synderesis. Hanc tenemus captiuam: cum cōtemnimus peccare. Unde Hieronymus super Eccl. j. Hanc cōscientiā: sicut dicit Proverb. xvij. a. Impius cum venerit in pfundum peccatorū contemnit etc. sepe p̄cipitari videmus: et suū locū dimittere: cū quidā sine pudore peccat. Iudic. xvj. e. Dalila / situla. f. cōcupiscentia: p̄tonorem diabolū rasi septē crines. i. septē dona spūs sancti: que ornant caput rationis sanctorū. f. solis eorum. f. synderesis: et clauerūt eū philistei in carcerem. i. cōsuetudinem peccādī. l Et volēs eū occidere. Amos. v. c. Odio habuerūt corripientē in porta: et loquētē p̄fecte abominati sunt. Proverb. ix. b. Moli arguere derisorē ne oderit te. Hier. xxvij. b. Si quidē homo iste nō querit populo pacem: sed malū. Et dixit rex sedechias: Ecce ipse in manibus vestris est: neqz enim est fas regem quicqz vobis negare. Tulerūt ergo hieremiā et p̄iecerūt eū in lacū etc. Sap. ij. c. Circūueniam⁹ instū quoniā inuultis est nobis: et cōtrarius operib⁹ nostris: et impoperat nobis peccata legis. m Timuit populū. Ad litterā mali timent bonos: vt nero / senecā. Gen. ix. a. Terro ac tremor vester sit sup cuncta animātia terre: et sup oēs volucres celi. f. supbos. n Quia sicut pphetam eum habebāt: Nō solū populus: sed herodes. o Die autē natalis herodis. Hieronymus. Nullū alū inuenim⁹ obseruasse diem natalis sui nisi herodē et pharaonē: vt quorū erat par impietas esset et vna solēntas. Rab. Qui mūdi voluptate exegati tenent de futuris nō cogitat: et ob hoc nec p̄sentia bñ ordinat. qd bñ in luxuria cōiutorū suorum herodes demōstrauit. p Saltrauit filia herodiadis. Chryf. Ubi est saltatio ibi ē diabol⁹. Neqz em de⁹ dedit nob ad b pedes vt cū camelis saltemus: Erentim

26. dist. c. vna

Moraliter

Moraliter

Saltemus: Etenim et illi indelectabiles sunt saltates: sed ut cum angelis chororum faciamus. In talibus saltant demones: in talibus letant demonum ministri. a. In medio / ut oes. Vel quia talis mediatrix est ad infernum. Vel quia saltatio eius fuit mediū ad habendum caput iohannis in disco. b. Et placuit herodi. Chrysostr. Duplex inculatio: et quia saltavit: et quia placuit.

22. q. 4. c. et illa. et. c. v. n. u. s. q. u. i. s. q. u. e. c. a. c. t. i. o. n. e

Marci. 6. d.

Doraliter

Et. morte

Allegorice

Doraliter

Unde cum iuramento pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo. At illa p̄monita a matre sua: da mihi inquit hic in disco caput iohannis baptiste. Et contristatus est rex: propter iurandum autem et eos qui pariter recumbebant iussit dari. Misitque et decollavit iohannem in carcere. Et allatum est caput eius in disco et datum est puellae: et illa attulit matri suae. Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus eius et sepelierunt illud: et venientes nunciaverunt iesu. Quod cum audisset iesus secessit inde in naucula in locum desertum deorsum. Et cum audissent turbae secute sunt eum pedestres de civitatibus. Et exiens vidit turbam multam: et miseratus est eis: et curavit languidos eorum. Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius: dicentes: Desertus est locus: et hora iam praeterijt:

in medio: et placuit herodi. Unde cum iuramento pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo. At illa p̄monita a matre sua: da mihi inquit hic in disco caput iohannis baptiste. Et contristatus est rex: propter iurandum autem et eos qui pariter recumbebant iussit dari. Misitque et decollavit iohannem in carcere. Et allatum est caput eius in disco et datum est puellae: et illa attulit matri suae. Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus eius et sepelierunt illud: et venientes nunciaverunt iesu. Quod cum audisset iesus secessit inde in naucula in locum desertum deorsum. Et cum audissent turbae secute sunt eum pedestres de civitatibus. Et exiens vidit turbam multam: et miseratus est eis: et curavit languidos eorum. Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius: dicentes: Desertus est locus: et hora iam praeterijt:

Discipuli eius tulerunt corpus eius et sepelierunt illud: et venientes nunciaverunt iesu. Quod cum audisset iesus secessit inde in naucula in locum desertum deorsum. Et cum audissent turbae secute sunt eum pedestres de civitatibus. Et exiens vidit turbam multam: et miseratus est eis: et curavit languidos eorum. Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius: dicentes: Desertus est locus: et hora iam praeterijt:

Et quando interrogatus est iohannes recedit iesus. Et quando audierunt pharisaei et plures discipulos facit: in desertum abiit et nauigio ut nullus sequeretur. Cur non recessit antequam sibi nunciarent: Demonstrans carnis veritatem: et ut doceat in locum desertum fugere. Et cum audissent turbae secute sunt eum. Gloria magna sequi dominum. O. Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes: Desertus est locus: et hora iam praeterijt: et sic carnales mundi tempore caritatis duriores se exhibent pauperibus. His verbis Marcus. vi. e. et Lucas. ix. b. consentiunt. Tamē Mattheus dicit: Iesus autem dixit eis: Non habent necesse ire. Iohannes. vi. a. dicit: prospexit autem turbis dominum quae sisse a philippo temptando: An ememus panes ut manducet hi. Hoc solus iohannes dicit.

Vespere autem facto: id est circa finem saeculi: vel peracto mysterio passionis: quando verus sol per mortem occubuit: transiit christus per apostolos de iudeis ad gentes. Idem dictum est supra: ubi audita morte iohannis secessit in locum desertum: id est ad gentes a deo desertas. Nunc autem vespere facto: id est peracta dominica passione accesserunt discipuli dicentes: Desertus est locus. i. adhaerentes ecclesie p̄mitiunt: de conversione gentium despondentes: dicitur: Sententia sine lege et sine dei cognitione. Et ideo iam hora praeterijt: quia usque in finem saeculi in infidelitate p̄māsit.

Vespere autem facto: id est in transacto die culpe: qui potius nox est. Unde Job. iij. a. Pereat dies in qua natus sum: et nox in qua conceptus est homo. Iere. xx. d. Balaedicta dies in qua natus sum: dies in qua peperit me mater mea non sit benedicta. Leuit. xv. d. Immundus ex contactu menstruae morabatur extra castra ad vesperum. His postea in deserto penitentiae constitutis dandi sunt panes verbi dei. Unde Exod. xvi. c. Pluit dominus manna filijs israel. Et. iij. Regl. xvij. a. Helias eguit pane in deserto.

Dimitte turbas

Hoc caput: id est christus absconditur per mortale peccatum: in disco ponitur per peccati manifestationem. k. Et venientes discipuli. i. iohannis: i. Nunciaverunt iesu: passionem. i. iohannis. m. Quod cum audisset iesus secessit inde in naucula in locum desertum deorsum. Secessit autem triplici de causa. Prima ut parceret inimicis: ne homicidium ipsius domini iungerent homicidio iohannis. Secunda ut daret exemplū vitandae temeritatis. s. x. c. Si vos persecuti fuerint et terra ut probaret an bene crederent qui eum sequebantur. Unde et cum audissent turbae secute sunt eum et. Allegorice: in hoc significa transitus a iudeis ad gentes. Esa. liij. a. Letare sterili qui non parit et. Idem. Bal. iij. d. Secessit inde. Chrysostr. Quādo traditus est iohannes secessit iel. s. iij.

Et quando interrogatus est iohannes recedit iesus. Et quando audierunt pharisaei et plures discipulos facit: in desertum abiit et nauigio ut nullus sequeretur. Cur non recessit antequam sibi nunciarent: Demonstrans carnis veritatem: et ut doceat in locum desertum fugere. Et cum audissent turbae secute sunt eum. Gloria magna sequi dominum. O. Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes: Desertus est locus: et hora iam praeterijt: et sic carnales mundi tempore caritatis duriores se exhibent pauperibus. His verbis Marcus. vi. e. et Lucas. ix. b. consentiunt. Tamē Mattheus dicit: Iesus autem dixit eis: Non habent necesse ire. Iohannes. vi. a. dicit: prospexit autem turbis dominum quae sisse a philippo temptando: An ememus panes ut manducet hi. Hoc solus iohannes dicit.

Vespere autem facto: id est circa finem saeculi: vel peracto mysterio passionis: quando verus sol per mortem occubuit: transiit christus per apostolos de iudeis ad gentes. Idem dictum est supra: ubi audita morte iohannis secessit in locum desertum: id est ad gentes a deo desertas. Nunc autem vespere facto: id est peracta dominica passione accesserunt discipuli dicentes: Desertus est locus. i. adhaerentes ecclesie p̄mitiunt: de conversione gentium despondentes: dicitur: Sententia sine lege et sine dei cognitione. Et ideo iam hora praeterijt: quia usque in finem saeculi in infidelitate p̄māsit.

Vespere autem facto: id est in transacto die culpe: qui potius nox est. Unde Job. iij. a. Pereat dies in qua natus sum: et nox in qua conceptus est homo. Iere. xx. d. Balaedicta dies in qua natus sum: dies in qua peperit me mater mea non sit benedicta. Leuit. xv. d. Immundus ex contactu menstruae morabatur extra castra ad vesperum. His postea in deserto penitentiae constitutis dandi sunt panes verbi dei. Unde Exod. xvi. c. Pluit dominus manna filijs israel. Et. iij. Regl. xvij. a. Helias eguit pane in deserto.

Dimitte turbas

Dimitte turbas

Dimitte turbas

Dimitte turbas

Tribus de causis secessit dñs

Luc. 9. b. Job. 6. a.

Allegorice

Marci. 6. e. Luc. 9. b. Job. 6. a.

Eccl. 23. d.

Dyrtice

Doraliter

Marginal notes on the right edge of the page, including references to other biblical passages and commentary.

Dimitte turbas: id est noli incassum ad eas conuertendas laborare: **At eant in castella:** id est ad pbilosophorum suorum rationes. **Emant sibi studio et labore:** **Escas:** a suis pbilosophis: id est alias scientias quarum pastu delectent: et potius insulentur quam reficiant: sicut filius pdigus qui comedit siliquas porcorum. **Luc. xv. c. esse:** sus autē dixit eis: **Non habent necesse ire:** id est nō est eis vtile alios querere cibos: et me panem celestem dimittere. **Da te illis vos manducare:** id est scripturarum intelligentiam aperite. **Responderūt ei:** Non habebam? hic nisi quibus panes et duos pisces: id est quinq;

libros moysi: et psalmos et pphetas. Totum vetus testamētum in his comprehenditur: id est lege: psalmis: et pphetis. **Ubi dominus post resurrectionē dixit:** oportet impleri omnia que scripta sunt in lege moysi et prophetis et psalmis de me: **Luc. xxii. f. h. Qui ait eis:** Afferte mihi illos huc: id est intelligentiā legis: psalmorum et pphetarum: et doctrinam a me vos habere cognoscite: et propter me alios instruite. **Et cum iussisset turbam discumbere super fenum:** docens calcandam carnem studio abstinentię. **Esa. xl. b. Omnis caro fenum.** **Matth. ij. c. Intra in lutum et calca:** subigens tene laterem. **Acceptis quinq; panibus et duobus piscibus:** aspiciens in celum. In hoc instruit eos habere corda sursum. **Joh. v. d. Pater dicit filium et omnia ei demonstrat que ipse facit.** **Benedixit et fregit:** quod est: quia non alia que que dicit erant predicta. **Et dedit discipulis suis panes.** **Jaco. j. c. Omne datum optimum:** et omne donum perfectum desursum est descendens. **Discipuli autem dederūt turbis:** id est intelligentiā scripturarum exposuerunt. **Et manducauerūt omnes:** id est intellexerūt et sibi incorporauerunt. **Apostolorū enim ministerio intellexerunt.** **Et saturati sunt.** **Pē. Edent pauperes et saturabunt.** **Et tulerūt reliquias duodecim cophinos fragmentorū plenos:** id est secretiora scripturę que non potuit populus capere: apostoli sibi retinuerunt. **Manducantium autē fuit numerus quinq; milia virozum exceptis mulieribus et paruulis:** id est omnes actus minores et maiores quinq; sensibus bene vtentes. **Nota autem de littera q; hoc miraculum panū circa pascha factum:** et sequenti anno imminente pascha christū crucifixū fuisse.

Dimitte turbas: vt eūtes in castella emant sibi escas. **Discipuli qui dicunt hoc:** significant prelatos negligentes: qui nō docentes permittunt subditos perire ad prauā doctrinam: vel praua exempla: vel secularia spectacula et vanitates. **Jesus autem dixit eis:** Non habent necesse ire: date illis vos manducare. **1. Pet. v. ij. a. Pascite qui in vobis est gregem domini.** **Joh. vi. e. dicit petro: ter: P. asce.** Sed contra fit. **Unde Ezech. xxxij. a. Et pastoribus israel qui pascebant semetipsos: Nonne greges a pastoribus pascent: Lac comedebatis et lanis operiebamini.** **Zach. xi. a. Pasce pecora occisionis:** que qui posederant occidebant et non volebant et vendebant ea: dicentes: benedictus dominus: diuites facti sumus. **Aespere et. Hilari. Nota ordinem mysterij.** Post defectū legis: euangelicus cibus incipit: sed prius per remissionem peccatorum: vulneribus medicina tribuitur: et postea mensę celestis alimentis expenditur. **Super fenum. s. temp. am.**

Acceptis quinq; panibus. **Dat quinq; panes:** refectioem quinq; sensuum. **Eccē. j. b. Nō saturatur oculus visu: nec auris auditu impletur.** **Dat ergo dominus presentia: vt panem: saturatur visus: aspiciens omnia esse vana.** **Eccē. j. c. Vidi cuncta que fiebant sub sole: et ecce omnia vana.** **Unde dauid quasi saturatus dicit: Auerte oculos meos ne videat vanitatem.** **Saturatur autem diuus per preterita.** **Ubi Ps. Quarta auditus meus et cognouimus ea.** **Offactus per futura.** **Joh. xxxix. c. Procul odorat bellum exhortationem ducum et viulatum exercitus: id ē diem iudicij.** **Os pdicatione et confessione.** **Can. ij. c. Del et lac sub lingua tua: Ecce pdicatorio.** **Joh.**

duobus piscibus: aspiciens in celum bene dicit et fregit et dedit discipulis suis panes: discipuli autē dederunt turbis. **Et manducauerūt omnes et saturati sunt.** **Et tulerūt reliquias duodecim cophinos fragmentorum plenos.** **Manducantium autē fuit numerus quinq; milia virozum: exceptis mulieribus et paruulis.**

Loquar in amaritudine anime meę: Ecce confessio. **Lac:** crux per flagellum. **Can. v. b. Venter meus:** id est conscientia: tremuit ad tactū eius: id est ad flagellū: reputās hoc esse peccato meo. **Et duobus piscibus.** **Duo pisces:** cognitio illuminās intellectū: et dilectio inflammas affectū. **Cognitione enim presentia vana esse conspiciuntur: per preterita quasi per quedam signa de futuris cōiūctim.** **Dilectione in flammā dilectio nostro reconciliamur per confessionem: et eius laudes atollim:** et libeter pro eo aduersa sustinemus. **Qui quinq; panibus.** **Hilari. Quinq; panes sunt quinq; libri moysi:** quia in operibus legis tanq; ex pane erat vita. **Per legem enim diuine eternitatis cognitio: mundi creatio: cursus labentis seculi: et vbiq; deo seruendi religio humano generi innotuit.** **Aut satis distinguunt isti panes et pisces:** **Dard. vj. e. n. Aspiciens in celū.** **Hilari. Honorē patris a quo erat confessus: vt qui adēsent intelligētia quo tanq; virtutis sumpsisent effectū dirigētes et illuc ipsi oculos mētis.** **In celū:** quod omne datum optimum et omne donū perfectū est desursum descendens a patre luminū: **Jaco. j. c. Jobel. j. d. Vestig agrī quasi area sitis imbrē: suspererūt ad te: Ecce enim benedictio mea se.** **In principio enim cibus sanctificatur per verbum et orationem.** **1. Timoth. ij. b. Thren. ij. e. Leuemus corda nostra cum manibus ad deū.** **Diere. ij. a. Leua oculos tuos in directum.** **Thren. ij. a. Paruuli petterūt panem: et non erat qui frangeret eis.** **Benedixit et fregit:** quia oratione impetrat scripturę expositio. **Jaco. j. a. Si quis indiget sapentia: postulet a deo et. Dester. xij. c. Tribue domine sermonem compositū in ore meo.** **Col. ij. a. Orationi instate et. orantes simul et pro nobis: vt deus aperiat nobis ostiū sermonis ad loquēdum mysteriū christi.** **Item: benedixit: quod facit qui prius fecit bona: et post pdicat.** **Fregit.** **Dieronym. Integri nō frustra discepti nō alerēt tantam turbā: sic et lex si nō aperiret nō pasceret multos: q̄s apta pascit.** **Esa. lvi. b. Frāge esurient panē tuū.** **Discipuli autē dederūt: nō vendiderūt.** **3. r. a. Grat̄ accepistis grat̄ date.** **Ita dñs legē dedit moysi: et moyses plebi.** **Pē. Suscipiant mōtes pacē populo et. Alibi. Illuminans tu mirabilis a montibus eternis.** **Et saturati sunt.** **Hoc non facit scientia secularis.** **Aggel. j. b. Comeditis et nō estis saturati: bibistis et non estis inebriati.** **Ecōtra: Pē. Pauperes saturabo panibus.** **In hoc apparet largitas dñi.** **Prover. xij. d. Iustus comedit et replet animā suā: vter autē imptor insaturabilis.** **Et tulerūt reliquias.** **Exo. xij. b. Si qd residuū fuerit igne comburetis.** **De st mēq; qd cadit de mēsa: q̄s catelli. i. hīlles comedūt: j. xv. c. Prover. xj. a. Ubi hūilitas sibi sapientia.** **Duodecim cophinos.** **Duplex senari: duplex pfectio: actus et ptepla tiug: et post p̄mij sui corporis et aig: vel cognitiois et dilectiois.**

Et statim compulsi

Ps. 118.

Ps. 77.

Ps. 74.

Ps. 75.

Ps. 131.

Ps. 11.

Ps. 11.

Euangelij scdm Mattheum

Et statim compulit iesus discipulos ascendere in nauiculam. Sic docet nos fugere honores. Job. xxx. iij. b. Qui die regi: apostata. Ibi Gregori. Supbus rector tollens ad culpam apostasie dilabitur: quotiens hominibus pcesse delectat. Eccl. vii. a. Noli querere fieri iudei: nisi va leas virtute frumpe re iniquitates. Luc. xij. d. Nolite in subli me tolli. Perfecti po per gratia mouent vt deo deuotius vsuant. Prouer. xxiij. c. Noli esse in conuiuiu po tatoru: nec in comesa tionibus eoru qui car nes ad vascendu con ferunt: quia vacantes potibus r dtes sym bola cosument. Glo. Potibus vacant qui de opprobrio alieni vt se inebriat. Symbolu dare est cofabulationibus verba af ferre. Hi faciunt de verbis detractionis interserculum: sicut dicit in vulgari. Compulit quasi vt: quia imbecillus e natu ra ad cotennendum potestatem: vt dicit Lullius. b Et pcedere eum trans fretu donec dimitteret tur bas. Marcus. vi. f. dicit: q pceserunt bethsaldam. Pre cedere eum. Misericordia enim dei puenit r sequit. An de Exod. xij. d. legitur q domiu pcesit filios israel in co lumna nubis. Et post. xij. e. q secutus e. Neophytos enim vt a pziobus hostibus defendat pcedit: vnde r populum exertem de egypto dicit pcessisse. Perfectiores vo sequit: vt seruet a demoni temptationibus. Vnde quasi anteriora Job exposuit: posteriora seruans dominus: Ecce omnia que habet in manu tua sunt: veritamē animā illius serua. Econ uerso. iij. Regl. xvi. a. dicit dominus ad baasa: Suscitau te de puluere et ambulasti per viam hieroboam: ecce ego de metis posteriora baasa. Hieroboam i temporalitas. c Et dimissa turba ascendit in montē solus orare. Nota ascendit christus in montem vt doceret. s. v. a. Ascende et tu in montē tue cōuersationis vt docere valeas. Esa. xl. b. Ascē de i montē tu q euāgelicas fō. Irē ascēdit i montē vt oraret: vt hic: Ascēde r tu i montē pteplatiōis vt orare valeas. Esa. ij. a. Venite ascēdam⁹ ad montē dñi r ad domū dei iacob r do cebit nos vias suas rē. Irē ascēdit i montē vt gloriā suā trā sfiguratus ostenderet. j. xviij. a. Ascēde et tu in montem per fectionis vt transfiguratus gloriofus appareas. Item ascē dit in desertum vt temptaret a diabolo. s. iij. a. Ascēde et tu in claustrū desertum vt diabolu vincas. Item asinam ascē dit vt humilis et mansuetus videretur. j. xxi. a. Ascēde et tu asinam simplicitatis: vt humilis appareas et stultus propter christū r euāgelis. j. Corinth. iij. d. Qui vult esse sapiens stultus fiat: vt fiat sapiens. Item ascendit in montem oliuerti vt oraret anteq pateret. j. xxiij. a. Ascēde et tu diuum mise ricordie: vt indigentibus subuenias. Luc. vi. f. Estote mise ricordes sicut r pater vester misericors est. Item in crucem ascendit vt exaltaret. j. xxvij. d. Et tu crucem ascēde pgnitē tē: vt etiā post ipsum ascēdas. Luc. ix. c. Si quis vult post me venire abneget semetipsum r tollat crucē suam rē. Item in cēlum ascendit vt gloriificaret. Luc. vlt. g. Ascēde et tu in cēlum per desideriu: vt tandem puenias mente r corpore. d Ascēdit. Augustin⁹. Fugit ad exemplū fugiēde vāg glorię: r insinuas q altitudo sua non potest intelligi. Job. vi. b. dicit q turbę volebant eum facere regem: tanq nō possent sub tali rege egere. f Solus: sponsa. f. adhuc laborante in terra. ij. Corinth. v. b. Quid sumus in hoc corpore pere grinamur a domino. g Orare. Interliū. Non pro se: id est non necessitate vel impotentia sua: sed nostra. Non quasi infirm⁹: sed quasi pius. Item vt formā hominis exprimeret. e In montē: id est in cēlum: vt oret pro nobis. j. Job. ij.

Et. iussit Luc. 5. c. et. 6. b. Job. 6. b.

1. q. 4. c. ecclesia turbatur: et 2. q. 1. c. nō turbatur

Job. 2. b.

Dns ascendit in montē multis de causis

a. Aduocatum habemus apud patrem iesu christu iustum: et ipse est ppsitatio p peccatis nostris. b. Vespere autem factu solus erat ibi: In hoc informans hominē ple ne ad orandum. i. Nauicula autem: id est ecclesia in pncipio. i. tēpore martyriū arta: et i fine. i. tēpore antichristi:

ambulās supra mare. Et vi dētes eum supra mare am bulantē turbati sunt: dicen tes: qz phantasma est. Et p timore clamauerūt. Statim q iesus locut⁹ est eis: dicēs: Habete fiduciam: ego sum: nōlite timere. Respondens autē petrus dixit: Dñe si tu es: iube me venire ad te sup aquas. At ipse ait: Veni.

est diluuium et multiplicatę sunt aquę et leuauerunt arcam in sublime. Ps. Eleuauerunt flumina: id est tyranni: fluctus suos: id est psecutiones: a vocibus aquarum multarum: id est a suggestionibus populorū. i. Erat enim contrarius ventus: illis. Ventus: id est diabolus: Diere. iij. c. Ventus vrens in vijs que sunt in deserto. Fluctus autē qui de aqua: homines sunt mali: per quos alios infestat. m Quarta autem vigilia noctis venit ad eos. Marc. vi. g. di cit: Volens pterire eos: id est vultum p tendens. n Am bulans supra mare: id est mūdum. Mundus enim dicit mare tumens per superbiam: fremens per inuidiam: temptans per iracundiam. Esa. lvij. d. Impij quasi mare feruens quod quiescere nō potest. Submergens per accidians: scandēs per auariciam: abforbēs per castrimargis: spumans p luxuriam. o Et videntes eum supra mare ambulantem tur bati sunt. Tunc impleti est illud Ps. Strabiles elatio nes maris rē. p Dicentes: quia phantasma est. Sic quidam audientes de aliquo q calcauerit illecebras carnis: dicunt hoc nihil esse. q Et pre timore clamauerunt. Clamor enim indicium est timoris. r Statim q iesus locut⁹ est eis dicēs: Habete fiduciam: ego sum. Nō dicit enim quis. Ex voce enim sibi nota poterant eum cogno scere. Chryostomus: A visu non cognouerunt eum propter noctem r hmem r mirabilem incessum: sed a voce. s No lite timere. Job. xvi. g. Confidite: ego vici mūdum. Esa. xliij. a. Cum transferis per aquas tecum ero. Diere. j. b. Me timeas a face eorum: quia ego tecū sum. r Respondēs autē petrus dixit. Chryostom⁹. Petrus vbiq erat calli dus r semper alios pueniebat. v Domine si tu es iu be me venire ad te super aquas. Chry. Non dicit simplicit: iube me venire vel ire sup aquas: s addit ad te: p pter amorē. s. nō ppter ofisionē faciēs. At ipse ait: Veni.

Et descendens petrus Allegorice: b Vespere autē factu. i. ingruente tribu latione: ecclesia fluctibus tundit post ascensu christi in montē .i. in cēli. s. x. b. Tradet em vos rē. Job. xvi. d. Plorabit is et flebit is vos. Prouer. iij. b. Quē diligit dñs corripit. Esa. xxi. c. Venit mane r nox: si queritis querite: conuertimini et venite. m Quarta autē vigilia rē. Prima vigilia est psecutio tyrannica: secūda heretica: tertia falsozum fratrum: quarta antichristi: ex tribus primis coflata postq veniet do minus ecclesia plene liberatur. De his autē vigilijs plenius habet: Marc. vi. g. Moraliter. Prima hora: tēptatio infi delitatis. Ps. Exinanite exinanite vsq ad fundamentū i ea. Secūda: tēptatio carnis. Tertia: cōcupiscentia oculozum. Quarta: superbia vsq. j. Job. ij. c. Dominus ambulat supra mare: qz om̄s mūdī tribulationēs volūtati eius subiectę sunt. Ps. Congregans sicut in: vtrē aquas maris. Esa. xliij. a. Cū transferis per aquas tecum ero: et flumina non operient te. * Et descendēs petrus

Marc. 6. g.

Ps. 91.

Ps. 91.

Allegorice

Moraliter

Ps. 91.

Et descendens petrus de nauicula ambulabat super aquas: Ad sub: quia in diluio aquarum multarū ad eum non appropinabūt. **Ut veniret ad iesum.** In hoc confunduntur manichei: qui credūt iesum ob hoc habuisse phantasticū corpus: quia ambulauit super aquas. Sed hoc patet esse falsū: cū etiā hoc idē fecit petrus.

Et descendens petrus de nauicula ābulabat sup aquas vt veniret ad iesum. **Et descendens vō ventum validum timuit.** Et cū cepisset mergi/clamauit dicens: **Dñe saluum me fac.** Et continuo iesus extendens manū apprehendit eū: **Et ait illi: Modice fidei quare dubitasti?** Et cū ascendisset in nauiculā/cessauit ventus. **Qui autem in nauicula erant: venerunt et adorauerunt eum/dicentes: Vere filius dei es.** Et cum transfretassent venērūt in terram genesar. **Et cum cognouissent eum viri loci illius/miserunt in vniuersam regionem illam: et obtulerunt ei omnes male habentes et rogabant eum vt vel simbrā am vestimēti eius tangerent.** Et quicunq; tetigerunt/salui facti sunt.

¶ Capi. xv. **¶ Tunc accesserūt ad eū ab hierosolymis scribæ et pharisei/dicētes: Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Non enim lauant manūs suas cum panem manducāt.** Ipse autem respondens/ait illis: **Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus dixit: Honora patrem**

¶ Et descendens petrus de nauicula rē. Nota q; moyses cum suis ambulauit inter vndas maris et euasit submersis egyptijs: **Ero. xliij. c. hī sunt imperfecti/qui abutunt epallibus qbus abūdāt.** Petrus ambulās sup aquas cepit mergi: quia saltem ventalis peccatū pfecti. **Solus christus ambulās super aquas nō mergit: quia nec dolus in eo inuenit. i. Def. ij. d. Item petrus agnoscēs: vlr religiosus calcāt aquas. i. diuitias temporales: sed tñ timet et clamat et liberat.** Moyses nō calcauit aquas: sed per mediū trāsitiēs habuit eas pro muro a dextris et a sinistris: **Ero. xliij. c. Ideo volunt p̄lati nostri diuitias habere: quia dicunt q; aliter ecclesia non posset stare.** **¶ Hī Eccl. viij. b. Sicut protegit sapiētia: sic p̄tegit pecunia.** Hoc aut plus habet eruditio et sapiētia: q; vitam tribuūt vobis sessori suo. **Item Prover. xvij. b. Substantia diuitis vobis fortitudinis eius: et quasi murus validus circūstans eum.** Sed forte murus iste magis attrahit latrones q; arceat: sicut impletio fossatorū vt liberū accessum habeant hostes. **Ideo dicunt boni: Esa. xxvj. a. Urbs fortitudinis nostrę sion: saluator ponetur in ea murus et antemurale.** **Job. xxxj. c. Si putauit aurum robur meū: et obitico dixi fiducia mea.** **Eccl. v. b. Qui amat diuitias/fructum non capiet ex eis.** **¶ Et cum ascendisset in nauiculā cessauit ventus.** **Job. vi. c. Voluerūt eum accipere in nauim: et statim nauis fuit ad litus.**

¶ Ps. In pace factus est locus eius. **Sap. viij. c. Imperauit v̄tis et martir dixerūt: Qualis est hic rē.** **¶ Qui autē in nauicula erāt rē.** **¶ Expositio La. xv.**

¶ Tunc accesserūt ad eū rē. In p̄cedenti capitulo egit matheus de cōsulio herodis. i. p̄cōris/vbi natele herodis celebraē et iohānes occidit: vbi qnq; panes diaboli sumunt/de quib; ibi dictum est: et duo pisces similit̄: qui dicti sunt ibi/vanitas et voluptas: et hoc ideo: qz pisces i aqua melior apparet q; sit i nocte lucet squamis: in hoc vanitas. Pisces etiam non viuūt nisi in aquis et maxime appetit dulces: in hoc voluptas. **¶ Qui autem primus gra-**

¶ Tunc accesserūt ad eū rē. **¶ Ab hierosolymis scribæ et pharisei/dicētes: Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Non enim lauant manūs suas cum panem manducāt.** Ipse autem respondens/ait illis: **Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus dixit: Honora patrem**

¶ Tunc accesserūt ad eū rē. **¶ Ab hierosolymis scribæ et pharisei/dicētes: Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Non enim lauant manūs suas cum panem manducāt.** Ipse autem respondens/ait illis: **Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus dixit: Honora patrem**

¶ Tunc accesserūt ad eū rē. **¶ Ab hierosolymis scribæ et pharisei/dicētes: Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Non enim lauant manūs suas cum panem manducāt.** Ipse autem respondens/ait illis: **Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus dixit: Honora patrem**

¶ Tunc accesserūt ad eū rē. **¶ Ab hierosolymis scribæ et pharisei/dicētes: Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Non enim lauant manūs suas cum panem manducāt.** Ipse autem respondens/ait illis: **Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus dixit: Honora patrem**

¶ Tunc accesserūt ad eū rē. **¶ Ab hierosolymis scribæ et pharisei/dicētes: Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Non enim lauant manūs suas cum panem manducāt.** Ipse autem respondens/ait illis: **Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus dixit: Honora patrem**

¶ Tunc accesserūt ad eū rē. **¶ Ab hierosolymis scribæ et pharisei/dicētes: Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Non enim lauant manūs suas cum panem manducāt.** Ipse autem respondens/ait illis: **Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus dixit: Honora patrem**

¶ Tunc accesserūt ad eū rē. **¶ Ab hierosolymis scribæ et pharisei/dicētes: Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Non enim lauant manūs suas cum panem manducāt.** Ipse autem respondens/ait illis: **Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus dixit: Honora patrem**

¶ Tunc accesserūt ad eū rē. **¶ Ab hierosolymis scribæ et pharisei/dicētes: Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Non enim lauant manūs suas cum panem manducāt.** Ipse autem respondens/ait illis: **Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus dixit: Honora patrem**

¶ Tunc accesserūt ad eū rē. **¶ Ab hierosolymis scribæ et pharisei/dicētes: Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Non enim lauant manūs suas cum panem manducāt.** Ipse autem respondens/ait illis: **Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus dixit: Honora patrem**

¶ Tunc accesserūt ad eū rē. **¶ Ab hierosolymis scribæ et pharisei/dicētes: Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Non enim lauant manūs suas cum panem manducāt.** Ipse autem respondens/ait illis: **Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus dixit: Honora patrem**

Intentionis simplicitas: pietas. Duo pisces/veritas et caritas. Sed quia panes hordeacei seruum sunt: qui in domo non manēt in cetero: vt dicit Job. viij. d. post hūc pastum trāsit dñs. **¶ An de Gal. iij. d. Eūce ancillam et filiu eius: non enī erit heres filius ancillę cū filio līberę: quia de statu lī mortis qui serus est sicut hūmael/trāscūdū est ad statū amoris vbi risus isaac. Unde et in b̄ capitulo q̄ntodecimo transit ad refectionē filioꝝ. **¶ Ad capitulū diuiditur i quattuor p̄tes. **¶ In p̄ma docet quę******

¶ Exo. 20. b. **¶ Deut. 5. b. **¶ Eccl. 3. b.****

Handwritten note: accesserunt ad eum

¶ fouere parentes

Left margin notes: Et descendens petrus de nauicula ambulabat super aquas: Ad sub: quia in diluio aquarum multarū ad eum non appropinabūt. Ut veniret ad iesum. In hoc confunduntur manichei: qui credūt iesum ob hoc habuisse phantasticū corpus: quia ambulauit super aquas. Sed hoc patet esse falsū: cū etiā hoc idē fecit petrus. Et descendens petrus de nauicula ābulabat sup aquas vt veniret ad iesum. Et descendens vō ventum validum timuit. Et cū cepisset mergi/clamauit dicens: Dñe saluum me fac. Et continuo iesus extendens manū apprehendit eū: Et ait illi: Modice fidei quare dubitasti? Et cū ascendisset in nauiculā/cessauit ventus. Qui autem in nauicula erant: venerunt et adorauerunt eum/dicentes: Vere filius dei es. Et cum transfretassent venērūt in terram genesar. Et cum cognouissent eum viri loci illius/miserunt in vniuersam regionem illam: et obtulerunt ei omnes male habentes et rogabant eum vt vel simbrā am vestimēti eius tangerent. Et quicunq; tetigerunt/salui facti sunt. ¶ Capi. xv. ¶ Tunc accesserūt ad eū ab hierosolymis scribæ et pharisei/dicētes: Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Non enim lauant manūs suas cum panem manducāt. Ipse autem respondens/ait illis: Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus dixit: Honora patrem

Euangelij scdm Mattheum

fouere parentes in senectute. Honorant autem in duobus: necessaria dando et reuerentiam exhibendo: Que duo paulo vocat honorem debitum sensibus. i. presbyteris. j. Timoth. v. c. Qui bene presunt presbyteri duplici honore digni habentur. Hiero. Honor in scripturis non tam in salutationibus et officiis deferendis quam in elemosina et munerum collatione sentitur. Unde. j. Timoth. v. a. Viduas honora: que vere vidue sunt. a. Et qui maledixerit patri vel matri morte moriatur: Cuius. xx. b. Eccl. iij. b. Maledictio matris eradicat fundamenta. i. Propter traditionem vestram. i. leges humanas vel decretales. Esa. xlii. d. Qui muerunt me mandata hominum et doctrinas: ideo ecce ego ad damnam ut administrationem. i. penam mirabilem faciam populo. Esa. xlii. a. Dissipauerunt vel mutauerunt sedus sempiternum: transgressi sunt legem. Propter traditionem vestram. Cuiusmodi fraus sit hodie in ecclesia: sicut habet super Baruch. vii. in postillis. Item hi sunt qui colunt culicem et camelum glutunt. Thren. iij. c. Polluti sunt in sanguine. i. peccato: cum non possent intrare tenuerunt lacrimas suas. i. vultu tenent alium ne intraret: polluti clamauerunt eis: recedite: abste. i. alios pollutos reputate. Dan. xii. a. Egressa est iniquitas de babilone a sententibus iudicibus. j. xlii. c. De vobis scribit et pharisei hypocrite: qui mundatis quod de foris est calcicis et papillis: intus autem pleni estis rapina et immundicia. Sic archidiaconi quasi lotrices in iniquitate si linthea et vestimenta altaris alba sint: et similia: et magis puniunt transgressorem in nodalium preceptorum quam dei. b. Quos autem dicit: quasi quilibet dicat: vos illos instruitis ad dicendum. c. Quicunque dixerit patri vel matri quodcumque est ex me tibi proderit. q. d. muni quod a me dicit tibi ad victum et vestitum proderit tibi ad salutem animam minime: quia non curas nisi de corpore. Vel. g. Proderit tibi. Apostolus i. defectiva locutio: quasi hic talis non transgreditur. Vel ita legitur ut non sit Apostolus. c. Qui cunctis. i. vniuersis. d. Dixerit. i. dicere poterit. e. Muni quodcumque est ex me tibi proderit: id est: quodcumque munus a me acceperis non tibi proderit: imo obesse: quia sacrilegus es si accipies. Vel. g. Proderit: quasi ego vult oia dno: et quicquid vult tibi proderit sicut et tibi. f. Ex me. i. voluntaria oblatio. Sic quidam sub specie religionis cognatis suis nolunt subuenire. Chrysostomus. Neque deo offerunt: et parentes noie oblationis priuabunt: gentiores consuetudines propter deum: et deo propter gentiores. h. Et non honorificabit patrem suum aut matrem suam et irritum fecistis mandatum dei. i. de patribus sustentandis. Prouer. xviij. d. Qui subtrahit aliquid a parte suo et a matre et dicit non esse partem: particeps homicidii est. k. Hypocrite benedixit vobis esaias propheta: populus hic labijs meis honorat: cor autem eorum longe est a me. Misa fra habet: Pro eo quod appropinquat populus iste ore suo et labijs suis glorificat me: cor autem eius longe est a me. l. Honorat: legem tamen superficialiter custodit. m. Sine causa autem colunt me. Sine causa dicit: quia inde non habebunt mercedem. n. Et conuocatis ad se turbis dixit eis. Simplicibus loquitur: quia prouer. iij. d. Cum simplicibus sermociuatur eius. o. Audite mandata dei: non traditiones hominum. p. Et intelligite. Apoc. ii. e. et. iij. b. Qui habet aures audire audiat. i. intelligat. q. Non quod intrat in os coinquinat hominem: sed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominem. Tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei: Scis quia pharisei audito verbo hoc scandalizati sunt. At ille respondens ait: Omnis plantatio quam non plantauit pater meus celestis eradicabit. Sinite illos: ceci sunt et duces cecorum. Cecus autem si ceco ducatum presterit: ambo in foueam cadunt. Respondens

non solum non lotis manibus manducare non coinquinat hominem sed nec cibus quicquid cito cessabit legalis. Et apte hic habet: quia dicitur omnes legales obseruantias eliminat: quia tollit discretionem ciborum que erat in lege melior religio: et ita a parte intelligit totum: ut dicit Glo. Titu. j. d. Sicut munda mundis. r. Sed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominem. Aug. De sententia si tota de ore corporis accipiat: absurda est: nec enim que non coinquinat cibum: coinquinat vomitum: sed perculdubio foras perba pertinet ad os carnis: posteriora ad os cordis. Chrysostomus. Uiderimus multos ut intrent ad ecclesiam lauantes manus et os: quod alter autem munda deo presentent animam nullam curam facientes. Sordides manus sunt rapina homicidii: sordides oris maledictio: blasphemiam: et tume-

Esa. 29. d.

7. 23. c.

Arduha

Arduha

Esa. 29. d.

B

11. q. 5. c. int. verba. De renu. c. m. De voto. c. magne.

Luc. 6. f. 37. d. f. h. e. 38. d. f. c. h. h. De renu. c. p. translatione.

Ps. 79. Ps. 93.

Marginal notes on the right side of the page, including references to other biblical passages and commentary.

¶ vel interpretantur dicent es allegorice vel parabolice dictum qd ad litteram intelligendum est. a ¶ At ille dixit: adhuc et vos sine intellectu estis: quia putatis mystice dictum: qd ipse dicitur. b ¶ Non intelligitis quod omne quod in os intrat in ventrem vadit et in secessum emittitur. c ¶ Hiero.

¶ Quis infirmus et ego non infirmus? ¶ Fili david: Costetur esse messias promissus in lege qui nasciturus erat ex david. ¶ Filia mea male a demone verax. Vulnere medico detegit: et altitatem et magnitudinem morbi ostendit: cui dicitur: male verax. Qualitate: cum subigitur a demone. ¶ Qui

Dard. 7. c.

¶ loca apud hereticos et pueros plena sunt obiectioibus et scandalis. Ex hac enim sententia calistanus quidam quod domini nus physice disputationis ignarus putet omnes cibos in ventrem ire et in secessum digerere: cum scitum istius esse parum et venas ac medullas nervosque diffundantur. Dard. vij. c. ¶ Non intelligitis quod omne intrinsecus intro-

aut petrus dixit ei: Edisserere a nobis parabolam istam. At ille dixit: Adhuc et vos sine intellectu estis: Non intelligitis quod omne quod in os intrat in ventrem vadit et in secessum emittitur? Quae autem procedunt de ore de corde exeunt: et ea coinquinant hominem. De corde enim exeunt cogitationes male: homicidia: adulteria: fornicationes: furtiva: falsa testimonia: blasphem-

mie. Hec sunt quae coinquinant hominem. Non lotus aut manibus manducare non coinquinat hominem. Et egressus inde iesus secessit in partes tyri et sidonis. Et ecce mulier chananea a finibus illis egressa clamavit dicens ei: Miserere mei domine fili david: filia mea male a demone verax. Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius roga-

no rudit ei verbum. Nota: Differt dicitur curatio neop doctrinae diceret. f. x. a. In via gentium ne abieritis: ut fides orationis pbaret: et ut suos in oratione pleueret doceret. Item. ¶ Et ecce mulier chananea etc. Joseph de carcere educatus muratoris indutus est. Sefi. xij. b. Iesu sordida vestimenta auferunt et muratoris induturam Zach. iij. b. Esa. xij.

c. In die illa erit quae clustates in traegypti loqueres lingua chananea. Dschff. j. c. ¶ Non egressa qui habitat in eritu. Esa. xlij. c. ¶ Cum glorificatus fuerit dicitur hinciter dicitur maris super egressa. Esa. xlvij. d. ¶ Egressi sunt de babilone: fugite a chaldeis in voce exultationis: quia tales sunt ore: per aliquos alij non: Quia cum is qui displicet ad succedendum mittitur: irati animi ad detiora provocat. ¶ Egressa chananea. Uterque egressit: iesus et mulier: et sic colloquuntur et recipit mulier sanitatem. Esa. lxiij. a. ¶ Utinam dirupes celos et descenderes: a facie tua montes defluerent. Cant. vij. d. ¶ Veni dilecte mihi: egrediamur in agrum. Sefi. xlij. g. ¶ Egressus est Isaac ad medietatem in agrum. ¶ Clamavit. Job. xxxv. c. ¶ Clamabit et non exaudiet. Cant. v. b. ¶ Vocavit et non rudit mihi. Greg. ¶ Quo voces medicus egri audire dissimulat: eo sine egritudine percurat. ¶ Clamabo quod dicitur et non exaudies. Differt enim ut homo desideret: et etiam quia facilitas venientia in centum parit delinquentiam. Esa. xvi. b. ¶ Miseremur in pio: non discet facere iustitiam. ¶ Moraliter. ¶ Mulier chananea. f. aia negociatrix: vendens cetera propter. Apoc. xvij. c. ¶ Negociatores terre flebunt. Hec est negotiatio pilae: vbi huiusmodi in finibus tyri. Langustie. Eccl. xxij. e. In corde maris et in aquis multis adduxerunt te reingens tui. ¶ Et sidonis. i. v. natiotis. ¶ Breuius. iij. f. ¶ Venatio egerunt me quasi auem in misericordia mei gratis. f. demones: qui significant per neroth robustum venatore: Sefi. x. b. De his finibus egreditur aia: cui detestatur peccata sua: et sic sentit languorem filie. f. carnis. Eccl. xij. b. Super filiam luxuriosam firma custodia. ¶ Et accedentes discipuli eius rogabant eum.

C

De. 27.

Moraliter

Dylice

Multiplex veratio

De. 11. 4.

De. 19. b.

¶ ens in hominem non potest esse coinquinare etc. Ibi Beda dicit: quod secessus hic appellatur ois evacuatio per quoscumque meatus corporis fiat. Nota autem tres digestiones. Prima in stomacho: secunda in epate: tertia in mēbris. Secunda autem dicitur quatuor: Prima in ore: et postea tres alij. ¶ Quae autem procedunt de ore: ut verba turpia et noxia. Eph. iij. g. Omnis sermo malus de ore non procedat. ¶ Coinquinant hominem. Inquinatum enim cogitatione magis inquinat fordidam locutionem. ¶ De corde enim exeunt cogitationes male: pro seipso. ¶ Homicidia: et primi. j. Job. iij. c. Qui odit fratrem suum homicida est. ¶ Adulteria: et idolatria. ¶ Fornicationes: et traditiones. ¶ Furta: et auaricia. ¶ Falsa testimonia: et falsa doctrina. Prover. xix. a. Falsus testis non erit spuntus etc. ¶ Blasphemie: contra deum. Nota autem quod hic ponuntur septem panes diabolici: quos habebant pharisaei. Definitiones autem horum patent Dard. vij. c. ¶ Non lotus autem manibus manducare non coinquinat hominem. q. d. ex quo nullus ab eo coinquinat hominem: ergo a maior non lotus manibus etc. ¶ Et egressus inde iesus: secundum carnem de iudeis ut nos salvaret: quod est res huius nominis iesus. ¶ Secessit voluntate. ¶ In partes tyri et sidonis. Tyrus fortitudo vel tribulatio. Sidon venatio nigrois. Venit enim fortis in tribulationibus venari in silva nostra pignam et humilium. Unde Tribulatione et dolore inveni. ¶ Vel. ¶ Egressus: de observantia legalium venit ad angustiatos. Venit enim querere quod perierat. Sic predicator debet egredi ut dno venatur peccatores. Sefi. xxij. a. Egredere foras: cumque venatur aliquid accepertis fac mihi pulmentum etc. Eccl. iij. f. Egredere in campum. Job. xv. c. Posui vos ut eatis etc. Dier. xvj. d. Dicitur venatores et venabunt vos: non buras vias. In tyro autem venatur dominus: quia angustia est saltus ubi tristes: ubi capiuntur pignitantes. Osee. ij. b. Septem viam tuam spiritus et septem eam macera et semitas suas non inueniet. Baruch. iij. a. Antima in angustiis et spiritus anxius clamat ad te. Unde sequitur: ¶ Et ecce mulier chananea. Dard. vij. c. addit quod iesus erat in domo. ¶ In finibus illis egressa: non tamen a ciuitatibus. Sefi. xij. a. Egredere de terra tua etc. Lotb/ Sefi. xix. d. ¶ He stes in omni circa regione. j. Regi. xxij. a. Abiit inde david et fugit in speluncam odollam: quod cum audissent fratres eius et ois domus patris eius descenderunt ad eum illuc: et conuenerunt ad eum oes qui erant in angustiis. ¶ Clamavit dicens ei. Hiero. ¶ Quia chananea. i. commutata: et verba miscote perferi non clamans. Unde ¶ Hec misit. tr. e. In tpe tribulationis clamauerunt ad te: et tu de caelo exaudisti eos. Et. vij. d. Egredimini in montem et afferite frondes oliuae et frondes ligni pulcherrimi: frondes myrti: et ramos palmarum et frondes ligni nemorosi ut fiant tabernacula. ¶ Miserere mei. Dard. affectus: quia malum filie dicit esse suum. Et in d nota compassio. ij. Cor. xi. g.

¶ In die illa erit quae clustates in traegypti loqueres lingua chananea. Dschff. j. c. ¶ Non egressa qui habitat in eritu. Esa. xlij. c. ¶ Cum glorificatus fuerit dicitur hinciter dicitur maris super egressa. Esa. xlvij. d. ¶ Egressi sunt de babilone: fugite a chaldeis in voce exultationis: quia tales sunt ore: per aliquos alij non: Quia cum is qui displicet ad succedendum mittitur: irati animi ad detiora provocat. ¶ Egressa chananea. Uterque egressit: iesus et mulier: et sic colloquuntur et recipit mulier sanitatem. Esa. lxiij. a. ¶ Utinam dirupes celos et descenderes: a facie tua montes defluerent. Cant. vij. d. ¶ Veni dilecte mihi: egrediamur in agrum. Sefi. xlij. g. ¶ Egressus est Isaac ad medietatem in agrum. ¶ Clamavit. Job. xxxv. c. ¶ Clamabit et non exaudiet. Cant. v. b. ¶ Vocavit et non rudit mihi. Greg. ¶ Quo voces medicus egri audire dissimulat: eo sine egritudine percurat. ¶ Clamabo quod dicitur et non exaudies. Differt enim ut homo desideret: et etiam quia facilitas venientia in centum parit delinquentiam. Esa. xvi. b. ¶ Miseremur in pio: non discet facere iustitiam. ¶ Moraliter. ¶ Mulier chananea. f. aia negociatrix: vendens cetera propter. Apoc. xvij. c. ¶ Negociatores terre flebunt. Hec est negotiatio pilae: vbi huiusmodi in finibus tyri. Langustie. Eccl. xxij. e. In corde maris et in aquis multis adduxerunt te reingens tui. ¶ Et sidonis. i. v. natiotis. ¶ Breuius. iij. f. ¶ Venatio egerunt me quasi auem in misericordia mei gratis. f. demones: qui significant per neroth robustum venatore: Sefi. x. b. De his finibus egreditur aia: cui detestatur peccata sua: et sic sentit languorem filie. f. carnis. Eccl. xij. b. Super filiam luxuriosam firma custodia. ¶ Et accedentes discipuli eius rogabant eum.

¶ In die illa erit quae clustates in traegypti loqueres lingua chananea. Dschff. j. c. ¶ Non egressa qui habitat in eritu. Esa. xlij. c. ¶ Cum glorificatus fuerit dicitur hinciter dicitur maris super egressa. Esa. xlvij. d. ¶ Egressi sunt de babilone: fugite a chaldeis in voce exultationis: quia tales sunt ore: per aliquos alij non: Quia cum is qui displicet ad succedendum mittitur: irati animi ad detiora provocat. ¶ Egressa chananea. Uterque egressit: iesus et mulier: et sic colloquuntur et recipit mulier sanitatem. Esa. lxiij. a. ¶ Utinam dirupes celos et descenderes: a facie tua montes defluerent. Cant. vij. d. ¶ Veni dilecte mihi: egrediamur in agrum. Sefi. xlij. g. ¶ Egressus est Isaac ad medietatem in agrum. ¶ Clamavit. Job. xxxv. c. ¶ Clamabit et non exaudiet. Cant. v. b. ¶ Vocavit et non rudit mihi. Greg. ¶ Quo voces medicus egri audire dissimulat: eo sine egritudine percurat. ¶ Clamabo quod dicitur et non exaudies. Differt enim ut homo desideret: et etiam quia facilitas venientia in centum parit delinquentiam. Esa. xvi. b. ¶ Miseremur in pio: non discet facere iustitiam. ¶ Moraliter. ¶ Mulier chananea. f. aia negociatrix: vendens cetera propter. Apoc. xvij. c. ¶ Negociatores terre flebunt. Hec est negotiatio pilae: vbi huiusmodi in finibus tyri. Langustie. Eccl. xxij. e. In corde maris et in aquis multis adduxerunt te reingens tui. ¶ Et sidonis. i. v. natiotis. ¶ Breuius. iij. f. ¶ Venatio egerunt me quasi auem in misericordia mei gratis. f. demones: qui significant per neroth robustum venatore: Sefi. x. b. De his finibus egreditur aia: cui detestatur peccata sua: et sic sentit languorem filie. f. carnis. Eccl. xij. b. Super filiam luxuriosam firma custodia. ¶ Et accedentes discipuli eius rogabant eum.

12

in voluptatibus explendis:

Euangelij scdm Mattheum

Elus rogabat eum: Ignorabat enim mysterium: vel miser/ cordia mouebant: vel inopportunitate elus carere cupientes.

Dicentes: dimitte eam/ quia clamat post nos. Hora qd hęc mulier primo uenit in domum et ibi rogauit iesu: et in domo noluit ei respondere/ ne obijceret ei qd prohibue- rat: In uiam gentium ne abieritis. Postq̄ uero iesus egressus

̄. 10. a.

est de domo/ clama- uit: sic sancti instan- te matre pro filia: id est carne rogant pro ea.

2. q. 7. c. testes

Ipse autē rēdēs ait: nō sū missus/ in corpore/ missione.

Matth. 7. c.

Ad oues que perierit domus israel: id est ad iudeos. Unde ipsi dicunt: Esla. liij. b. Omnes nos q̄si oues errauim: unusquisq̄ in uiam suam declinauit.

Et illa uenit et adorauit eum: ut deum. s. iij. b. Domi- nū deū suū adorab.

Dicens: dñe adiuua me. **Sup humanitate confessa ē: ubi: sili dauid: b deitate p̄fiteb. ¶ Qui rēdēs ait:** nō est bonū sumere panē filiorū: id est iudeorū: qui erant filiū dei. Exo. ij. f. Panem hęc uocat operationē miraculoꝝ quā querebāt. b. **Et mittere canib⁹.** i. gentibus insidiis. Sup. vj. a. Nolite sanctū dare canibus ne euomat: Quia melius est uiam ueritatis non agnoscere q̄ post agnitā retrosum ueritū. Nota canis uomit et uomitū recomedit. ij. Pet. ij. d. Canis reuersus ad uomitū. Item non patit̄ parem. Unde Phil. liij. a. Eldete canes: ut dete conditiōē. Item lingit̄ postiora sua. Ps. Inimici ei⁹ terram lingent. Item rabiosus sit luna plena. Apoc. viij. c. Foris canes et uenefici. Item ante mordet et latrat: retro applaudit cauda. Itē gulosus ē: luxuriosus: et mingit̄ ad parietem. **¶ Panē filiorū.** Vulgarit̄ omnis panis dicit̄ hominū uel canū. Prīm⁹ de similitudine: et significat spūalia. Secūda de fure: qd exterius ē et uanū: et significat tēpalia.

Et illa dixit: etiā dñe. i. uersū ē. k. ¶ A et catelli edūt de micis etc. Chrys. Nō oues nō filios s̄ canes uocat: qd igit̄ mulier cōp̄licat ab ip̄is s̄bis ei⁹ op̄tulationem: Si enī canis sū ait: nō sū aliena: qd necessari⁹ ē cib⁹ filijs noui: vñ nec ego canis phibeor. Prop̄t̄ tardabat christus: Stedebat enī eam esse d̄ diciturā: qd in centurione sciuir: Ego uenī inquit et curabo eum: ut audiam: Non sum d̄gn⁹ etc. Luc. xj. d. Fac me sicut unū de seruis tuis. Esla. lviij. d. Dacē bis qd lon- ge. Nota mica inter crustas latet: man⁹ frangentiū fugit: ci- bus etiam est paruuloꝝ. Itē nota qd dñm diceret: **Non est bonū etc.** est ad tempus aning imūde tanq̄ cant panē gratiē suę denegare. Et aia catello se compano p̄ humiliatē. i. cognitionem suę insidiē: si non potest habere panem inte- grum: id est gratiam gratum facientē: petat saltem micam: id est gratiam gratis datam: qua saltem a psuetudine peccandi liberatur et si nondū a reatu. Ecclj. xxvij. b. Leo uenationi in- sidiat̄ semper: sic peccatum operantib⁹ iniquitatē. Et. xij. c. Venatio leonis onager in beremo: sic et pasqua diuitum sunt pauperes.

Nota xp̄iata/ tes canis.

Ps. 71.

s. 8. a.

Distice

Aliter

in uoluptatib⁹ explendis: frustratoria in honorib⁹ ambledis: solatoria in tribulationib⁹ amplectendis: delitiosa in peccatis puniendis: pernitiōsa in demonijs sustinendis. Item aliter. Chananea a sinibus suis egredit: qsi negociatio clericos occupat. Ecclj. xxvij. e. Et iniquitate negociatiōis tuę polluit̄ sanctificationē tuā. Heemle. v. c. Danserit negociato- res et uidentes uersa uenialia foris hierusalē. **¶ Tunc respondens iesus ait illi.** Primo nihil respōdit: postea

respōdit: quasi negādo qd petebat d̄latione sic exalta no de- siderium. **¶ O mulier magna est fides tua.** Mate. liij. b. Amodo uoca me pat̄ me⁹: dux uirginitarū: me tu es etc. Fides dicit̄ magna: scientia potens cōtra om̄ne altitudinem extollem se. ij. Cor. x. b. Fiducia potens miracula face- re. ij. xvij. c. Si habueritis fidem sicut granum sinapsis etc.

Mulier magna est fides tua: nāt tibi sicut uis. Et sanata est filia eius ex illa hora. Et cū trāsisset inde iesus/ uenit sec⁹ mare galilee: et ascendēs in montem sedebat ibi. Et accesserūt ad eum turbę multe/ habentes secum mutos/ claudos/ cęcos/ debiles et alios multos: et proiecerunt eos ad pedes eius et curauit eos: ita ut turbę mirarentur/ uidentes mutos loquentes: claudos ambulātes: cecos uidetes: et mā-

trē deuotione po- tens lachrymas pro- ducere. Deb. xi. e. Fide moyses gran- dis effectus. Itē cō- stantia potens uin- cere oīa mūdū blan- da et aduersa. i. Job. v. a. Hęc est victo- ria que uincit mūdū fides nra. **¶ Sigt tibi sicut uis etc.** Luc. xij. b. Et ille si p̄seuerauerit pulsās dico uobis et si non surrexerit eo qd am-icus ei⁹ sit/ p̄pter im- probitatē tñ eius sur- get. Chrys. Quātū qd est instantia ora-

tionis: qd aplī nō obtinuerūt/ ipsa p̄fecit. Etenī pro nris no- xis magis uult a nobis rogari q̄ ab alijs pro nobis: quāsi ma- gis liberā p̄sentia habeant. Hora autē qd hęc datur exemplū carbecēcādī et bapricādī infantes qui nec facere nec sapere pos- sunt: et in hoc sunt q̄si absentes: per fidem autē patrinorū liberant. **¶ Et cū trāsisset inde iesus uenit sec⁹ mare galilee.** Marc. vij. d. dicit̄: Inter medios fines decapoleos et adducunt ei surdū et mutū. **¶ Et ascendēs in montem sedebat ibi:** Per hoc docēs nos ascendere in altitudi- nem uitę. Ben. xij. d. In monte saluti te fac. Judic. xx. g. **¶ Il- li soli de beniamin saluati sunt: q̄ ascenderūt petrā rēmon:** qd interpretat̄ sublimitas. Occiderūt enī uro: em leuitę: id est aiā deo desponsatā. Et ascendēs i motē etc. Deut. viij. a. **¶ Ascendit ergo moyses de campēstrib⁹ moab. i. de campo licen- tię et mortuus est ibi.** Item in sessione notatur quies et delecta- tio. Ps. Dons in q̄ bñplactū ē deo habitare i eo. i. facti ut nob placeat habitare i motē. Itē qd sedet se humiliat. **¶ Et accesserūt ad eū turbę multe.** Prop̄t̄ trita: ut. i. ei⁹ p̄sena gauderet: ut miracula uiderēt: ut doctrinā audirēt. **¶ Ha- bētes secū mutos etc.** ab utos/ a laude dei et patrū cō- fessioe. **¶ Claudos/ cecos. ij. Reg. v. a. Nō irabis hęc nisi abstulerit cecos et claudos. ij. Reg. v. b. Ecce et claud⁹ nō intrabunt in templum.** Ut illic diabolus multis dextrū pe- dem: et facit eos los/pedes: q̄si quis bñficiat⁹ procurat per seipsum sua tempalia/ et per vicarium spūalia. Leuit. xxj. d. Claudus uel fracto pede nō offeret panes deo suo. **¶ De- biles.** In gręco habetur cyllōs: id ē debiles manib⁹. Luc. xij. c. Cum facti conuulsi uoca pauperes et debiles: et clau- dos et cecos: et beatus eris. **¶ Ad pedes eius:** id est do- ctores. Esla. liij. b. Nō pulchri sunt super montes pedes annu- ciantis et p̄dicantis pacem. Deut. xxxij. a. Qui appropin- quant ad pedes eius accipient doctrinam. **¶ Et curauit eos etc.** Ecclj. xxxvij. a. Anguētari⁹ faciet p̄gnēta suauita- tis et unctioes cōficiet sapitatis. **¶ Uidentes mutos lo- quētes: claudos ambulātes: cecos uidetes.** Esla. xxxv. b. De ipse ueniet et saluabit nos: Tūc aperient oclī ce- corū et aures surdorū patebūt: Tūc sallet sic ceru⁹ claud⁹: et ap- ta erit lingua mutorū. Et. xxix. f. eiusdem. Uident in die illa surdi. **¶ Et magnificabant deum israel: et magni- tudinem p̄dicando.** Ps. Magnificate dñm mecum. Seip- sos humiliando. Ps. Accedet homo ad cor altum et exalta- bit deus. Eius magnitudinem admirando. Luc. i. e. Digi- nificat anima mea dñm. Chrys. **¶ Uideret cū tar dicitate / hos confessum curauit: qd fidelior illa fuit.** Item. Qd to maior be- nificiū qd accipit

Ps. 67.

Ps. 33.

Ps. 67.

neficiū quis accipit: tanto magis pene obnoxius est ingratis existēs. Propter hoc et diuites magis puniuntur quam pauperes mali existētes: quia neque in copia facti sunt mansueti. Et non dicitur: dederunt elemosinā: Si enim in dignitate substantiæ non dederūt: non effugient. a. **I**esus autē uocauit discipulis suis dixit. In hoc instruens eos: dicit Glo. q. malo

Darci. 8. a. p. 91.

B comunicare consilia sua. Un̄ Eccl̄. xxxij. d. Fili sine p̄silio nihil facias. b. **H**is sero: turbe. Sic innuit eos debere cōpati subiectis. Un̄ de Ps̄. Senectus mea in misericordia uerbi. ij. Cor. xi. g. Quis infirmatur et ego si infirmor? In hoc q. miseret/osten dit se eē uerū hoiez. c. **Q**uia triduo iam pseuerat me cū in deserto p̄gnitētiē. Tridū: ieiunū: oīoiet elemosyna. Tob. xij. b.

a gnificabāt deū israel. **I**esus autem conuocatis discipulis suis / dixit: Misereor turbe quia triduo iam perseuerant mecum: et non habent quod manducent: et dimittere eos ieiunos nolo / ne deficiant in uia. Et dicunt ei discipuli: Un̄ ergo nobis i deserto panes tantos ut saturemus turbam tantam? Et ait illis Iesus: Quot panes habetis? At illi dixerunt / septem: et paucos pisciculos. Et precepit turbe ut discubarent super terram.

suorum malorum et aliorum puniatio digna. Ideo dicit Eccl̄. xx. b: Est qui multa redimat modico pretio et restituens ea in septu plium. Hi sunt septem gradus in scala per quā in celum ascen ditur: septem mortalium culpa diluitur: septiformis spiritus gra tia infunditur: septenarius uirtutum coalitur: septem gradus templum ascendit: Et cec̄. xl. d. septima die requies acquirit: septem spirituum so cietas tribuitur. **I** Et paucos pisci culos. i. timorem et amorem. Primo ca pitur in aquis infer ni: de quibus Job xxxij. c. Transibunt ab aquis nitui ad ca lorē nitui. Secun dus i lumine para dis: de quo Apoc̄. xxij. a. Ostendit mi hi fluius aque viue splendidi tanq̄ cry stallum procedentē de sede dei et agni. Dicitur autē timor pisciculus: quia hu militat hoiez. Amor etiam dicitur piscicu

i Et accipiens septem panes et **m** pisces et gratias agens fregit **o** et dedit discipulis suis: et dis **p** cipuli dederunt populo: et come **q** derunt omnes et saturati sunt. **r** Et quod superfuit de fragmen **s** tis tulerunt septē sportas ple **s** nas. Erant autem qui mādu **t** cauerunt quattuor milia homi **t** num: extra paruulos et mulie **r** res. Et dimissa turba ascen **r** dit in nauiculam: et uenit in fi **n** es magedan.

Quod accesserunt ad eum pharisei et **r** saducei et discipuli eius. **C**ap. XVI **r**unt ad eum pharisei et **r** saducei et discipuli eius. **l**us: quia paruus est in presenti statu respectu futuri status. **E**sa. xxxj. d. Dixit dñs cuius ignis est in sion: et camin⁹ eius in hierusalem. **E**t precepit turbe ut discubarent super terram: ut notetur constantia in contemptu mundi. **E**t accipiens septem panes et pisces. Primo enī faciebat: et post docebat. Act. j. a. **E**psit Iesus facere et docere. **T**heosak. iij. b. **E**t nosmetipsos formā daremus uobis ad imitandum. **G**lo. Amb. **D**agis suadent opera q̄ uerba. **E**t gratias agens fregit: aperiēdo sacram scripturā. **A**poc̄. v. b. **E**cce leo de tribu iuda rē. **E**t dedit discipulis suis. **D**iere. j. b. **E**cce dedi uerba mea in ore tuo. **E**t discipuli dederunt populo: non uendiderunt. **E**t comederunt omnes et saturati sunt: ut. s. **J**o. **b**el. ij. f. **I**mplebunt arec frumēto: et redūdabūt torcularia uino et oleo. **E**t quod superfuit de fragmentis. **F**ragmenta sunt cōsilia: que carelli: id est humiles edūt. **E**t subriles sententię. **T**ulerunt septem sportas plenas. **C**hryf. **Q**uare supra cophini duodecim supuerūt ubi plures manducauerunt: **F**orte sportę cophinis sunt maiores. **I**tem dixerunt memozia erigit: ut recordentur et illius miraculi et istius: ideo tunc discipulos equales cophinis facti: nunc autem panibus sportas. **E**rant autem qui manducauerunt quattuor milia hominū: propter quattuor uirtutes pncipales: ppter quattuor euangelia quibus credit: ppter quattuor partes mudi. **E**xtra paruulos et mulieres. i. exceptis paruulis et mulierib⁹. **A**mb. **N**on ociosis non in ciuitate synagoge uel secularis dignitatis residentib⁹: sed inter deserta christū querētib⁹ celestis gratię alimonia impertitur. **E**t dimissa turba ascēdit in nauiculam. **C**hryf. **I**ta post refectionem intrauit nauigū tyrāndis fugit suspicionem: **J**ob. vj. b. **E**t uenit in fines magedan. **J**ob. viij. a. **E**gressus est Iesus trans torrentē cedron ubi erat hortus. i. tristis meoz. **E**xposi. **C**ap. XVI

Et paucos pisciculos. i. timorem et amorem. Primo capitur in aquis inferni: de quibus Job xxxij. c. Transibunt ab aquis nitui ad calorē nitui. Secundus i lumine paradisi: de quo Apoc̄. xxij. a. Ostendit mihi fluius aque viue splendidi tanq̄ crystallum procedentē de sede dei et agni. Dicitur autē timor pisciculus: quia humilitat hoiez. Amor etiam dicitur piscicu

Al. tyronum
D
Darci. 8. b.
Job. 6. d.

Bona est oīo cū ieiunio et elemosyna. **H**is dat dñs panes catholice doctrine. **E**sa. xxi. d. **C**um panib⁹ occurrere fugiēt a triplici hoste. **P**isciculi: triplex spūalis itelligētia. **D**ñs gratias agit: quia pro his gr̄as agere debent. **F**regit: qz Apoc̄. v. b. **E**cce leo de tribu iuda radix dauid aperire libz et solvere septem signacula ei⁹. **I**tem triduo: p̄nitentię / penitentię / iusticię. **N**umeri. xxxij. a. **P**rofecti ergo de ramesse. i. tinea: mense p̄mo castrametati sunt in sochoth. i. tentozia: et de sochoth in ethan. i. ascendēs / uel robust⁹ gratię. i. per p̄templationē. **S**en. xl. c. **T**res adhuc dies sunt post quos recordabit pharao ministerij tui rē. **E**xo. v. a. **D**e bebr̄oz uocauit nos ut eam⁹ uiam triū dierū in solitudine. **I**te tridū: cogitatio / locutio / op⁹. **E**t nō habet quod māducet. **Q**uare nō petebāt cibū a dño: **C**hryf. **O**b medicinā turbe uenerant / cibum uel panes petere non audebāt: sine indigētia non fecisset dñs mira. **E**t ne dicerent apostoli uaticula portant / ait tres dies rē. quasi: si qd habuerūt / p̄sumptū est. **E**t dimittere eos ieiunos nolo ne deficiant in uia. **A**ct. ix. c. **S**aulus illuminat⁹ cū accepisset cibū p̄fortat⁹ est. **i**ij. **R**eg. xix. a. **S**urge comede: grandis enī tibi restat uia. **E**t dicunt ei discipuli: uñ q̄ nobis i deserto panes tātos ut saturem⁹ turbā tantā? **E**sa. iij. b. **N**ō sum medic⁹ et in domo mea non est panis neq̄ uerimentū. **D**iere. viij. b. **O**btinuit fames ciuitatē et non erant alimēta populo terre: et dirupta est ciuitas. **T**hef. j. b. **F**acti sunt pncipes eius uelut arietes non inuentētes pasua. **C**hryf. **N**e putes q. p̄e esset castellū / noiatus est locus. i. desertum. **U**nde dicit: **I**n deserto. **I**tem **C**hryf. **S**upra dixerunt discipuli: **D**imitte turbas: hic post tres dies / nec hoc dicit. **E**t ait illis Iesus: quot panes habetis? **I**gnorat panes. **S**en. xxxix. b. **E**cce dñs meus omnib⁹ mihi traditis / ignozat quid habeat i domo sua: nec quicq̄ est qd non sit in mea potestate / p̄get te que uxor ei⁹ es. **A**t illi dixerūt / septem. **S**eptē panes / septem sp̄ice in culmo uino. i. christo: que reddūt uberem egyptum: **S**en. xli. c. **I**tem septē panes sunt septem p̄nitentię partes: q̄s enumerat ap̄s. ij. **C**or. viij. c. dicens: **E**cce enī hoc ipsum f̄m deum p̄ristari uos / quantā in uobis operatur sollicitudinē / sed defensionem / sed indignationē / sed timorem / sed desiderium / sed emulationem / sed uindictam. **I**tem primus panis est malę uirtę sollicita emendatio. **S**ecūdu⁹ uerę et humilis confessionis accusatio. **T**ertio pro cōmisso excessu iugis indignatio. **Q**uarto timor anxi⁹ relabendi. **Q**uinto desiderii ampli⁹ p̄ficiendi. **S**exto sanctorū uiroz imitatio. **S**eptimus

14. b.

Quod accesserunt ad eum pharisei et saducei et discipuli eius. **P**ost refectionem populi agit de refectione populoz. **S**ūt autē hu⁹ capituli quattuor partes. **P**rimo confutat phariseos querentes signū de celo / occasiōe prioris miraculi du ctos. **S**ecundo instruit discipulos cauere sibi ab heresi. **T**ertio fide diuinitatis suę pascit eos. **Q**uarto fide passionis: et qz in hac fide fūdatur ecclesia interserit de fundatione ipsius et clauibus. **D**icit ergo: **E**t accesserunt ad eum pharisei et saducei. **N**ota q. accedit dñs ad hominē trib⁹ modis: et similiter homo ad deum. **A**ccedit enī dñs inspirando.

Dñs accedit ad hoien tribus modis: et conuersio.